

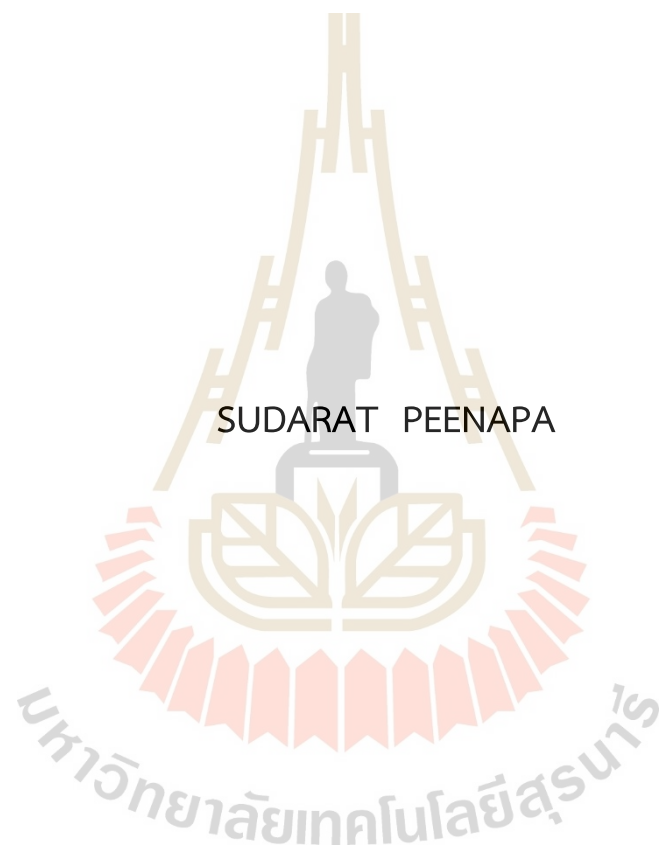
การวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารของไทย
สำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

นางสาวสุดารัตน์ ปิ่นะภา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2565

ANALYSIS AND INFORMATION SYSTEM DEVELOPMENT OF THAI
BUILDING CONTROL LAWS FOR CIVIL ENGINEERS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Doctor of Philosophy in Construction
Management and Infrastructure
Suranaree University of Technology
Academic Year 2022

การวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารของไทย
สำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผศ. ดร. รุ่งลาวัลย์ ราชัน)

ประธานกรรมการ

(ศ. ดร. สุขสันต์ หอพิบูลสุข)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

(ผศ. ดร. Menglim Hoy)

กรรมการ

(ดร. อธิกร ภูมิพงษ์)

กรรมการ

(อ. ดร. อภิชาติ สุดดีพงษ์)

กรรมการ

(รศ. ดร. นัตถชัย โชติชูราษฎร์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพ

(รศ. ดร. พรศิริ จงกล)

คณบดีสำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์

สุดาร์ตน์ ปิ่นะภา : การวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารของไทย
สำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา (ANALYSIS AND INFORMATION SYSTEM
DEVELOPMENT OF THAI BUILDING CONTROL LAWS FOR CIVIL ENGINEERS)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ ดร.สุขสันต์ หอพิบูลสุข, 106 หน้า.

คำสำคัญ: กฎหมายควบคุมอาคาร/ระบบสารสนเทศ/การปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา/จรรยาบรรณ
วิศวกร

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์และพัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารของไทย
สำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากฎหมายควบคุมอาคาร
และความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษากฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน
ของวิศวกรโยธา และ 3) พัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกร
โยธา โดยเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่ค้นคว้าและศึกษาข้อมูลจากกฎหมายที่
เป็นลายลักษณ์อักษรในประเทศไทย ประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น
ข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธา วิเคราะห์ข้อมูล
สาระสำคัญของกฎหมายแต่ละฉบับ ในประเด็นความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงระหว่างกฎหมายควบคุมอาคาร
และกฎหมายอื่น การบังคับใช้ การยกเว้น ผ่อนผัน หรือเงื่อนไขพิเศษของกฎหมายแต่ละฉบับรวมถึง
วิเคราะห์สาระสำคัญของกฎหมายแต่ละฉบับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธา โดย
จำแนกตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา และจำแนกตามประเภทหรือลักษณะของอาคาร
สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างความเชื่อมโยงของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับ
ขั้นตอนการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธา หลังจากนั้น จึงทำการพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลด้าน
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธาโดยใช้เว็บไซต์และโปรแกรมออนไลน์

สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค
ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

SUDARAT PEENAPA : ANALYSIS AND INFORMATION SYSTEM DEVELOPMENT OF
THAI BUILDING CONTROL LAWS FOR CIVIL ENGINEERS. THESIS ADVISOR : PROF.
SUKSUN HORPIBULSUK, Ph.D., 106 PP.

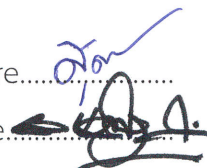
Keywords: BUILDING LAWS/INFORMATION SYSTEM/CIVIL ENGINEER PRACTICE/ETHICS
FOR ENGINEER

The Analysis and Information System Development of Thai Building Control Laws for Civil Engineers aims to 1) study building control laws and related laws 2) study building control laws toward civil engineering practices and 3) develop building control laws information system for civil engineering practices. The documentary research methodology is used to research and study in details of laws which include building laws, acts, regulations and related laws which impact on the civil engineering practices. Each building law paper is analyzed using content based analysis focusing on the relationship with the other laws and also the civil engineer practices which are modeled afterward as an information system. Lastly, the website and online software program are created as an effective media for civil engineers to work accordingly to the building laws and regulations in Thailand.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

School of Construction Management and Infrastructure
Academic Year 2022

Student's Signature.....
Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุขสันต์ หอพิบูลสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งมาตลอดระยะเวลาการศึกษา รวมถึงให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในช่วงเวลาที่ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิจัย การเขียนรายงาน การเผยแพร่ผลงาน และการจัดทำวิทยานิพนธ์ สำคัญยิ่งคือการให้แนวคิดในการวางแผนงาน การจัดสรรเวลา การค้นหาค้นคว้าความรู้ การสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงอาจารย์สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธาณูปโภคทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือต่าง ๆ มาตลอดระยะเวลาการศึกษาและในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ ทรัพยากร และสารสนเทศเพื่อการสืบค้นในการดำเนินการวิจัย รวมถึงช่วยเหลือประสานงานในด้านเอกสารและอื่น ๆ ขอขอบคุณปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เพื่อน พี่ น้อง และหลาน ๆ ทุกคนที่ทำให้กำลังใจและความช่วยเหลือไม่ว่าในทางใดทางหนึ่งจนกระทั่งงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วง และทำนุขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การอบรม สั่งสอน เลี้ยงดู ส่งเสริมการศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการดำเนินชีวิต การศึกษา ความรับผิดชอบหน้าที่ ความมุ่งมั่น อดทน พยายาม และให้การสนับสนุนอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สุดาร์ตน์ ปิ่นะภา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	ก
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูป.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 ปรัชญาบรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 กฎหมายไทยและลำดับชั้นแห่งกฎหมาย.....	7
2.2 กฎหมายควบคุมอาคาร.....	11
2.3 วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา.....	12
2.4 การศึกษาและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร.....	19
2.5 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร.....	26
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	27
3 กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	30
3.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร.....	30
3.2 กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องที่ดิน กรรมสิทธิ์ การเวนคืน และการผังเมือง.....	34
3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน	40
3.5 กฎหมายที่ว่าด้วยอาคารหรือกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ	41
3.6 กฎหมายเกี่ยวกับพลังงานและสิ่งแวดล้อม	44
3.7 กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง	46
3.8 รูปแบบความเชื่อมโยงของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	47
4 กฎหมายควบคุมอาคารกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา	50
4.1 สาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคาร	50
4.2 บทวิเคราะห์กฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมและกฎหมายควบคุมอาคาร	56
4.3 บทวิเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา	62
5 ระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคาร	71
5.1 แนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศ	71
5.2 การวางแผนพัฒนาสารสนเทศออนไลน์	73
5.3 การวิเคราะห์และออกแบบ	74
5.4 ระบบสารสนเทศออนไลน์	79
5.5 การตรวจสอบคุณภาพของระบบสารสนเทศออนไลน์	81
5.6 วิธีการใช้งานระบบสารสนเทศออนไลน์	82
5.7 สรุปผลการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์	93
6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	94
6.1 กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	94
6.2 กฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา	96
6.3 สารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา	97
6.4 ข้อเสนอแนะ	98
รายการอ้างอิง	100
ประวัติผู้เขียน	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	งานในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม.....	12
2.2	ขอบเขตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา	16
4.1	การดำเนินการเกี่ยวกับอาคารที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร	59
4.2	การรับรองโดยวิศวกรกรณีการแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต (มาตรา 39ทวิ).....	61
4.3	ข้อกำหนดกฎหมายควบคุมอาคารในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิศวกรรม เกี่ยวกับอาคาร.....	64
4.4	สาระสำคัญของกฎหมายตามเงื่อนไข.....	65
5.1	ตารางแสดงข้อมูลนำเข้าระบบสารสนเทศออนไลน์	76
5.2	องค์ประกอบของผังงานสารสนเทศออนไลน์.....	77

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	ลำดับชั้นของกฎหมายไทย	9
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
4.1	การตรวจสอบการบังคับใช้ พรบ.ควบคุมอาคาร.....	58
4.2	สรุปรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคาร	69
5.1	โครงสร้างของข้อมูลที่นำมาพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์.....	74
5.2	สรุปการตรวจสอบการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร	75
5.3	ผังงานแสดงผลรายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะ	78
5.4	หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบกฎหมายอาคารและที่เกี่ยวข้อง.....	79
5.5	หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร	79
5.6	หน้าโปรแกรมออนไลน์ตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของวิศวกรโยธา	80
5.7	ตัวอย่างการแสดงผลกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ของวิศวกรโยธา.....	80
5.8	หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบกฎหมายอาคารและที่เกี่ยวข้องที่แสดง drop down.....	82
5.9	หน้าเว็บไซต์แสดงอาคารที่ได้รับการยกเว้นไม่บังคับใช้ พรบ.ควบคุมอาคาร	83
5.10	หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบนियามการดำเนินการกับอาคาร.....	84
5.11	หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบนियามอาคาร	85
5.12	หน้าเว็บไซต์แสดงกรณีพื้นที่มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นบังคับใช้	86
5.13	หน้าเว็บไซต์แสดงกฎกระทรวงจำแนกเป็น 16 ประเด็น.....	86
5.14	หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบการห้ามดำเนินการ	87
5.15	หน้าเว็บไซต์แสดงหมวดหมู่การดำเนินการตาม พรบ.ควบคุมอาคาร	88
5.16	หน้าเว็บไซต์แสดงตัวอย่างรายละเอียดข้อกำหนดกฎหมายแต่ละหมวด.....	88
5.17	หน้าแรกของโปรแกรมออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา.....	89
5.18	หน้าโปรแกรมเพื่อกรอกข้อมูลรายละเอียดของโครงการ	91

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
5.19 ตัวอย่างการใช้งานโปรแกรมออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมาย.....	91
5.20 ตัวอย่างการแสดงผลการตรวจสอบกฎหมายในรูปแบบ pdf.....	92

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิศวกรโยธา หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา ตามข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา พ.ศ.2551 ซึ่งมีบทบาทในการให้คำปรึกษา วางโครงการ ออกแบบและคำนวณ ควบคุมการสร้างหรือการผลิต พิจารณาตรวจสอบ และอำนวยความสะดวก ใช้ งานอาคารตามประเภทและขนาดของงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา

การปฏิบัติงานในบทบาทของวิศวกรโยธา มีส่วนสัมพันธ์กับงานอาคารเป็นอย่างมาก ดังนั้น นอกจากการปฏิบัติงานจะถูกควบคุมโดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพโดยตรงแล้ว ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคารซึ่งวิศวกรโยธาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ โดยเฉพาะกฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งมีกฎหมายหลักคือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อประโยชน์แห่งความแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร เป็นต้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร มีกฎหมายรองหรือกฎหมายลูกบทที่ออกมารองรับอีกประกอบไปด้วยกฎกระทรวง ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ และประกาศออกมามากมาย ทำให้การศึกษาค้นคว้าด้านกฎหมาย วิศวกรโยธาต้องมีความเข้าใจโครงสร้างในกฎหมายและข้อบัญญัติที่กำหนดในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน ในด้านการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารนั้น ต้องศึกษากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอีก เช่น พระราชกฤษฎีกาและประกาศผังเมืองรวม เพื่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร โดยแบ่งตามพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องบังคับใช้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีจำนวนมากหลายฉบับเช่นกัน ไม่เพียงเท่านั้น กฎหมายควบคุมอาคาร ไม่ใช่เพียงกฎหมายเดียวที่ใช้ควบคุมการดำเนินการด้านอาคารใด ๆ เพราะยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์แห่งอาคารซึ่งใช้ดำเนินการต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องอีก เช่น กฎหมายโรงแรม กฎหมายโรงงาน เป็นต้น การที่มีกฎหมายกระจัดกระจายเป็นจำนวนมาก วิศวกรโยธาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในช่วงการสำรวจและออกแบบก่อนการก่อสร้าง การขออนุญาตก่อสร้าง ระหว่างการก่อสร้าง และหลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จ ย่อมต้องสืบค้น ศึกษา ตรวจสอบ และพิจารณาข้อบัญญัติที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธาเป็นไปอย่างได้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การที่วิศวกรโยธา ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคารทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบหรือควบคุมงานโดยไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ การออกแบบโดยไม่คำนึงข้อกำหนดคุณสมบัติของวัสดุในการออกแบบตามกฎหมาย การไม่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานเต็มเวลา การลงลายมือชื่อรับรองการออกแบบหรือควบคุมอาคารโดยไม่ได้ปฏิบัติงานจริง หรือการรับผิดชอบควบคุมงานโครงการที่ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน นอกจากจะเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคารแล้ว ยังเป็นการผิดต่อจรรยาบรรณวิชาชีพวิศวกรอีกด้วย พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนไม่มากนักน้อย ทั้งความเสียหายในด้านทรัพยากร ต้นทุน และเวลาในการบริหารจัดการก่อสร้าง หรืออันตรายอันอาจเกิดต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ใช้อาคาร ซึ่งมีความสำคัญไม่ต่างจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเพื่อให้สามารถใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบและออกใบอนุญาตได้อย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายควบคุมอาคาร ไม่เป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงได้

นอกเหนือจากพระราชบัญญัติและกฎหมายลูกบทที่มีจำนวนมากแล้วนั้น การออกแบบและก่อสร้างอาคาร รวมถึงการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในลักษณะอื่น ยังเชื่อมโยงไปยังบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคารอีกด้วย ความหลากหลายและกระจัดกระจายของกฎหมายควบคุมงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น จากการศึกษาของกรมโยธาธิการและผังเมือง (2560) ในโครงการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบและแปลกฎหมายในกลุ่มประเทศอาเซียนในเรื่องกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศไทยมีกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายลูกบทที่ถือว่ามีเป็นจำนวนมากที่สุด และมีเนื้อหาที่หลากหลาย แตกแขนงออกไปมากที่สุด ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงกฎกระทรวงต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการออกแบบก่อสร้างอาคาร แม้แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ในภาครัฐก็ยังมีอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้เนื่องจากความไม่ชัดเจน ไม่ทันต่อสภาพสังคมในปัจจุบันของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร รวมถึงการออกกฎหมายลำดับรองมาบังคับใช้เป็นจำนวนมาก (มะลิวัลย์ โกลสมร, 2554)

ความไม่ทันสมัยของกฎหมายก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร โดยการศึกษาของก้องเกียรติ (2564) ได้อภิปรายไว้ว่าในปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว กฎหมายควบคุมอาคารควรต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจุบัน สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจกฎหมายให้กับประชาชนและเจ้าพนักงานท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานอาคารที่ก่อสร้าง และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อประชาชนผู้ใช้อาคารหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกับอาคารดังกล่าว และยังมีการศึกษาของคงศักดิ์ (2556)

เรื่องการจัดทำฐานข้อมูลผู้อนุญาตเกี่ยวกับอาคารเพื่อให้การตรวจสอบและควบคุมอาคารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดการกับข้อมูลเพื่อการบริการจัดการที่ดี

ทั้งนี้ จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิศวกรโยธาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับอาคารตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจและออกแบบ จนถึงความรับผิดชอบต่ออาคารที่แล้วเสร็จสมบูรณ์มีความจำเป็นต้องศึกษา อ้างอิง ตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารในระหว่างการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษา วิเคราะห์ สาระสำคัญ ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและสร้างความรู้ความเข้าใจหลักการและรายละเอียดสำคัญของกฎหมายซึ่งคาดว่าจะเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องตรงตามข้อกำหนดกฎหมายวิชาชีพและกฎหมายควบคุมอาคาร เพื่อความมั่นคงปลอดภัยต่อผู้ใช้ประโยชน์อาคารและสร้างเสริมความรู้ความสามารถของวิศวกรโยธาได้มากขึ้น และยังรวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาช่วยเสริมให้การสืบค้น ตรวจสอบ และศึกษาเนื้อหากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ช่วยให้วิศวกรโยธามีความเข้าใจ สามารถเห็นความเชื่อมโยงของกฎหมายต่อการปฏิบัติงาน และสามารถตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น

การวิเคราะห์และสร้างเชื่อมโยงเพื่อพัฒนาสารสนเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเหมาะสมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันมาเป็นส่วนสนับสนุน โดยคาดว่าจะสามารถเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ทั้งในด้านการออกแบบเพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การควบคุมงานก่อสร้างหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตามกำหนดในกฎหมายได้อย่างปลอดภัย เป็นไปตามการออกแบบ และความรับผิดชอบของวิศวกรเมื่อโครงการที่รับผิดชอบแล้วเสร็จ รวมถึงยังเป็นแนวทางในการพัฒนาสารสนเทศหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา
- 1.2.3 เพื่อพัฒนาสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

- 1.3.1 ได้รูปแบบความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่น
- 1.3.2 ทราบความเชื่อมโยงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา
- 1.3.3 ได้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านกฎหมายที่มีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ประเทศไทยได้กำหนดกฎหมายเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธาและการก่อสร้างไว้ แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวโดยเฉพาะกฎหมายควบคุมอาคารมีความกระจัดกระจาย และหลากหลาย (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2560) จึงเป็นที่น่าสนใจว่ากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธา นั้น มีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาอย่างไร ดังนั้น การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการนำกฎหมายมาใช้ควบคุมและกำกับกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา บุคลากร หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิศวกรโยธาในการวางแผนและดำเนินการด้านการออกแบบ ควบคุมงาน และบริหารงานก่อสร้างได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย เป็นไปตามหลักวิชาการและตามที่กฎหมายกำหนด

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเฉพาะกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรในประเทศไทย ประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติควบคุมงาน พ.ศ. 2522 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กฎหมายว่าด้วยเรื่องที่ดิน กรรมสิทธิ์ การเวนคืนที่ดิน และการผังเมือง กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ กฎหมายเกี่ยวกับการขุดดินและถมดิน กฎหมายเกี่ยวกับพลังงาน และสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยและสวัสดิภาพแรงงานในการก่อสร้าง

การศึกษากฎหมายควบคุมอาคาร รวมถึงกฎหมายลูกบทที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางด้านวิศวกรรมโยธา แต่ไม่รวมถึงประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การศึกษากฎหมายการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ตามกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม (สาขาวิศวกรรมโยธา) ที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ.2550 วิศวกรโยธา หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละระดับ สาขาวิศวกรรมโยธา ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละระดับ สาขาวิศวกรรมโยธา พ.ศ.2551

การพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ครอบคลุมกฎหมายควบคุมอาคารเชื่อมโยงกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตการวิจัย พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไข รวม 5 ฉบับ กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ไม่รวมถึงข้อบัญญัติ ประกาศ หรือกฎหมายลูกบทยื่น ๆ

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าและศึกษาข้อมูลจากกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรในประเทศไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.6.1 การคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยตามแนวทางของ Scott (1990, 2006) คือ 1) มีความถูกต้อง 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) มีความเป็นตัวแทน และ 4) มีความชัดเจน โดยขอบเขตของเนื้อหาประกอบไปด้วย กฎหมายควบคุมอาคารซึ่งหมายถึงกฎหมายแม่บทและกฎหมายลูกบท กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับอาคาร กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกรรมโยธา ซึ่งประกอบไปด้วยกฎหมายที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรที่เกี่ยวกับการอาคาร ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมรวม 5 ฉบับ กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารจำนวน 80 ฉบับ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคาร ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยเรื่องที่ดินและกรรมสิทธิ์ กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ กฎหมายเกี่ยวกับการขุดดินและถมดิน กฎหมายเกี่ยวกับอาคารที่มีลักษณะเฉพาะ กฎหมายเกี่ยวกับพลังงานและสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามวิชาชีพวิศวกรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิศวกรรมควบคุม จำนวน 1 ฉบับ

1.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็นสามขั้นตอน ประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและความเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตของการวิจัย และวิเคราะห์โดยจัดกลุ่มตามสาระสำคัญของเนื้อหา ในส่วนของรายละเอียดเนื้อหา แบ่งเป็นเนื้อหาตามกฎหมายตามลายลักษณ์อักษร ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับใช้กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น ๆ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากฎหมายแม่บทคือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร และพระราชบัญญัติวิศวกร โดยจัดทำเป็นผังงาน (flowchart) มุ่งเน้นที่การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายและการยกเว้น เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา และขั้นตอนที่ 3 การศึกษากฎหมายลูกบทยื่นโดยเฉพาะกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยการสร้างตารางความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในกฎหมายควบคุมอาคารกับขั้นตอน

การปฏิบัติงานในวิชาชีพวิศวกรรมโยธา และรายละเอียดของเนื้อหาตามลักษณะและประเภทของอาคาร เน้นการจัดกลุ่มของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

1.6.3 การตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบเชิงสามเส้า (review triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้วิจัย เพื่อทำการทบทวนข้อมูล ข้อค้นพบจากการวิจัย รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นเหตุเป็นผล สามารถสะท้อนมุมมองที่แท้จริงเพื่อประโยชน์ในการนำเสนอสู่สาธารณะ (วันทนา, มปป.) โดยวิศวกรโยธาผู้ได้รับใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม เจ้าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักกฎหมายอิสระ เพื่อทบทวนข้อมูลและข้อค้นพบจากผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ภายใต้กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.6.4 การออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลด้านกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาโดยใช้เว็บไซต์และโปรแกรมออนไลน์ โดยใช้หลักเกณฑ์การพัฒนาระบบสารสนเทศตามวงจรการพัฒนา 5 ระยะ ได้แก่ การวางแผนโครงการ การวิเคราะห์ การออกแบบ การนำไปใช้ และการบำรุงรักษา (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ทำให้ได้ระบบสารสนเทศ 3 ส่วน ประกอบไปด้วย (1) เว็บไซต์รวบรวมกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้อง (2) เว็บไซต์ตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร และ (3) โปรแกรมสำเร็จรูปออนไลน์เพื่อตรวจสอบสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคารในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างควมเข้าใจโครงสร้างและลำดับชั้นของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคารที่มีจำนวนมาก หลากหลาย และแตกแขนงออกไปมาก รวมถึงมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติทั้งส่วนที่บังคับใช้แล้วและยังไม่บังคับใช้ตามกฎหมาย จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก่อสร้างอาคารสามารถดำเนินการทั้งในส่วนของการออกแบบ ควบคุมการก่อสร้าง และบริหารงานก่อสร้างอาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นไปตามครรลองแห่งกฎหมาย

การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่พบว่าในประเทศไทยมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการใช้กฎหมาย การสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมายสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนในต่างประเทศมีการศึกษาปัญหาในการใช้กฎหมาย และการศึกษาเพื่อนำกฎหมายมาใช้ในการงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบกฎหมาย หรือการนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อม อาคารเขียว เป็นต้น

2.1 กฎหมายไทยและลำดับชั้นแห่งกฎหมาย

มานิตย์ จุมปา (2559) ได้ระบุว่ากฎหมายไทยมีที่มา 3 ประการ คือ

2.1.1 กฎหมายลายลักษณ์อักษร

กฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรกว่า 700 ฉบับ โดยแบ่งตามรูปแบบและองค์การที่ตราขึ้น ได้แก่ รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ลำดับถัดมาคือ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย และพระราชกฤษฎีกา และมีกฎกระทรวง และกฎหมายที่ตราโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกฎหมายลูกที่มีลำดับรองลงมา

2.1.2 จารีตประเพณี

จารีตประเพณีในฐานะที่มาของกฎหมายทั่วไปนั้น หมายถึง ทางปฏิบัติหน้าที่ประพตีสืบต่อกันมาในสังคมหนึ่งจนกลุ่มคนในสังคมนั้นมีความรู้สึกร่วมกันว่าจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เพราะมีผลผูกพันในฐานะที่เป็นกฎหมาย ระบบกฎหมายใด ๆ ก็ตาม จะมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรล้วน ๆ โดยไม่มีกฎหมายจารีตประเพณีเลยไม่ได้ เพราะแม้กฎหมายลายลักษณ์อักษรจะพยายาม

บัญญัติให้กว้างขวางเพียงใดก็ตามก็ไม่สามารถครอบคลุมเนื้อหาได้ทุกเรื่อง ยังคงต้องอาศัยกฎหมายจารีตประเพณีเป็นบทประกอบให้สมบูรณ์อยู่ด้วยเสมอ

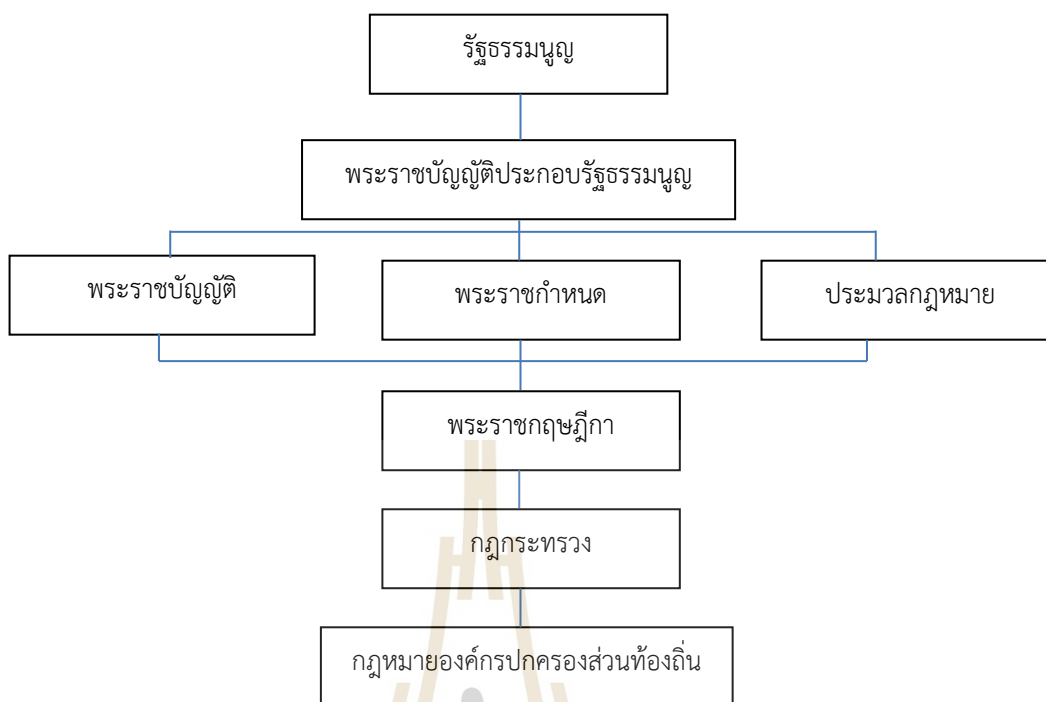
2.1.3 หลักกฎหมายทั่วไป

หลักกฎหมายทั่วไป ได้แก่ หลักกฎหมายซึ่งผู้พิพากษาในฐานะศาลค้นมาจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้บังคับในระบบกฎหมาย หลักกฎหมายทั่วไปมีลักษณะกว้างกว่าหลักกฎหมายธรรมดา กว้างกว่าด้วยบทบัญญัติกฎหมาย เช่น หลักกฎหมายทั่วไปเรื่องความเสมอภาคซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่ใช้ทั้งในกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน

ลำดับชั้นของกฎหมาย หรือ ศักดิ์ของกฎหมาย คือลำดับความสูงต่ำของกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันนั้น พิจารณาได้จากองค์กรที่มีอำนาจในการออกแบกกฎหมาย การจัดลำดับชั้นของกฎหมาย มีความสำคัญต่อกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมาย ทั้งการใช้ การตีความ และการยกเลิกกฎหมาย เช่น หากกฎหมายฉบับใดมีลำดับชั้นของกฎหมายสูงกว่ากฎหมายฉบับอื่นที่มีลำดับชั้นต่ำกว่า จะมีเนื้อหาของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่มีลำดับชั้นสูงกว่านั้นไม่ได้ หากพิสูจน์ได้ว่ามีความขัดหรือแย้งดังกล่าว ถือว่า กฎหมายลำดับชั้นต่ำกว่าจะถูกยกเลิกไป

ในปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทย มีทั้งกฎหมายลายลักษณ์อักษร กฎหมายจารีตประเพณี และหลักกฎหมายทั่วไป หากจะนำกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรมาเปรียบเทียบกับศักดิ์ของกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร จะต้องพิจารณาตามเนื้อหาของกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรว่าเทียบเท่าฐานะกับกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับใด แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่า กฎหมายของประเทศไทยโดยส่วนใหญ่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งแต่ละฉบับจะมีศักดิ์หรือลำดับชั้นของกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยอาจเรียงตามความเหมาะสมได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รูปที่ 2.1 ลำดับชั้นของกฎหมายไทย

2.1.3.1 รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดที่กำหนดรูปแบบการปกครองและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ของประชาชนทั้งประเทศ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังเป็นกฎหมายแม่บทของกฎหมายทุกฉบับ ทำให้รัฐธรรมนูญจัดเป็นเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมากกว่ากฎหมายฉบับใด กฎหมายฉบับอื่นจะบัญญัติโดยมีเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะหากขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายฉบับนั้นจะถือว่าไม่มีผลบังคับใช้

2.1.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายที่อธิบายขยายความเพื่อประกอบเนื้อความในรัฐธรรมนูญให้สมบูรณ์ ละเอียดชัดเจน ตามที่รัฐธรรมนูญมอบหมายและกำหนดโดยถือว่ากฎหมายประเภทนี้มีลักษณะและหลักเกณฑ์พิเศษแตกต่างจากกฎหมายธรรมดา

2.1.3.3 พระราชบัญญัติและประมวลกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน (ซึ่งถือว่ามีความศักดิ์เท่ากับพระราชบัญญัติด้วยกัน) พระราชบัญญัติเป็นกฎหมายลำดับชั้นรองลงมาจากรัฐธรรมนูญ เพราะพระราชบัญญัติออกมาเป็นกฎหมายโดยอาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญโดยตรง ซึ่งองค์กรที่ทำหน้าที่ตราพระราชบัญญัติคือรัฐสภา ดังนั้น รัฐสภาจะตราพระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้

2.1.3.4 พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนุญมอบอำนาจในการบัญญัติให้กับฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการออกพระราชกำหนดเพื่อบังคับใช้แทนพระราชบัญญัติได้ในกรณีพิเศษตามที่รัฐธรรมนูญมอบอำนาจไว้เป็นการชั่วคราว เพื่อแก้ไข

สถานการณ์เฉพาะหน้าที่ต้องการการดำเนินการที่จำเป็นและเร่งด่วน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ โดยส่วนรวม โดยหลังจากมีการประกาศใช้พระราชกำหนดนั้นแล้ว จะต้องนำพระราชกำหนดมาให้ รัฐสภาพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบ ถ้ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ พระราชกำหนดจะกลายเป็น กฎหมายถาวร แต่ถ้ารัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบ พระราชกำหนดก็จะสิ้นผลไป

2.1.3.5 พระราชกฤษฎีกา ถือว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดซึ่งเป็นหลักการ ย่อย ๆ ของพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด การออกพระราชกฤษฎีกากระทำโดยอาศัย อำนาจพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เพื่ออธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ตามหลักการใหญ่ใน พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนดนั้น เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายที่ออกมาโดยอาศัย อำนาจของกฎหมายแม่บท คือ รัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติ หรือพระราช กำหนด ดังนั้น พระราชกฤษฎีกาจะมีเนื้อหาที่ขัดแย้งกับกฎหมายแม่บท หรือบัญญัติเนื้อหาเกิน ขอบเขตของกฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจไว้ไม่ได้

2.1.3.6 กฎกระทรวง เป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารและไม่ต้องผ่านการ พิจารณาเห็นชอบจากรัฐสภา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับพระราชกฤษฎีกา แต่กฎกระทรวงมีศักดิ์ต่ำกว่า พระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ เพราะผู้ออกกฎกระทรวง คือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายแม่บท ส่วน พระราชกฤษฎีกา ผู้ตรากฎหมายคือ พระมหากษัตริย์

2.1.3.7 กฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกฎหมายที่ให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีอำนาจในทางนิติบัญญัติ คือ มีอำนาจในการกำหนดกฎหมายได้ด้วยตนเอง จึงถือว่าเป็นการ กระจายอำนาจในการบัญญัติกฎหมายไปสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนตำบล เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและ ข้อบัญญัติเมืองพัทยา เป็นต้น

อำนาจในการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ในการตรากฎหมายเพื่อใช้ บังคับในท้องถิ่นนั้นจะเป็นอำนาจที่ได้รับมาจากพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ๆ โดยทั่วไป กฎหมายที่ตราโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติ

การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายไทย ต้องทำความเข้าใจโครงสร้าง และลำดับ ชั้นของกฎหมายให้ชัดเจน เพราะจะทำให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวข้อกันระหว่างกฎหมายและ สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะกรณีที่มีการขัดแย้งกันของกฎหมายเกิดขึ้น กฎหมายที่ มีศักดิ์ต่ำกว่าจะต้องถูกยกเลิกไป

2.2 กฎหมายควบคุมอาคาร

กฎหมายควบคุมอาคารในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และฉบับที่แก้ไข รวม 5 ฉบับ ที่ได้ถูกตราขึ้นเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ เพื่อรวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน โดยมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดไว้ว่า เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคง แข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ เพื่อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร งานระบบอาคาร สิ่งแวดล้อมภายในและโดยรอบอาคาร ระยะ ระดับ และพื้นที่อาคาร บริเวณห้ามดำเนินการ หลักเกณฑ์วิชาชีพการต่าง ๆ การขออนุญาต หน้าที่รับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง การตรวจสอบอาคารและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงการประกันภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีจำนวนกว่า 80 ฉบับ โดยฉบับสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง เช่น กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2527) ที่กำหนดนิยามพื้นฐานสำหรับการออกแบบอาคาร หน่วยแรงที่ยอมให้ในการออกแบบ หน่วยน้ำหนักบรรทุกทุกจรสำหรับประเภทและส่วนต่างๆ ของอาคาร หน่วยแรงที่กำหนดสำหรับการออกแบบฐานราก ข้อกำหนดการก่อสร้างโครงสร้างหลักของอาคารด้วยวัสดุทนไฟ เป็นต้น กฎกระทรวง ฉบับที่ 49 (พ.ศ.2540) กำหนดเรื่องการออกแบบโครงสร้างอาคารเพื่อต้านทานแผ่นดินไหวและแรงลม และ กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) กำหนดเรื่องลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน เนื้อที่ตั้งของอาคาร เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย สำหรับอาคารประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดไว้ในกรณีที่มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 แล้ว ให้ราชการส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา 10 ที่ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดรายละเอียดในเรื่องนั้นเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงโดยไม่ขัดแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าวได้ หรือออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าวเนื่องจากมีความจำเป็นหรือมีเหตุผลพิเศษเฉพาะถิ่นก็ได้

ข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคาร ที่มีผลบังคับใช้ ตัวอย่างเช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ.2544 เพื่อใช้บังคับควบคุมอาคารในเขตกรุงเทพมหานคร เทศบัญญัติเทศบาลตำบลท่าไม้รวก เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ.2557 เพื่อใช้บังคับควบคุมอาคาร ในเขตเทศบาลตำบลท่าไม้รวก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี และข้อบัญญัติ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา เรื่อง กำหนดจำนวนที่จอดรถยนต์ของอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ลักษณะและขนาดที่จอดรถยนต์ ที่ถั้บรถยนต์ และทางเข้าออกรถยนต์ พ.ศ. 2561 ที่บังคับใช้ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น

2.3 วิชาชีวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ.2542 ได้ระบุความหมายของวิชาชีวิศวกรรม วิชาชีวิศวกรรมควบคุม ใบอนุญาต ผู้ประกอบวิชาชีวิศวกรรมควบคุม เอาไว้อย่างชัดเจน โดยกฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีวิศวกรรมและวิชาชีวิศวกรรมควบคุม พ.ศ.2565 ได้กำหนดงานในวิชาชีวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขา และให้ความหมายไว้โดยสรุปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 งานในวิชาชีวิศวกรรมควบคุม

งาน	ความหมาย
งานให้คำปรึกษา	การให้ข้อเสนอแนะ การตรวจวินิจฉัย หรือการตรวจรับรองงาน
งานวางโครงการ	การศึกษา การวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสม หรือการวางแผนของโครงการ
งานออกแบบและคำนวณ	การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดในการก่อสร้าง การสร้าง การผลิต หรือการวางแผนโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณ แสดงเป็นรูป แบบ ข้อกำหนด หรือประมาณการ
งานควบคุมการสร้างหรือการผลิต	การอำนวยความสะดวก หรือการควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง การสร้าง การผลิต การติดตั้ง การซ่อม การดัดแปลง การรื้อถอนงาน หรือการเคลื่อนย้ายงานให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูป แบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีวิศวกรรม
งานพิจารณาตรวจสอบ	การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ การหาข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ หรือประกอบการตรวจสอบวินิจฉัยงาน การสอบทาน หรือการตรวจประเมินการจัดการความปลอดภัย กระบวนการผลิตหรือการจัดการสิ่งแวดล้อม
งานอำนวยความสะดวก	การอำนวยความสะดวกการใช้ การบำรุงรักษา งาน ทั้งที่เป็นชิ้นงานหรือระบบ ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูป แบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีวิศวกรรม

สำหรับประเภทและขนาดของงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา กฎกระทรวง ได้กำหนดไว้ 30 รายการดังต่อไปนี้

(1) อาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป โครงสร้างของอาคารที่ชั้นใดชั้นหนึ่งมีความสูงตั้งแต่ 4 เมตรขึ้นไป อาคารที่มีระยะห่างระหว่างศูนย์กลางเสาหรือสิ่งรองรับอื่นตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป หรือองค์อาคารยื่นจากขอบนอกของที่รองรับตั้งแต่ 2 เมตรขึ้นไป

(2) อาคารสาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารทุกขนาด

(3) อาคารตามประเภทที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยเรื่องการรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทนของอาคาร และพื้นดินที่รองรับอาคารในการต้านทานแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว

(4) อาคารที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป ซึ่งอยู่บนพื้นที่เชิงลาดที่มีความลาดตั้งแต่ 35 องศาขึ้นไป

(5) คลังสินค้า ไซโล ห้องเย็น ยุ้งฉาง หรือศูนย์กระจายสินค้า ที่มีความจุตั้งแต่ 100 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

(6) อัฒจันทร์ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือที่มีส่วนใดส่วนหนึ่งของพื้นอัฒจันทร์สูงจากระดับฐานหรือพื้นดินที่ก่อสร้างตั้งแต่ 2.50 เมตรขึ้นไป

(7) ท่าเทียบเรือหรืออยู่เรือสำหรับเรือที่มีระวางขับน้ำตั้งแต่ 50 เมตริกตันขึ้นไป

(8) เชื้อน ผาย หรืออาคารชลประทานประเภทบังคับน้ำ ที่มีความสูงตั้งแต่ 1.50 เมตรขึ้นไป

(9) อุโมงค์ส่งน้ำ ท่อส่งน้ำ ท่อระบายน้ำ หรือช่องระบายน้ำ ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางภายในตั้งแต่ 0.80 เมตรขึ้นไป หรือที่มีพื้นที่หน้าตัดตั้งแต่ 0.50 ตารางเมตรขึ้นไป หรือที่มีอัตราการไหลของน้ำตั้งแต่ 1 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีขึ้นไป

(10) ระบบชลประทานหรือระบบระบายน้ำ ที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 500 ไร่ ต่อโครงการขึ้นไป

(11) งานวางแผนและกำหนดระดับของทางขนส่งในระบบราง ทางรถสาธารณะ ทางหลวง ทางสาธารณะ หรือทางวิ่ง ทางขับ หรือลานจอดของสนามบิน ทุกขนาด

(12) งานเสริมความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างหรือฐานรากทุกขนาด

(13) งานยกหรือเคลื่อนย้ายอาคารทุกประเภทที่มีน้ำหนักรวมของอาคารตั้งแต่ 50 เมตริกตันขึ้นไป หรือมีพื้นที่ตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป

(14) งานต่อเติม รื้อถอน หรือดัดแปลงอาคารทุกประเภท ที่ทำให้สัดส่วนของอาคารผิดไปจากแบบแปลนหรือรายการประกอบแบบที่ได้รับอนุญาตเกินร้อยละห้าของพื้นที่อาคารนั้น หรือเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้แก่โครงสร้างของอาคารส่วนหนึ่งส่วนใดเกินร้อยละสิบ

(15) งานขุดดินที่มีความลึกจากระดับพื้นดินมากกว่า 3 เมตร หรือพื้นที่ปากบ่อดินมากกว่า 10,000 ตารางเมตร

(16) งานถมดินที่มีพื้นที่ของเนินดินติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันมากกว่า 2,000 ตารางเมตร และมีความสูงของเนินดินตั้งแต่ 2 เมตร นับจากระดับที่ดินต่างเจ้าของที่อยู่ข้างเคียง

(17) โครงสร้างที่มีลักษณะเป็นหอ ปล่อง หรือศาสนวัตถุ เช่น หอถังน้ำ หอกระเช้าไฟฟ้า อนุสาวรีย์ พระพุทธรูป หรือเจดีย์ ที่มีความสูงตั้งแต่ 6 เมตรขึ้นไป

(18) โครงสร้างสำหรับใช้ในการรับส่งหรือติดตั้งอุปกรณ์รับส่งระบบโทรคมนาคมหรือเสาไฟฟ้าที่มีความสูงจากระดับฐานของโครงสร้างตั้งแต่ 25 เมตรขึ้นไป หรือที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 200 กิโลกรัมขึ้นไป

(19) โครงสร้างสะพานทุกประเภทที่มีระยะห่างระหว่างศูนย์กลางเสาหรือตอม่อช่วงใดช่วงหนึ่งยาวตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป

(20) โครงสร้างใต้ดิน อุโมงค์ สิ่งก่อสร้างชั่วคราวที่อยู่ใต้ดิน โครงสร้างกันดิน คันดินป้องกันน้ำ คลองส่งน้ำ หรือคลองระบายน้ำ ที่มีความสูงหรือความลึกตั้งแต่ 1.50 เมตรขึ้นไป

(21) โครงสร้างสำหรับทางขนส่งในระบบราง ทางรถสาธารณะ ทางหลวง ทางสาธารณะ ทางวิ่ง ทางขับ หรือลานจอดของสนามบิน ทุกขนาด

(22) โครงสร้างเก็บกักของไหล เช่น ถังเก็บน้ำ ถังเก็บน้ำมัน หรือสระว่ายน้ำ ที่มีความจุตั้งแต่ 50 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

(23) โครงสร้างที่เป็นคาน เสา พื้น กำแพง ผนัง หรือบันได ที่ใช้รับน้ำหนัก ประกอบด้วยคอนกรีตหล่อสำเร็จหรือคอนกรีตอัดแรงหล่อสำเร็จ ทุกขนาด

(24) โครงสร้างรองรับท่อที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 0.30 เมตรขึ้นไป หรือพื้นที่หน้าตัดของทุกท่อรวมกันตั้งแต่ 0.10 ตารางเมตรขึ้นไป

(25) โครงสร้างรองรับหรือติดตั้งเครื่องเล่นที่เคลื่อนที่ได้โดยมีความเร็วตั้งแต่ 6 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป หรือมีความสูงจากระดับพื้นที่ตั้งของเครื่องเล่นถึงระดับพื้นที่สูงสุดที่ผู้เล่นเครื่องเล่น ขึ้นไปเล่นตั้งแต่ 2.50 เมตรขึ้นไป หรือมีส่วนที่ต้องใช้น้ำมีความลึกของระดับน้ำตั้งแต่ 0.80 เมตรขึ้นไป

(26) โครงสร้างของปั้นจั่นหอสถูหรือเดอริกเครน ทุกขนาด

(27) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางเมตรขึ้นไป และมีความสูงจากพื้นดินตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป หรือป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 25 ตารางเมตรขึ้นไป ที่ติดตั้งอยู่บนหลังคา ดาดฟ้า หรือกันสาด หรือที่ติดกับส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร

(28) เสาเข็มที่มีความยาวตั้งแต่ 6 เมตรขึ้นไป หรือที่รับน้ำหนักบรรทุกปลอดภัยตั้งแต่ 3 เมตริกตันขึ้นไป

(29) นั่งร้านหรือค้ำยัน ที่มีความสูงตั้งแต่ 4 เมตรขึ้นไป

(30) แบบหล่อคอนกรีตและโครงสร้างรองรับแบบหล่อคอนกรีตสำหรับ

- (ก) เสา ผนัง หรือกำแพง ที่มีความสูงตั้งแต่ 4 เมตรขึ้นไป
- (ข) คานหรือแผ่นพื้น ที่มีระยะห่างระหว่างศูนย์กลางเสาหรือสิ่งรองรับอื่น ตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป หรือที่มีความสูงตั้งแต่ 3 เมตรขึ้นไป
- (ค) ฐานรองรับน้ำหนักที่มีความสูงตั้งแต่ 3 เมตรขึ้นไป

ประเภทและขนาดของงานวิชาชีพอวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา ดังรายละเอียดข้างต้นนี้ แยกกันอย่างชัดเจน ไม่มีส่วนสัมพันธ์กับนิยามของคำว่าอาคารในกฎหมายควบคุมอาคาร ดังนั้น ในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา จึงต้องพิจารณานิยามของคำว่าอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคารก่อน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการนั้น อยู่ในข่ายการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารหรือไม่ ก่อนที่จะพิจารณาในลำดับถัดไปว่า เป็นอาคารตามกฎหมายวิชาชีพอวิศวกรรมหรือไม่ เพราะข้อกำหนดในกฎหมายควบคุมอาคารจะระบุกำหนดไว้แตกต่างจากอาคารโดยทั่วไป

ในด้านขอบเขตของการประกอบวิชาชีพอวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา ข้อบังคับสภาวิศวกร ได้กำหนดแต่ละระดับไว้เพื่อให้เป็นแนวทางความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ของวุฒิวิศวกรสามัญวิศวกร และภาคีวิศวกร เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในแต่ละระดับได้ทราบขอบเขตการประกอบอาชีพของตนตามความสามารถ เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถจัดระดับขอบเขตของการประกอบวิชาชีพมีความชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นตารางแสดงขอบเขตงานที่รับผิดชอบได้ของวิศวกรแต่ละระดับว่ามีกำหนดไว้อย่างไรบ้าง สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 ขอบเขตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา

งาน	ระดับ		
	ภาคีวิศวกร	สามัญ วิศวกร	วุฒิ วิศวกร
งานให้คำ ปรึกษา	-	-	ทุก ประเภท และทุก ขนาด
งานวาง โครงการ	-	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด
งาน ออกแบบ และ คำนวณ	(ก) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 4 ชั้น หรือโครงสร้างของ อาคารที่ชั้นใดชั้นหนึ่งมีความสูงไม่เกิน 5 เมตร หรืออาคาร ที่มีช่วงคานยาวทุกขนาด (ข) คลังสินค้า ไซโล ห้องเย็น หรืออุ้งฉางที่มีความจุไม่เกิน 1,000 ลูกบาศก์เมตร (ค) โครงสร้างที่มีลักษณะเป็นหอ ปล่อง หรือศาสนวัตถุ เช่น พระพุทธรูป เจดีย์ ที่มีความสูงไม่เกิน 15 เมตร (ง) นั่งร้านหรือค้ำยันชั่วคราวที่มีความสูงไม่เกิน 25 เมตร (จ) แบบหล่อคอนกรีตสำหรับเสาที่มีความสูงไม่เกิน 5 เมตร หรือคานที่มีช่วงคานยาวทุกขนาด	ทุก ประเภท และ ทุกขนาด	ทุก ประเภท และ ทุกขนาด

ตารางที่ 2.2 ขอบเขตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อ)

งาน	ระดับ		
	ภาคีวิศวกร	สามัญ วิศวกร	วุฒิ วิศวกร
งาน ออกแบบ และคำนวณ	(ฉ) โครงสร้างใต้ดิน สิ่งก่อสร้างชั่วคราว กำแพงกันดิน คันดินป้องกันน้ำ หรือคลองส่งน้ำที่มีความสูงหรือความลึกไม่เกิน 2.50 เมตร (ช) เขื่อน ฝาย อุโมงค์ ท่อระบายน้ำ หรือระบบชลประทานที่มีความสูงไม่เกิน 2.50 เมตร หรือมีความจุไม่เกิน 1,000,000 ลูกบาศก์เมตร หรือที่มีอัตราการไหลของน้ำไม่เกิน 5 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที (ซ) โครงสร้างที่มีการกักของไหล เช่น ถังเก็บน้ำ ถังเก็บน้ำมัน อุโมงค์ส่งน้ำ หรือสระว่ายน้ำที่มีความจุไม่เกิน 500 ลูกบาศก์เมตร (ฅ) ท่อส่งน้ำ ท่อระบายน้ำ หรือช่องระบายน้ำที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 1.50 เมตรหรือพื้นที่หน้าตัดไม่เกิน 2.00 ตารางเมตร และมีโครงสร้างรองรับ (ญ) ระบบชลประทานที่มีพื้นที่ชลประทานไม่เกิน 5,000 ไร่ต่อโครงการ	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด
งานควบคุม การสร้าง หรือการ ผลิต	(ก) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 8 ชั้น (ข) อาคารสาธารณะที่มีความสูงไม่เกิน 8 ชั้น (ค) คลังสินค้า ไซโล ห้องเย็นหรือยุงฉางทุกขนาด (ง) โครงสร้างที่มีลักษณะเป็นหอ ปล่อง ที่มีความสูงไม่เกิน 40 เมตร หรือศาสนวัตถุ เช่น พระพุทธรูป หรือเจดีย์ ที่มีความสูงไม่เกิน 23 เมตร	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด

ตารางที่ 2.2 ขอบเขตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อ)

งาน	ระดับ		
	ภาคีวิศวกร	สามัญ วิศวกร	วุฒิ วิศวกร
งานควบคุม การสร้างหรือ การผลิต	<p>(จ) โครงสร้างสะพานที่มีช่วงระหว่างศูนย์กลางตอม่อช่วงใดช่วงหนึ่งยาวไม่เกิน 12 เมตร</p> <p>(ฉ) ชิ้นส่วนโครงสร้างคอนกรีตหล่อสำเร็จหรือคอนกรีตอัดแรงหล่อสำเร็จรูปทุกชนิดที่มีความยาวทุกขนาด</p> <p>(ช) เสาค้ำคอนกรีตทุกขนาด</p> <p>(ซ) นั่งร้านหรือค้ำยันชั่วคราวที่มีความสูงไม่เกิน 42 เมตร</p> <p>(ฌ) โครงสร้างใต้ดิน สิ่งก่อสร้างชั่วคราว กำแพงกันดิน คันดินป้องกันน้ำ หรือคลองส่งน้ำที่มีความสูงหรือความลึกไม่เกิน 2.5 เมตร</p> <p>(ญ) ทางสาธารณะทุกขนาด</p> <p>(ฎ) เชื้อเพลิง อูโมงค์ ท่อระบายน้ำ หรือระบบชลประทาน ทุกขนาด</p> <p>(ฏ) โครงสร้างที่มีการกักของไหล เช่น ถังเก็บน้ำ ถังเก็บน้ำมัน อูโมงค์ส่งน้ำ หรือสรวายน้ำทุกขนาด</p> <p>(ฐ) ท่อส่งน้ำ ท่อระบายน้ำ หรือช่องระบายน้ำทุกขนาด และมีโครงสร้างรองรับ</p> <p>(ฑ) ระบบชลประทานทุกขนาด</p> <p>(ฒ) ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย มีความสูงจากพื้นดินไม่เกิน 23 ม. หรือป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายที่มีพื้นที่ไม่เกิน 50 ตร.ม. ที่ติดตั้งอยู่บนหลังคา ดาดฟ้า หรือกันสาด หรือที่ติดกับส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร</p>	<p>ทุก</p> <p>ประเภท</p> <p>และทุก</p> <p>ขนาด</p>	<p>ทุก</p> <p>ประเภท</p> <p>และทุก</p> <p>ขนาด</p>

ตารางที่ 2.2 ขอบเขตการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา (ต่อ)

งาน	ระดับ		
	ภาคีวิศวกร	สามัญ วิศวกร	วุฒิ วิศวกร
งานควบคุม การสร้างหรือ การผลิต	(ณ) อัฒจันทร์ที่มีพื้นที่ไม่เกิน 1,500 ตารางเมตร (ด) โครงสร้างสำหรับใช้ในการรับส่งหรือติดตั้งอุปกรณ์ รับส่งวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีความสูงจากระดับฐานของ โครงสร้างไม่เกิน 50 เมตร	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด
งานพิจารณา ตรวจสอบ	ทุกประเภทและทุกขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด
งานอำนวยความสะดวก การใช้	ทุกประเภทและทุกขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด	ทุก ประเภท และทุก ขนาด

2.4 การศึกษาและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคาร

2.4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความหลากหลายของกฎหมาย

การออกแบบและควบคุมการก่อสร้างอาคารในประเทศไทยนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาปนิก วิศวกร ผู้บริหารงานก่อสร้าง ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง หรือแม้แต่เจ้าพนักงานท้องถิ่น จำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานก่อสร้างอาคารเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ กฎหมายอาคารในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายแม่บท แต่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารดังกล่าวมีการออกเป็นกฎกระทรวงที่แยกออกไปอย่างมาก รวมทั้งมีประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายสิบฉบับ หากเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนแล้วกฎหมายควบคุมอาคารของประเทศไทยถือว่ามีจำนวนมากที่สุด และมีเนื้อหาที่หลากหลาย แตกแขนงออกไปมากที่สุด โดยยังไม่รวมถึงกฎกระทรวงต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างอาคาร (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2560) นอกจากนี้ ยังมีมาตรฐานปฏิบัติ ทั้งเรื่องวัสดุ การคำนวณออกแบบ การทำงาน หรืออื่น ๆ ที่ยังไม่ถือเป็นกฎหมาย อาทิ มาตรฐานโยธาธิการและผังเมือง มาตรฐานสมาคมวิศวกรรมสถาน

แห่งประเทศไทย มาตรฐานอุตสาหกรรม หรือมาตรฐานต่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้ปฏิบัติ ที่ควรมีการเชื่อมโยงกับกฎกระทรวง หรือปรับปรุงให้มีผลใช้บังคับตามกฎหมายได้ทันต่อเหตุการณ์ มีความยืดหยุ่นและเป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ (สถาพร โภคา, 2559) นอกจากนี้ ยังพบว่า มีการศึกษาและจัดหมวดหมู่ของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน (อัจฉรา คำอักษร, 2552)

กรมโยธาธิการและผังเมือง (2560) ได้ทำการศึกษาและกล่าวถึงการใช้กฎหมายอาคารในแง่ของการใช้อำนาจรัฐที่เป็นเรื่องการปกครองกับกฎหมายอาคารในแง่ของการออกแบบก่อสร้างที่เป็นเรื่องของวิชาชีพ โดยพบว่ากฎหมายควบคุมอาคารของทุกประเทศในอาเซียนรวมถึงประเทศไทย สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นกฎหมายควบคุมอาคารในแง่มุมของการใช้อำนาจรัฐที่เป็นเรื่องทางปกครอง คือ “Building Law” ตัวกฎหมาย ซึ่งรวมถึง กฎหมายทุกลำดับชั้น ภายใต้กรอบกฎหมายควบคุมอาคาร ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายแม่บทหรือกฎหมายลูก มีอำนาจบังคับใช้เต็มรูปแบบทุกประเด็น มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ การวางกรอบอำนาจการบังคับใช้ วิธีการจัดการออกกฎหมายลูก หรือระเบียบ การลงโทษ การอุทธรณ์ และกระบวนการในการขออนุญาต ลักษณะต่าง ๆ และในบางประเทศ มีประเด็นเรื่องการออกแบบทางสถาปัตยกรรมหรือวิศวกรรมด้วย แต่โดยสถานะแล้วคือกฎหมาย ส่วนกฎหมายควบคุมอาคารที่เป็นในแง่มุมของการออกแบบคือ “Building Code” หรือ “บัญญัติอาคาร” ที่มีเนื้อหาสาระ เป็นเรื่องทางเทคนิคการออกแบบและก่อสร้างอาคารสำหรับวิชาชีพสถาปัตยกรรมหรือวิศวกรรม และในหลายประเทศ ตัว Building Code เองไม่ได้เป็นตัวบทกฎหมายโดยตรง แต่เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการที่รัฐอาจนำไปบังคับใช้เป็นกฎหมายได้

ประเทศไทย เป็นหนึ่งในประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีการพัฒนากฎหมายอาคารเพื่อพยายามเข้าควบคุมประเด็นต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม จากที่เป็น Building Law ที่พูดถึงเรื่องการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมอาคาร เมื่อมีการออกกฎหมายลูกจึงมีเนื้อหาสาระเป็นเป็น Building Code มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ ทำให้เจ้าพนักงานของรัฐและผู้ประกอบวิชาชีพก่อสร้างในสาขาต่าง ๆ รวมถึงแม้แต่ประชาชนทั่วไปยังเกิดความสับสนถึงนิยามของ Building Law และ Building Code ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงการที่ทุกประเทศพยายามนำ Building Code ไปบังคับใช้เป็นกฎหมาย

การนำ Building Code ไปบังคับใช้เป็นกฎหมายนั้น แต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ในกรณีของประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีการสร้าง Building Code ชำระออกมาเป็นเล่มเดียว แต่มีกฎหมายลูกที่มีเนื้อหาคล้าย Building Code กระจายไปหลายกฎหมายระเบียบ และมีกฎหมายที่อยู่นอกรอบของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แต่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการควบคุมอาคารรวมอยู่ด้วย

กรมโยธาธิการและผังเมือง (2560) ได้นำเสนอแนวทางในการชำระกฎกระทรวง โดยการยกเลิกกฎกระทรวงทั้งหมด และให้มีการรวบรวมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและก่อสร้างเป็นฉบับเดียว แล้วประกาศเป็นกฎกระทรวง Building Code ที่มีเนื้อหาครอบคลุมกฎกระทรวงภายใต้ พรบ.ควบคุมอาคาร อย่างครบถ้วน เพื่อให้สะดวกต่อการแก้ไขและพัฒนาในอนาคตเพราะเป็นการแก้กฎกระทรวงฉบับเดียว หรือไม่เช่นนั้น ก็อาจพัฒนา Building Code แยกต่างหาก และให้มีการประกาศบังคับใช้ โดยยกเลิกกฎกระทรวงต่าง ๆ ที่ซ้ำซ้อนกับ Building Code ที่จะมีการออกใหม่ ทั้งนี้ ควรจำกัดอำนาจของหน่วยงานใด ๆ ของรัฐ ที่ต้องการออกกฎหมายอันมีลักษณะเกี่ยวข้องกับการออกแบบ ก่อสร้างอาคาร ให้ต้องมาอยู่ในกรอบของ Building Code และการอนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร

สถาพร โภคา (2559) ได้ทำการศึกษาความเชื่อมโยงของกฎหมายอาคารและมาตรฐานปฏิบัติในประเทศไทย และพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับอาคาร คือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมจำนวน 4 ฉบับ มีกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และมีประกาศจากกระทรวงในเรื่องที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามเพื่อการปฏิบัติการก่อสร้างเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ที่เกี่ยวข้องยังต้องศึกษาประมวลกฎหมายพระราชบัญญัติอื่นและกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติอื่น ที่ต้องพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอีกด้วย ในทางปฏิบัติแล้ว การออกแบบและควบคุมการก่อสร้างในประเทศไทย มีกฎหมายอื่นที่เชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอยู่ในหลายประเด็น นอกจากนี้ยังมีมาตรฐานหรือ แนวปฏิบัติอื่นทั้งที่เป็นและยังไม่ถือเป็นกฎหมายแต่ได้รับการยอมรับ อาทิ มาตรฐานโยธาธิการและผังเมือง (มยผ.) มาตรฐานสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (วสท.) มาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) หรือมาตรฐานต่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับและใช้ปฏิบัติ เป็นต้น ทั้งนี้ สถาพร โภคา (2559) ยังได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มาตรฐานปฏิบัติ ทั้งเรื่องวัสดุ การคำนวณออกแบบ การทำงาน หรืออื่น ๆ มีผลใช้บังคับได้ทันต่อสถานการณ์ แต่ควรคำนึงถึงความยืดหยุ่น และเป็นธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ โดยกำหนดทางเลือก เช่น ระบุถ้อยคำ “ให้ดำเนินการตามมาตรฐานฯ หรือมาตรฐานอื่นที่สภาวิศวกรรับรอง” ทั้งนี้ สภาวิศวกรควรดำเนินการรับรองมาตรฐานดังกล่าว ให้ทันการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

การศึกษาของทองพูล และคณะ (2564) เกี่ยวกับอุปสรรคในการออกแบบอาคารพักอาศัยรวมขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร ยังได้แสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนในการตรวจสอบกฎหมาย เพื่อให้การออกแบบก่อสร้าง ยื่นขออนุญาต และดำเนินการก่อสร้าง เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยใช้กฎหมายควบคุมอาคารและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เป็นหลักในการตรวจสอบ พบว่า ในขั้นตอนการออกแบบและเขียนแบบต้องตรวจสอบให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องตรวจสอบในการยื่นขออนุญาตก่อสร้าง ได้แก่ ที่ว่างและระยะถอยร่น ตรวจสอบที่ตั้งแปลงที่ดินสำหรับการใช้ประโยชน์

ความกว้างถนนสาธารณะ ขนาดแปลงที่ดินจากโฉนดที่ดินทั้งสี่ด้าน ที่ดินบริเวณห้ามก่อสร้าง ขนาดของอาคาร และออกแบบอาคารตามกฎหมาย ซึ่งจากการศึกษาทำให้ได้แนวทางการตรวจสอบตามลำดับขั้น ครอบคลุมประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบสำหรับการยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารลักษณะอื่น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษา ยังแสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบกฎหมายว่า มีหลายกฎหมาย ตรวจสอบหลายประเด็น หากวิศวกรผู้ดำเนินการออกแบบและรับผิดชอบการยื่นขออนุญาตก่อสร้างไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักการของกฎหมาย อาจทำให้เกิดความล่าช้าหรือประสบปัญหาในขณะที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างได้ ทั้งนี้หลังจากยื่นขออนุญาตแล้ว ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ยังมีประเด็นกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามขณะดำเนินการ และการรับรองของวิศวกรหลังการดำเนินการแล้วเสร็จที่ต้องพิจารณาและรับผิดชอบต่ออีกด้วย

2.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจกฎหมาย

ฟ้าใส สามารถ และ พิมุข สุศีลสัมพันธ์ (2561) ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายควบคุมอาคารของประเทศไทยและมีข้อเสนอว่า ภาครัฐควรสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมายควบคุมอาคารให้กับประชาชน รวมถึงสร้างความตระหนักในบทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการกำกับควบคุมการใช้กฎหมายควบคุมอาคาร

ก้องเกียรติ กำศิริพิมาน (2564) ได้ศึกษาประสิทธิภาพผลการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร และมีข้อเสนอให้มีการเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และป้องกันปัญหาภัยพิบัติอันอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการอาคาร ส่งเสริมความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านให้กับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันการใช้ดุลยพินิจอย่างไม่เหมาะสมของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อีกทางหนึ่ง

การศึกษาของคมสันต์ หาญสกุล และคณะ (2555) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ขอรับบริการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการติดต่อรับบริการ ซึ่งควรมีการส่งเสริมความรู้ผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูลกฎหมายเป็นอีกทางเลือกที่สะดวก เหมาะสม และทันสมัย สามารถตรวจสอบข้อมูลได้โดยง่าย

2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่กฎหมาย

เพื่อทำการศึกษารวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคารในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจาก อัจฉรา คำอักษร (2552) ที่ศึกษาสรุปสาระสำคัญและจัดหมวดหมู่ข้อกฎหมายในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติแล้ว

พบว่า พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พุทธศักราช 2479 และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นั้น สามารถแยกหมวดหมู่ที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันตามช่วงเวลาการก่อสร้าง ได้แก่ ช่วงก่อนการก่อสร้าง (Pre-Construction Period) แยกได้เป็น 3 หมวด คือ หมวดที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดก่อนดำเนินการ หมวดที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตก่อสร้าง หมวดที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดการออกแบบ ช่วงการก่อสร้าง (Construction Period) แยกได้เป็น 2 หมวด คือ หมวดที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และหมวดที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในการก่อสร้าง ช่วงหลังการก่อสร้าง (Post-Construction Period) แยกได้เป็น 2 หมวด คือ หมวดที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานอาคาร และหมวดที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัยของการใช้งานอาคาร นอกจากนี้ ยังได้ประเมินระดับความสำคัญของข้อกำหนดที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลผู้ออกแบบ สถาปนิก วิศวกรโยธา และวิศวกรงานระบบ เป็นกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญสูงสุดในการทำความเข้าใจและศึกษาข้อกำหนดเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของโครงการ ส่วนกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญระดับรองลงมา คือ กลุ่มผู้บริหารการก่อสร้าง ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง/ผู้ดำเนินการ และเจ้าพนักงานท้องถิ่น และในส่วนของความเกี่ยวข้องกับประเภทอาคารอาคารที่จะดำเนินการนั้น พบว่า โรงมหรสพ อาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องให้ความสำคัญสูงสุดในการทำความเข้าใจและศึกษาข้อกำหนดเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของโครงการ ส่วนประเภทที่ต้องให้ความสำคัญระดับรองลงมาคือ ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานบริการ อาคารพิเศษ และอาคารขนาดใหญ่พิเศษ

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดหมวดหมู่กฎหมายจากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหากฎหมายควบคุมอาคาร เพื่อจัดกลุ่ม สร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล อันประกอบไปด้วย สาระสำคัญในกฎหมายควบคุมอาคารรวมถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของเนื้อหาสาระในกฎหมายและนำมาออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถสะท้อนหรือตอบกลับข้อมูลตามที่ใช้ระบบต้องการได้

2.4.4 ข้อหาหรือปัญหาการใช้กฎหมายควบคุมอาคาร

คณะกรรมการควบคุมอาคาร และกรมโยธาธิการและผังเมือง มีบทบาทหลักในการให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และตอบข้อซักถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้กฎหมายควบคุมอาคาร จึงได้จัดทำเอกสารรวบรวมข้อหาหรือเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารที่มีผู้สงสัยและสอบถามเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ตัวอย่างเช่น รวมข้อหาหรือและคำวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ประจำปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 - กันยายน 2561) มีข้อหาหรือรวม 128 เรื่อง และมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ รวม 22 เรื่อง ข้อหาหรือโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับประเด็นการตีความลักษณะ ขนาด ความสูง และตำแหน่งที่ตั้งอาคาร เพื่อการพิจารณา

ออกใบอนุญาตก่อสร้าง ซึ่งพบว่ากฎกระทรวงหรือข้อบังคับที่ออกมากำหนดอย่างหลากหลาย ทำให้เกิดปัญหาการตีความค่อนข้างมาก เพราะข้อบังคับอย่างหนึ่งที่ใช้กับอาคารประเภทหรือลักษณะหนึ่ง จะไม่สามารถนำไปใช้กับอีกประเภทหนึ่งได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อหารื้อเกี่ยวกับวิธีการวัดระยะ ขนาด ความสูง ที่ต้องพิจารณารายละเอียดที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีก

จากการพิจารณาข้อหารื้อการใช้กฎหมายควบคุมอาคารแล้วทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาความละเอียดซับซ้อนของข้อกำหนด ซึ่งเป็นหลักสำคัญเพื่อการสร้างรูปแบบความเข้าใจกฎหมายที่ละเอียดซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และรวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการคัดกรอง สืบค้น และเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และแม่นยำในการตรวจสอบการใช้กฎหมายได้

2.4.5 ปัญหาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคาร

ปัญหาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคารอาจเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้อำนาจโดยมิชอบ และการที่ผู้ดำเนินการ ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจสอบอาคารปฏิบัติผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายกำหนด

ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้อำนาจโดยมิชอบ มักเกิดจาก การที่เจ้าหน้าที่เพิกเฉย ไม่ดำเนินการแก้ไขแบบและส่งคืนในเวลาที่กำหนด การไม่พิจารณาค่าส่งตามเวลาที่กำหนด การสั่งระงับการก่อสร้างและแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารโดยมิชอบ การเพิกเฉยไม่สั่งการโดยไม่แจ้งเหตุผลหรือข้อขัดข้อง การสั่งการหรือรื้อถอนอาคารโดยมิชอบ การอนุญาตให้ก่อสร้างโดยผิดไปจากกฎหมายผังเมือง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ดุลยพินิจที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และการกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติราชการ นอกเหนือจากกฎหมายควบคุมอาคารเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของการศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นวิศวกรโยธาและเจ้าหน้าที่ในระดับอื่น ๆ (ประเสริฐ ดำรงชัย, ม.ป.ป.)

ปัญหาการที่ผู้ดำเนินการ ผู้ควบคุมงาน ผู้ตรวจสอบอาคาร หรือวิศวกรปฏิบัติผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายกำหนด อาจเกิดจากการดัดแปลงหรือต่อเติมอาคารโดยไม่ได้รับอนุญาต การก่อสร้าง ดัดแปลงหรือต่อเติมอาคารผิดไปจากผังบริเวณ แบบแปลน และรายการประกอบแบบแปลนตามที่ได้รับอนุญาตอนุญาต ส่งผลให้มีคำสั่งรื้อถอนอาคารดังกล่าว การใช้อาคารเป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้โดยไม่ขออนุญาตหรือยังไม่ได้รับรองการก่อสร้าง ส่งผลให้ต้องชำระค่าปรับจากการดำเนินการ การปฏิเสธไม่รื้อถอนอาคารที่ทำผิดจากที่ขออนุญาต ส่งผลให้ต้องมีการฟ้องร้องในชั้นศาล การรื้อถอนอาคารผิดไปจากที่ได้รับอนุญาต การฝ่าฝืนคำสั่งระงับการก่อสร้างและ

รื้อถอนอาคาร การก่อสร้างรุกล้ำที่สาธารณะโดยไม่ขออนุญาต การตัดแปลงโครงสร้างอาคารโดยไม่ได้รับอนุญาต การบุกรุกเข้าไปยึดถือหรือครอบครองปลูกสร้างโรงเรือนในที่ดินสาธารณสมบัติโดยไม่มีสิทธิครอบครองหรือไม่ได้รับอนุญาต การดำเนินการก่อสร้างอาคารผิดไปจากวิธีการหรือเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่กำหนดโดยไม่จัดให้มีเครื่องป้องกันวัสดุก่อสร้างร่วงหล่นหรือฝุ่นละอองฟุ้งกระจายรอบตัวอาคารที่ก่อสร้างที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การก่อสร้างอาคารในบริเวณต้องห้ามหรือจำกัดโดยพระราชบัญญัติผังเมือง การฝ่าฝืนคำสั่งห้ามตัดแปลงอาคารเนื่องจากทำผิดจากที่ได้รับใบอนุญาตหรืออาคารมีลักษณะเป็นภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผลจากการปฏิบัติผิดไปจากกฎหมายควบคุมอาคาร อาจทำให้อาคารได้รับคำสั่งให้รื้อถอน เสียค่าปรับ เสียเวลา และอาจมีโทษทางอาญาทั้งจำและปรับได้ ทั้งนี้ แม้่วิศวกรผู้ออกแบบหรือควบคุมงานอาจไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบต่อความผิดหรือความเสียหายนั้นโดยตรง แต่วิศวกรโยธาย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและศึกษาอย่างถี่ถ้วนเพื่อให้มั่นใจว่าโครงการที่กำลังดำเนินการดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมาย ไม่ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทรัพยากร แรงงาน และเวลาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว รวมถึงไม่เป็นการเสี่ยงต่อการเกิดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาคารนั้น ๆ ด้วย

ส่วนในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ย่อมต้องปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคารที่กำหนดไว้ และต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ เพราะหากไม่ปฏิบัติตามไม่ว่าจะเกิดจากความประมาท เลินเล่อ ไม่ตั้งใจ หรือจงใจก็ตาม อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่ใช้อาคารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง เช่น กรณีความเสียหายอาคารของโรงแรมรอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมา พังถล่ม ในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งสาเหตุเกิดจากความไม่ระมัดระวังของวิศวกรในการออกแบบต่อเติมอาคารตามหลักวิชาการ ในขณะที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนดว่าให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้ตรวจสอบแบบรูปและรายการเพื่อขออนุญาตก่อสร้างจะตรวจเฉพาะส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องก็บรรยายละเอียดตามหลักวิศวกรรม เป็นการชัดเจนว่าวิศวกรโยธาผู้ออกแบบจำเป็นต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการออกแบบหรือควบคุมงานอาคารนั้น ๆ เป็นกรณีศึกษาที่สำคัญชัดเจนอย่างยิ่งว่า หากวิศวกรโยธาปฏิเสธ ไม่รับรู้ หรือไม่ใส่ใจข้อกำหนดในกฎหมายควบคุมอาคาร ทั้งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับทั้งการสำรวจ ออกแบบ ควบคุมงาน หรือความรับผิดชอบต่ออาคารหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ อาจทำให้ประมาท เลินเล่อ หรือปฏิบัติงานผิดไปจากที่กฎหมายกำหนดและส่งผลต่อความเสียหายอย่างร้ายแรงถึงชีวิตได้ หรือในกรณีที่วิศวกรโยธา รับรู้ รับทราบว่ามี การตัดแปลงหรือก่อสร้างอาคารไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาตแต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและสั่งการงานก่อสร้างต่อไป ก็ถือเป็นการปฏิบัติงานผิดจากจรรยาบรรณวิศวกรด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ หากวิศวกรโยธาพบว่าการปฏิบัติงานของเจ้าของอาคารหรือผู้รับเหมาก่อสร้างไม่เป็นไปตามหลักวิชาการหรือเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตก่อสร้าง กฎหมายระบุว่าวิศวกรโยธาสามารถ

แจ้งบอกเลิกตัวผู้ควบคุมงานโดยทำเป็นหนังสือแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ได้ เพื่อแสดงเจตนาในการปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิศวกรและปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคาร นอกจากนี้ ประเด็นการรับรองการ ออกแบบและคำนวณ รวมถึงการรับรองเป็นผู้ควบคุมงาน หมายถึงวิศวกรโยธาจะต้องรับผิดชอบ รายการคำนวณ ตั้งแต่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างไปจนถึงอาคารก่อสร้างแล้วเสร็จ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญในการที่วิศวกรโยธาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายควบคุมอาคารไม่น้อยกว่า การศึกษาหลักการทางวิศวกรรมเพื่อการปฏิบัติงาน

กรณีการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายควบคุมอาคารอีก ตัวอย่างหนึ่ง คือกรณีวิศวกรผู้ควบคุมงานไม่ได้อยู่ควบคุมงานตลอดเวลาตามที่กฎหมายกำหนดซึ่ง อาจส่งผลให้การปฏิบัติงานที่หน้างานไม่เป็นตามหลักวิชาการหรือที่ได้รับอนุญาตไว้ ทั้งในขั้นตอนการ ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร กรณีที่วิศวกรลงลายมือชื่อในแบบที่ไม่ได้เป็นผู้ออกแบบและ คำนวณเอง หรือกรณีที่ยกแบบแล้วไม่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอหรือออกแบบไม่ถูกต้องตามหลัก ปฏิบัติและวิชาการ หรือเป็นการประกอบวิชาชีพเกินขอบเขตความรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากไม่มีการตรวจสอบประเภทอาคารว่าเป็นอาคารทั่วไปหรืออาคารสาธารณะ ซึ่งอาจเป็นเหตุ ให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ เป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่เป็นไปตาม หลักจรรยาบรรณวิชาชีพ (คณะกรรมการสภาวิศวกรโยธา วสท., 2563)

2.5 งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร

ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยจากต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาคารแล้ว พบ การศึกษาความสอดคล้องของมาตรฐานการปฏิบัติงาน เช่น การศึกษาความสอดคล้องของการ ปฏิบัติงานกับมาตรฐานการก่อสร้างสำหรับด้านถนนแผ่นดินไหวในประเทศบังคลาเทศและเนปาล (Ahmed et al, 2017) และการศึกษาการนำมาตรฐานการก่อสร้างไปใช้ในประเทศเนปาล (Guragain et al, 2018) ซึ่งจากการศึกษาพบปัญหาความไม่สอดคล้องของการปฏิบัติงานกับ มาตรฐานการก่อสร้างสำหรับการด้านแผ่นดินไหวอันเนื่องมาจากความไม่ตระหนักถึงความสำคัญของ มาตรฐานในการก่อสร้าง ดังนั้นจึงมีการพยายามสร้างความรู้ความเข้าใจในวงกว้างกับผู้ปฏิบัติงาน เจ้าของอาคาร ผู้รับเหมาก่อสร้างและวิศวกรเพื่อป้องกันปัญหาการก่อสร้างที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ปฏิบัติ การสร้าง ความตระหนักต่อความสำคัญต่อการใช้มาตรฐานและการจัดอุปสรรคจากการใช้มาตรฐานดังกล่าว การอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจต่อผู้ปฏิบัติ การให้คำปรึกษากับเจ้าของอาคารอย่างเป็น ประจำ

เพื่อลดปัญหาความยุ่งยากในการพิจารณาอนุญาตก่อสร้างอาคารเนื่องจากจำเป็นต้อง เอกสารเป็นจำนวนมาก ในประเทศสวีเดนจึงมีการศึกษาในด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

ร่วมกับการพิจารณาขออนุญาตก่อสร้างอาคารโดยโอลสันและคณะ (Olsson et al, 2018) ซึ่งได้นำเทคโนโลยีแบบจำลองข้อมูลอาคาร (Building Information Models, BIM) มาบูรณาการกับข้อมูลทางด้านกายภาพพื้นที่เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของอาคารที่ขออนุญาตกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้ โดยพบความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีการบูรณาการดังกล่าวมาใช้แต่ต้องสร้างแบบจำลองที่มีค่าตัวแปรต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อบังคับตั้งแต่เริ่มต้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพิจารณาค่าขออนุญาตก่อสร้างยังพบในการศึกษาของยุนซู ลีและคณะ (Lee et al, 2016) ที่ศึกษาเรื่องการแปลงกฎหมายอาคารเป็นรูปแบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพื่อประเมินค่าขออนุญาตก่อสร้าง โดยการนำเทคโนโลยีแบบจำลองข้อมูลอาคาร (BIM) มาใช้ในการแปลงข้อความในกฎหมายเป็นรูปแบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (computer executable form) แต่อย่างไรก็ตามยังพบข้อจำกัด เช่น การใช้ประโยคข้อความที่กำกวม และการที่มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่อยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

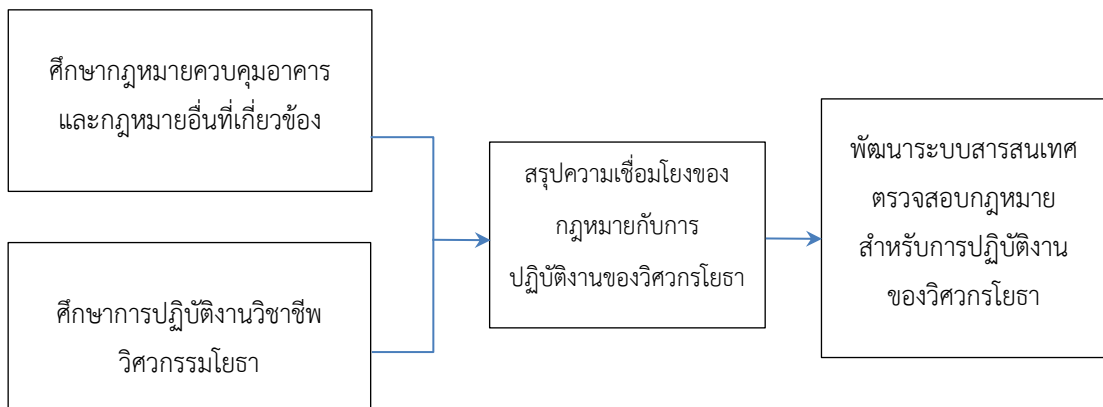
นอกจากนี้ ยังพบการศึกษาเพื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับอนุรักษ์พลังงาน การรักษาสีเขียวหรืออาคารเขียวมาเป็นกฎหมาย ข้อบังคับ หรือมาตรฐาน เช่น การศึกษาอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีอาคารเขียวมาใช้ในเวียดนาม (Nguyen et al, 2017) อันประกอบไปด้วยอุปสรรคด้านกฎหมายและหน่วยงาน รวมถึงปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจและสังคม การศึกษาผลกระทบของการใช้ข้อบังคับด้านกฎหมายที่อยู่อาศัยที่ส่งผลต่อการลดปริมาณฝุ่น PM2.5 ในเมืองโตรอนโต (M.S.Zuraimi and M.Z.Tan, 2015) ซึ่งพบว่าหากสามารถปรับปรุงที่พักอาศัยตามกฎหมายดังกล่าวได้จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในด้านการสาธารณสุขของรัฐได้

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงประสบการณ์จากนักวิจัยเอง พบว่าการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการใช้กฎหมายในการควบคุมงาน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นประเด็นด้านความหลากหลายและซับซ้อนของกฎหมาย ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นในการชำระกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพ ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งหรือข้อพิพาทได้ ด้านความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย เป็นการศึกษาทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และนิติศาสตร์ซึ่งมีข้อเสนอในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้มากขึ้น มีการจัดอบรมหรือจัดทำสื่อ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น รวมถึงการชำระกฎหมายเพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และลดปัญหาการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ด้านการจัดหมวดหมู่ของกฎหมายเป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และเพื่อให้สามารถนำกฎหมายมาใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะกลุ่มวิศวกรโยธาซึ่งเป็นเป้าหมายผู้รับ

ประโยชน์จากงานวิจัยในครั้งนี้ เพราะเป็นการสร้างภาพฉายโดยรวมให้เห็นถึงโครงสร้างของกฎหมาย ว่ามีการจัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางนี้มาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ครั้งนี้ด้วย ด้านปัญหาข้อหาหรือของกฎหมายที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้ให้ความเห็น ซึ่งเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของสำนักงานโยธาและผังเมืองที่ต้องให้ความคิดเห็นและตอบข้อหาหรือเพื่อการดำเนินการต่อไปของหน่วยงานรัฐหรือบุคคลที่มีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระหรือความไม่ชัดเจนของกฎหมาย ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ข้อหาหรือที่พบในแต่ละปีมีคำถามข้อหาหรือที่ซ้ำ ๆ ในประเด็นเดิม เช่น การวัดระยะ ขนาด ที่ว่าง ของอาคารในกรณีต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในกฎหมายควบคุมอาคารยังคงมีช่องว่าง ยังมีความจำเป็นจะต้องศึกษาหรือหาวิธีการเพื่อช่วยในการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงความรับผิดชอบโดยตรงของวิศวกรโยธาในบทบาทของผู้รับรองการออกแบบและคำนวณโครงสร้าง หรือผู้ควบคุมงาน ซึ่งอาจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเนื่องจากขาดการศึกษารายละเอียดข้อกำหนดในกฎหมาย ทำให้มีความเสี่ยงต่อความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ส่วนการศึกษาในต่างประเทศ พบว่ามีการนำเทคโนโลยี BIM มาใช้ในการพิจารณาแบบก่อสร้างเพื่อยื่นขออนุญาต ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในอนาคตประเทศไทยเองก็อาจจะนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาขออนุญาตได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในยุคการสื่อสารออนไลน์ การสืบค้นออนไลน์มีความสะดวกมากขึ้น แม้จะสามารถสืบค้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น แต่หากมีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ สร้างระบบการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการใช้งานจริง จะเป็นประโยชน์มากขึ้นด้วย

วิศวกรโยธาในประเทศไทย มีทั้งที่ปฏิบัติงานในองค์กรของรัฐและภาคเอกชน ซึ่งบทบาทของวิศวกรโยธาย่อมต้องเกี่ยวข้องกับงานอาคารไม่มากนักน้อย ดังนั้น การศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง แต่ในปัจจุบันพบว่าการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งเสริมความรู้ด้านอื่นโดยเฉพาะด้านหลักการทางด้านวิศวกรรมและการบริหารงานก่อสร้าง เช่น การออกแบบและคำนวณ เทคนิคการควบคุมงาน เทคนิคการบริหารจัดการงานก่อสร้าง หรือการใช้เทคโนโลยีในการวิศวกรรม เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบงานวิจัยนี้ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโดยการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ที่สะดวกและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร กฎหมายควบคุมอาคาร เป็นกฎหมายที่มีบทบาทในการกำหนดและควบคุมการดำเนินการเป็นอย่างมาก โดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายแม่บทที่มีกฎหมายลูกที่ออกตามความในพระราชบัญญัติอีก ไม่ว่าจะเป็น กฎกระทรวง และข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือประกาศ แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร หากพิจารณาเพียงกฎหมายควบคุมอาคารเพียงอย่างเดียวก็อาจจะยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาคาร ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด

การศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางจากผลการศึกษาศาสนาพร โภคา (2559) ที่ได้รวบรวมกฎหมายที่เชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคารไว้ และได้แบ่งกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องที่ดิน กรรมสิทธิ์ การเวนคืนฯ และผังเมือง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขุดดินและถมดิน กฎหมายเกี่ยวกับอาคารหรือกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ กฎหมายเกี่ยวกับพลังงานและสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง และ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพวิศวกร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคารว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร มุ่งเน้นการศึกษาว่ากฎหมายดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาอย่างไร โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และจัดทำตารางวิเคราะห์สาระสำคัญของกฎหมายแต่ละฉบับ ประกอบไปด้ว้กับการศึกษาเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการบังคับใช้ ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกฎหมายควบคุมอาคาร และผลกระทบหรือสิ่งที่ควรคำนึงในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

3.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ได้บัญญัติขึ้นโดยรวมสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่ยกเลิกไปจำนวน 2 ฉบับเข้าด้วยกัน ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ.2479 และพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ พ.ศ.2476 ที่ได้ประกาศใช้มานาน เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการควบคุมอาคารมากยิ่งขึ้น และหลังจากปี พ.ศ. 2522 มีการแก้ไขเพิ่มอีกจำนวน 4 ฉบับ สรุปสาระสำคัญ ได้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) ปี พ.ศ.2535 ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ การกำหนดและอัตราโทษ รวมถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) ปี พ.ศ. 2543 เพิ่มเติมมาตรการว่าด้วยการควบคุมอาคารในด้านต่าง ๆ มีการรวมหลักการการขออนุญาตให้ใช้โรงมหรสพมาบัญญัติรวมเป็นฉบับเดียวกัน และกำหนดให้สิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการขนส่งบุคคลในลักษณะกระเช้าไฟฟ้าเป็นอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 4) ปี พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติในเรื่องการยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมให้ผู้มีรายได้น้อยมีที่อยู่อาศัย และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 5) ปี พ.ศ. 2558 ได้เพิ่มเติมเรื่องให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารสามารถออกกฎกระทรวงในเรื่องที่เป็นรายละเอียดด้านเทคนิคได้ เพื่อให้ถูกต้องและเหมาะสมตามมาตรฐานสากลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก และปรับปรุงกระบวนการเกี่ยวกับการแจ้งการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาบุคลากรและองค์วิชาชีพด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติเรื่องการบังคับใช้พระราชบัญญัติ การยกเลิกกฎหมายเดิม การนิยามศัพท์ และการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ รวมถึงเนื้อหาที่บัญญัติไว้ จัดแบ่งเป็น 9 หมวด และบทเฉพาะกาล ได้แก่ บททั่วไป คณะกรรมการควบคุมอาคาร การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และการใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น การอุทธรณ์ นายช่าง นายตรวจ และผู้ตรวจสอบ เขตเพลิงไหม้ เบ็ดเตล็ด บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร มีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติผังเมืองเป็นอย่างมาก โดยมีข้อบัญญัติกำหนดว่า สำหรับเขตท้องที่ที่ได้มีการประกาศให้ใช้บังคับผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือเขตท้องที่ที่ได้เคยมีการประกาศดังกล่าว ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตามเขตของผังเมืองรวมนั้นโดยไม่ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และนอกจากนี้ สำหรับอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงมหรสพ ให้ใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้บังคับไม่ว่าท้องที่ที่อาคารนั้นตั้งอยู่จะได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ก็ตาม

จากการศึกษาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พบว่าบทบัญญัติมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นทั้งที่มีศักดิ์เสมอกันและมีศักดิ์ต่ำกว่า เช่น ราชกิจจานุเบกษา พระราชกฤษฎีกา พระราชบัญญัติผังเมือง กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมและสถาปัตยกรรมควบคุม กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎหมายอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ความเกี่ยวข้องที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถสรุปได้ดังนี้

ราชกิจจานุเบกษา หมายถึง สิ่งพิมพ์ของทางราชการที่จัดให้มีขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นที่ประกาศข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ประสงค์จะให้ประชาชนได้ทราบ เช่น กฎหมาย ประกาศ คนล้มละลาย การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนบริษัท (พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) โดยในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติไว้ว่า พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 2) ส่วนกฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ (มาตรา 5 มาตรา 8 และมาตรา 11) ทั้งนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาห้ามการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายและใช้หรือเปลี่ยนแปลงอาคารเป็นการชั่วคราว (มาตรา 13) และประกาศใช้บังคับแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ได้ (มาตรา 59)

พระราชกฤษฎีกา หมายถึง บทบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนด เพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน (พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะใช้บังคับในท้องที่ใด มีบริเวณเพียงใด ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 2) แต่ในกรณีท้องที่ใดเข้าลักษณะเป็นเขตเพลิงไหม้ ถ้าท้องที่นั้นยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้ถือว่าได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในท้องที่นั้นตั้งแต่วันที่เกิดเพลิงไหม้ จนกว่าจะมีประกาศไม่ปรับปรุงเขตเพลิงไหม้ตามมาตรา 58 จึงจะถือว่าพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นอันยกเลิกไป (มาตรา 62) นอกจากนี้ ท้องที่ที่มีอาคารก่อสร้างขึ้นเป็นจำนวนมากในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปรับปรุงอาคารในท้องที่นั้น อาจส่งผลให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งให้รื้อถอนแก้ไขเปลี่ยนแปลง ดำเนินงานเพื่อขจัดหรือระงับเหตุ รวมถึงการทำสัญญาเช่าที่ดินกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ (มาตรา 77) ส่วนท้องที่ใดได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479 หรือพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ พ.ศ. 2476 อยู่ก่อนแล้ว ให้ถือว่าได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในท้องที่นั้นแล้ว (มาตรา 80)

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สามารถบังคับใช้ตามเขตของผังเมืองรวมได้โดยไม่ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 2) และหากมีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 และ 10 ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองให้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง (มาตรา 12)

นอกจากพระราชกฤษฎีกา และพระราชบัญญัติผังเมืองแล้ว หากพิจารณาข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีบทบัญญัติเชื่อมโยงถึง

กฎหมายอื่น ๆ ไว้อย่างชัดเจน อันแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของกฎหมายควบคุมอาคาร ต่อกฎหมายอื่น ๆ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด โดยการกฏหมาย “ผู้ครอบครองอาคาร” หมายรวมถึง ผู้จัดการของนิติบุคคลอาคารชุดสำหรับทรัพย์สินส่วนกลางตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดด้วย ตามมาตรา 4

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับศาสนสถาน หรือโบราณสถาน โดยการกำหนดข้อยกเว้น ผ่อนผัน หรือมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามสำหรับโบราณสถาน วัดวาอาราม หรืออาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้เฉพาะ

ความเกี่ยวข้องกับอาคารที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ คนชรา หรือผู้สูงอายุ ตามที่กฎหมายกำหนด ผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร ต้องรับรองว่าการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากอาคาร และสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นด้วย ตามมาตรา 39 ทวิ

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดว่าการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 39 ทวิ ต้องมีหนังสือแสดงความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นในกรณีที่เป็นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยการกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมกรณีไม่มีกรรณอรรถนอาคารตามสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 43

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ โดยกำหนดว่าในกรณีที่มีความจำเป็นต้องจัดทำที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ตามที่กำหนดในแผนผังปรับปรุงเขตเพลิงใหม่ ให้ดำเนินการโดยนำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา 61

ความเกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญา โดยระบุว่าในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ผู้ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มอบหมาย กรรมการเปรียบเทียบคดี เจ้าพนักงานท้องถิ่น นายช่าง และนายตรวจ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 64 หรือ ในกรณีมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรืออาคารที่อยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับอาคารที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือบุคคลซึ่งความเป็นอยู่หรือการใช้สอยที่ดินหรืออาคารถูกรบกวนเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 73

ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ยกเลิกไปแล้ว เช่นการกำหนดว่า บรรดากฎกระทรวง เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัด กฎ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งซึ่งได้ออกโดยอาศัยอำนาจตาม

พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง พ.ศ. 2479 หรือพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ พ.ศ. 2476 ให้คงใช้บังคับต่อไปได้ ทั้งนี้ เพียงไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 79

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยังมีบทบัญญัติที่เชื่อมโยงถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างกว้าง ๆ เชื่อมโยงถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ว่าในกรณีการรับรองว่าดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 39 ทวิ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการสั่งระงับการกระทำหรือสั่งห้ามกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 40 อันแสดงให้เห็นว่า แม้จะมีกฎหมายควบคุมอาคารกำหนดรายละเอียดการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารแล้ว ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร ไม่ว่าจะป็นเจ้าของโครงการ ผู้ดำเนินการก่อสร้าง สถาปนิก หรือวิศวกร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

3.2 กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องที่ดิน กรรมสิทธิ์ การเวนคืน และผังเมือง

3.2.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562 มีเหตุผลความจำเป็นเพื่อให้รัฐได้อสังหาริมทรัพย์มาเพื่อการสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติหรือเพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชน รวมถึงการนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืน และให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์เพื่อสำรวจและรังวัดได้

แม้จะมีบัญญัติว่า อสังหาริมทรัพย์ หมายถึง ที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ไม้ยืนต้น หรือทรัพย์ที่อยู่ติดกับดิน ที่มีลักษณะเป็นถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้มีบทบัญญัติที่กล่าวเกี่ยวกับอาคารไว้โดยตรง เพียงมุ่งเน้นแนวปฏิบัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ของรัฐ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาคารที่ก่อสร้างแล้วเสร็จหรือกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างและอยู่ในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากการเวนคืนนั้น

การใช้กฎหมายเวนคืนนี้อาจส่งผลกระทบต่ออาคารตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจและออกแบบ เพราะต้องตรวจสอบว่าพื้นที่ก่อสร้าง อยู่ในเขตประกาศเวนคืนหรือไม่ รวมถึงเมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ เพราะอาจมีการประกาศเวนคืนพื้นที่ในบริเวณก่อสร้าง ได้ การใช้อำนาจเวนคืนของรัฐเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพที่รุนแรงที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการนำกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์จากเอกชนมาเป็นของรัฐ ดังนั้น การบังคับใช้จะเกิดขึ้นในกรณีที่น่าจะไม่สามารถหาวิธีอื่นมาดำเนินการแล้วเท่านั้น และจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก

การเวนคืนมากที่สุด เพื่อให้เป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ แต่ไม่เป็นการละเลยผลกระทบต่อเอกชน (วรชัย แสนสิทธิ์, 2554)

3.2.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อกิจการขนส่งมวลชน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. 2540 มีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคารคือ ในกรณีที่หน่วยงานใดมีความจำเป็นต้องใช้สิ่งสาธารณูปโภคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการขนส่งมวลชนโดยไม่จำเป็นต้องได้มาซึ่งสิ่งสาธารณูปโภค ถ้ามิได้ตกลงกันได้เป็นอย่างอื่นให้ดำเนินการตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้มาซึ่งสิ่งสาธารณูปโภคให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนสิ่งสาธารณูปโภค ทั้งนี้กฎหมายกำหนดการดำเนินการขนส่งมวลชนโดยการก่อสร้าง ขยาย บูรณะ หรือปรับปรุงอย่างใหญ่ ซึ่งระบบขนส่งมวลชน โดยระบุให้หน่วยงานดำเนินการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อระบบจราจร และทำแผนการดำเนินการ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชดำรัส

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อกิจการขนส่งมวลชนมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือผลกระทบต่อจราจร รวมถึงการจัดทำแผนการดำเนินการ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาคารที่ก่อสร้างแล้วเสร็จหรือกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างและอยู่ในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการขนส่งมวลชนนั้น

ปัญหาอย่างหนึ่งของการจัดหาสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อกิจการขนส่งมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคาร คือ สภาพการถือครองที่ดินขนาดเล็กของเจ้าของที่ดินบริเวณพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเนื่องจากการรื้อถอนและก่อสร้างใหม่ หรือดัดแปลงอาคาร ถูกจำกัดด้านความสูง ระยะถอยร่น และที่ว่างของอาคารตามข้อกำหนดควบคุมอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคาร (จักรวรรต โนแก้ว, 2562)

3.2.3 พระราชบัญญัติผังเมือง

พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2562 มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปรับปรุงประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบและนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชุมชน ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาของพื้นที่ ภายใต้วัตถุประสงค์ในการวางผังเมืองในแต่ละ

ระดับให้สอดคล้องกัน วางกรอบนโยบายการพัฒนาเมืองและบริเวณเกี่ยวข้อ วางกรอบนโยบายด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางกรอบในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม วางแนวทางให้หน่วยงานของรัฐนำนโยบายและโครงการไปพัฒนาในแต่ละระดับ แก้ไขปัญหาผลกระทบการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่สอดคล้องกันเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น (มาตรา 6)

การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นั้น ส่วนใหญ่จะบังคับใช้ตามเขต ผังเมืองรวม เนื่องจากในปัจจุบันการออกกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมครบทุกจังหวัดแล้ว แต่ส่วนอาคารลักษณะพิเศษมีผลใช้บังคับที่สำหรับอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงแรมสห ตามความในมาตรา 2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ส่วนพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เต็มพื้นที่มีเพียง 12 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา นครปฐม เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต และสงขลา เท่านั้น อย่างไรก็ตามการกำหนดให้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีผลใช้บังคับกับอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงแรมสหโดยไม่ต้องมีการตราพระราชกฤษฎีกานั้น อาจทำให้เกิดปัญหาช่องว่างในการบังคับใช้มาตรการทางสิ่งแวดล้อมในการควบคุมอาคารได้ เนื่องจาก มาตรการทางสิ่งแวดล้อมในการควบคุมอาคารอาจไม่ตอบสนองในทางพื้นที่ตามเขตผังเมืองรวมและอาคารประเภทอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงได้

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการ

3.3.1 พระราชบัญญัติการเดินอากาศ

พระราชบัญญัติการเดินอากาศ เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2497 และมีการแก้ไขปรับปรุงอีกจำนวน 14 ฉบับ (พ.ศ. 2498 พ.ศ. 2502 พ.ศ. 2504 พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2514 พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2525 พ.ศ. 2534 พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2553 พ.ศ. 2558 และพ.ศ. 2562 จำนวน 2 ฉบับ) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ควบคุม กำกับดูแล ส่งเสริมและพัฒนาด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวก และเศรษฐกิจการบินพลเรือนของประเทศไทย และรองรับการตรวจสอบตามโครงการตรวจสอบกำกับดูแลความปลอดภัยสากลและโครงการตรวจสอบการกำกับดูแลการรักษาความปลอดภัยสากลด้วย

ข้อบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านอาคาร มุ่งเน้นไปที่การรักษาสวัสดิภาพของอาคารที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่ตั้งท่าอากาศยาน โดยเฉพาะมลพิษทางด้านเสียง โดยการกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดในพื้นที่ที่มีระดับเสียงสูง กำหนดหลักเกณฑ์การสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและถูก

สุลักษณะ การควบคุมเสียงรวมอยู่ในการออกแบบสิ่งก่อสร้าง ตรวจสอบพิกัดอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างหรือพื้นที่เพื่อการดำเนินการให้เป็นไปตามกำหนดของกฎหมาย (นิภาภรณ์ ใจแสน, 2562)

3.3.2 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย บัญญัติขึ้นในปี พ.ศ. 2456 และมีการแก้ไขปรับปรุงอีกจำนวน 17 ฉบับ (พ.ศ. 2477 จำนวน 2 ฉบับ พ.ศ. 2479 พ.ศ. 2481 พ.ศ. 2483 พ.ศ. 2490 พ.ศ. 2493 พ.ศ. 2510 พ.ศ. 2515 พ.ศ. 2520 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2525 พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และพ.ศ. 2560) รวมถึงมีการแก้ไขโดยประกาศอื่น ๆ อีก มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการเดินเรือหรือสัญจรทางลำน้ำอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควบคุมมิให้มีการ กระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการกีดขวางหรืออันตรายต่อการเดินเรือในบริเวณดังกล่าว ไม่ว่าจะกระทำบริเวณท้องน้ำ หรือบริเวณที่จมใต้น้ำ

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงมีบทบัญญัติห้ามปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ หรือใต้น้ำ ของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่าตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดตามมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ทวิศักดิ์ กองแพง, 2540) ทั้งนี้ กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ มีหลายฉบับซ้อนกัน และเน้นโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนที่ค่อนข้างรุนแรง ไม่เพียงแต่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย แต่ยังรวมถึงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชน ไม่เกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมาย (วงศกร นราธาวา และมาลี สุระเชษฐ, 2562)

3.3.3 พระราชบัญญัติทางหลวง

พระราชบัญญัติทางหลวงเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2535 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกจำนวน 1 ฉบับ (พ.ศ. 2549) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ตรวจสอบตรา และควบคุมทางหลวงและงานทาง ควบคุมรักษา ขยาย และสงวนเขตทางหลวง ควบคุมทางหลวงพิเศษ เว้นคินอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง

สาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้านอาคาร เป็นการกำหนดห้ามดำเนินการในบริเวณใกล้กับเขตทางหลวงเกินกว่ากำหนด ขึ้นอยู่กับลักษณะและการใช้ประโยชน์อาคาร รวมถึงความรับผิดชอบของผู้ยื่นขออนุญาตก่อสร้างในการป้องกันแก้ไขปัญหาการจราจรและความปลอดภัยของผู้ใช้ทางหลวง เช่น การสร้างสะพานลอย ขยายช่องจราจร สร้างที่หยุดรถประจำทาง ติดตั้งสัญญาณไฟจราจร เป็นต้น และการห้ามสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดในเขตทางหลวงหรือรูกล้ำ

เข้าไปในเขตทางหลวงโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือ หากมีการฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่สามารถออกคำสั่งให้ รื้อถอนหรือทำลายอาคารดังกล่าวได้

3.3.4 พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน

พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทานเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2542 และไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมอีก มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ตรวจสอบ ควบคุม รวมถึงการจัดหาสิ่งทหริมทรัพย์เพื่อการ สร้าง หรือบำรุงรักษาทางหลวงสัมปทาน

ทางหลวงสัมปทาน หมายถึง ทางที่รัฐให้สัมปทานแก่บุคคลใด ๆ ในการสร้างหรือ บำรุงรักษา โดยเก็บค่าใช้ทาง สำระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคาร เช่น การสร้าง ขยาย บูรณะ ดูแลรักษาหรือซ่อมแซมทางหลวงสัมปทานเพื่อให้คงสภาพใช้งานได้ดีตามปกติ รวมถึง การเสริมความแข็งแรง การยืดอายุการใช้งานของทางหลวงหรืออุปกรณ์ทางหลวง

3.3.5 พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทยเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2494 และมีการแก้ไข เพิ่มเติมอีก รวม 7 ฉบับ (พ.ศ. 2502 พ.ศ. 2509 พ.ศ. 2524 พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2543) มี วัตถุประสงค์เพื่อ กำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องใช้ บริการ และความสะดวกต่าง ๆ การ ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน การบริการ ความสะดวก ความปลอดภัย เกี่ยวกับกิจการรถไฟ

สำระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านอาคาร คือ การห้ามก่อสร้าง หรือ ดัดแปลงอาคาร ป้าย หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ รวมถึงการเวนคืนที่ดินในบริเวณเขตทางรถไฟซึ่งกระทบ ต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจและรายได้ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม (จุฬารัตน์ ศิริสิงห์ และ ศิวัช ศรีโกคางกุล, 2563)

3.3.6 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2511 และมี การแก้ไขเพิ่มเติมอีก รวม 5 ฉบับ (พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2535) มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การดำเนินกิจการผลิตกระแสไฟฟ้ามีประสิทธิภาพ มีการประสานงานและเป็นไปโดยประหยัด ทั้งในด้านเป้าหมาย นโยบาย และในด้านการปฏิบัติการ

สำระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านอาคาร คือ การจำกัดสิทธิแห่งที่ดิน ห้ามสร้าง อาคาร บ้านเรือน ในเขตเดินสายไฟฟ้า โดยมาตรา 32 บัญญัติว่าในเขตเดินสายไฟฟ้า ห้าม ไม่ให้ผู้ใดสร้างโรงเรือนหรือสิ่งอื่นใด ปลุกต้นไม้หรือพืชผล เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด นอกจากนี้ ยังมีระเบียบ ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างไฟฟ้า ที่หน่วยงานการไฟฟ้าจะต้องถือปฏิบัติเองนอกเหนือจากกฎหมายควบคุมอาคารอีกด้วย

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเกี่ยวกับอาคาร คือ ปัญหาการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างหรือต้นไม้ที่ไม่ได้รับอนุญาต แต่ไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือวิธีการก่อนดำเนินการรื้อถอน ทำให้เกิดช่องว่างการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรม (ฉัตรดนัย, 2564)

3.3.7 พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง

พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวงเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2501 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก รวม 5 ฉบับ (พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2535) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเรื่องการจัดตั้งหน่วยงานการไฟฟ้านครหลวง การกำกับ ควบคุม และการบริหารหน่วยงาน การสร้างและบำรุงรักษาซึ่งระบบการส่งพลังงานไฟฟ้า

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคาร คือ การมีมาตรฐานที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ติดตั้งและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าสำหรับอาคารในเขตบริการ นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนามาตรฐานการติดตั้งไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคารอีกด้วย

3.3.8 พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2503 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก รวม 4 ฉบับ (พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2542) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดการจัดตั้งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อผลิต จัดให้ได้มา จำหน่ายพลังงานไฟฟ้า รวมถึงดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าในพื้นที่นอกเขตการไฟฟ้านครหลวง การกำกับ ควบคุม การบริหารกิจการ การสร้างและบำรุงรักษาซึ่งระบบการส่งพลังงานไฟฟ้า

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคาร คือ การกำหนดมาตรฐานด้านการติดตั้งและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าสำหรับอาคารในเขตบริการ มีการส่งเสริมให้ความรู้การเดินสายและการติดตั้งเครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับผู้ใช้ไฟประเภทที่อยู่อาศัยและธุรกิจขนาดเล็กเพิ่มเติมด้วย (วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย, 2564)

3.3.9 พระราชบัญญัติการประปานครหลวง

พระราชบัญญัติการประปานครหลวงเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2510 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก รวม 5 ฉบับ (พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2535) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเรื่องการจัดตั้ง ทุนและเงินสำรอง การกำกับ ควบคุม และการบริหารกิจการ การสร้าง การบำรุงรักษาระบบการส่ง และการจำหน่ายน้ำ

การประปานครหลวง มีหน่วยงานกองมาตรฐานวิชาชีพประปา ฝ่ายนวัตกรรมองค์กร ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนเพื่อให้มีความรู้ในด้านการสำรวจ ออกแบบ ก่อสร้าง และมาตรฐานการผลิตน้ำประปา

3.3.10 พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค

พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาคเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2522 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 3 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2550) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเรื่องการจัดตั้ง ทุนและเงินสำรอง การกำกับ ควบคุมและการบริหารกิจการ การสร้าง การบำรุงรักษาระบบการผลิต การส่งและการจำหน่ายน้ำประปา

การประปาส่วนภูมิภาค ได้ออกมาตรฐานงานก่อสร้างและแบบมาตรฐานประกอบงานก่อสร้าง (กปภ.) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสำรวจ ออกแบบ และควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3.4 พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน

พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง โดยกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน ได้กำหนดในเรื่องบริเวณห้ามขุดดินหรือถมดิน ความสัมพันธ์ของความลาดเอียงของบ่อดินหรือเนินดิน ความลึกและขนาดของบ่อดิน ความสูงของเนินดิน ระยะห่างจากขอบบ่อดินเนินดินถึงเขตที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น วิธีการป้องกันการพังทลายของดินหรือสิ่งปลูกสร้าง และวิธีการคุ้มครองความปลอดภัยและหลักเกณฑ์เงื่อนไขอื่นในการขุดดินและถมดิน (มาตรา 6)

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากการขุดดินหรือถมดิน ถ้าการขุดดินหรือถมดินอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคล หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน รัฐมนตรีจะประกาศกำหนดให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ในท้องที่อื่นนอกจากท้องที่ตามวรรคหนึ่งตามที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การขุดดินและถมดินซึ่งกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่นที่ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันอันตรายไว้ตามกฎหมายนั้นแล้ว (มาตรา 5)

การขุดดินและถมดินมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกฎหมายควบคุมงานโดยเฉพาะในขั้นตอนการขออนุญาตและการควบคุมอาคาร จึงทำให้ให้ต้องศึกษาให้ถี่ถ้วน ปัญหาการใช้พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน คือ แนวทางบางประการเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะมีบัญญัติรายละเอียดไว้ในกฎหมายของตนเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงออกข้อบัญญัติแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเหมาะสมและเพียงพอ (ชาญวิทย์ จันท์อินทร์ และบุณิกา จันท์เกตุ, 2559)

3.5 กฎหมายที่ว่าด้วยอาคารหรือกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ

3.5.1 พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน

พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2543 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 2 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2558) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้ซื้อที่ดินจัดสรร โดยเฉพาะการได้สิทธิในที่ดินจัดสรรและการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ นอกจากนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจการจัดสรรที่ดินได้กระจายอำนาจการอนุญาตและการควบคุมดูแลการจัดสรรที่ดินไปสู่ระดับจังหวัด และกำหนดเวลาในการพิจารณาอนุญาตให้แน่นอน

ปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับพื้นที่จัดสรรที่ดิน คือ การจัดให้มีหรือการจัดการสาธารณูปโภคในโครงการ กรณีที่ผู้จัดสรรที่ดินไม่ดำเนินการจัดทำสาธารณูปโภคให้แล้วเสร็จหรือถูกต้องตามแผนผังและโครงการ หรือวิธีการจัดสรรที่ดินตามที่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดสภาพคล่องหรือความบกพร่องในการควบคุมงานก่อสร้างของผู้ควบคุมงานก่อสร้าง การขาดความรับผิดชอบของผู้จัดสรรที่ดิน หรืออาจขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการก่อสร้าง (ศักรพงศ์ สกฤตเมธากาญจน์และคณะ, 2020) ส่วนอีกปัญหาที่มักเกิดขึ้นคือการก่อสร้างผิดกฎหมายผิดใบอนุญาต ซึ่งอาจเกิดได้จากการเจตนาก่อสร้างผิดกฎหมายชัดเจน

3.5.2 พระราชบัญญัติอาคารชุด

พระราชบัญญัติอาคารชุด เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2522 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 4 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 พ.ศ. 2542 และพ.ศ. 2551) มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมอาคารชุดหรือคอนโดตั้งแต่การจดทะเบียนเป็นอาคารชุด กรรมสิทธิ์ในห้องชุด การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม การตั้งนิติบุคคลอาคารชุด ไปจนถึงการเลิกอาคารชุด โดยนิยามของอาคารชุดว่า “อาคารชุด” หมายความว่า อาคารที่บุคคลสามารถแยกการถือกรรมสิทธิ์ออกได้เป็นส่วน ๆ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลและกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลาง (ออนไลน์, 2023)

นอกจากนี้ การขออนุญาตก่อสร้างคอนโด นั้น โครงการจะต้องได้รับการอนุมัติรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment, EIA) เพื่อป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสุขอนามัยของชุมชนโดยรอบ โดยอาจเกิดขึ้นทั้งในระหว่างและหลังการก่อสร้าง เป็นการควบคุมไม่ให้โครงการก่อสร้างเหล่านั้นส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อ EIA อนุมัติจึงจะยื่นขอใบอนุญาตได้

3.5.3 พระราชบัญญัติโรงงาน

พระราชบัญญัติโรงงาน เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2535 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 3 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 จำนวน 2 ครั้ง) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเรื่องการประกอบกิจการโรงงาน รวมถึงการกำกับและดูแลโรงงาน เพื่อให้โรงงานต้องปฏิบัติตามทั้งในเรื่องการ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงงาน สภาพแวดล้อมของโรงงาน ลักษณะอาคารของโรงงานหรือลักษณะภายในของโรงงาน การกำหนดลักษณะ ประเภทหรือชนิดของเครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์หรือสิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการประกอบกิจการโรงงาน การกำหนดให้มีคนงานซึ่งมีความรู้เฉพาะตามประเภท ชนิดหรือขนาดของโรงงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่หนึ่งหน้าที่ใดประจำโรงงาน การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติ กรรมวิธี การผลิตและการจัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมืออื่นใด เพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่อาจเกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน การกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน การกำหนดการจัดให้มีเอกสารที่จำเป็นประจำโรงงานเพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย การกำหนดข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานที่ผู้ประกอบการโรงงานต้องแจ้งให้ทราบเป็นครั้งคราว หรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และกำหนดการอื่นใดเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน เพื่อป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงานได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับ ตำแหน่งที่ตั้งโรงงาน สภาพแวดล้อม ลักษณะอาคาร และลักษณะภายในโรงงาน ขนาด ประเภท และกำลังผลิตของโรงงาน หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การห้ามตั้งหรือขยายโรงงานบางประเภท ชนิด หรือขนาด ในบริเวณที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสาธารณะ หรือในบริเวณที่อยู่ในท่าและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม วิธีการเกี่ยวกับการควบคุมการระบายน้ำที่ออกจากโรงงาน การควบคุมอากาศเสียจาก สารมลพิษหรือการใช้สารเคมีซึ่งเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงานเพื่อลดมลพิษ ที่ออกจากโรงงานสู่ภายนอก การแจ้งข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับสารมลพิษหรือสารเคมีในการประกอบกิจการโรงงาน อันเป็นการปกป้องสุขภาพของประชาชน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีมาตรฐาน

นอกจากนี้ ยังมี มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน อุตสาหกรรม ขุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดินในที่ดินกรรมสิทธิ์ สำหรับใช้ในการก่อสร้าง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมขุด ตัก ลอก หรือดูดทรายหรือดิน สำหรับใช้ในการก่อสร้างที่ก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายและความเดือดร้อน แก่บุคคล และทรัพย์สิน

ปัญหาเกี่ยวกับการพระราชบัญญัติโรงงาน คือ อำนาจบังคับใช้ซึ่งอาจยังไม่ทันสมัย ไม่ทันเหตุการณ์ (เกรียงศักดิ์ พินทุสรศรี, 2561) หรือปัญหาในการตีความ ความไม่ชัดเจนหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย (พัชรารัตน์ เกียวแก้ว, 2565)

3.5.4 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2504 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 2 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535) มีวัตถุประสงค์เพื่อ ดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 ทวิ กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ภายในเขตของโบราณสถาน ซึ่งอธิบดีได้ประกาศขึ้นทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี และมาตรา 10 กำหนดไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคาร ภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีและถ้าหนังสือนั้นกำหนดเงื่อนไขไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

ส่วนในด้านการออกแบบและพัฒนาศาสนสถาน พบว่ามีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการและกรณีศึกษา เช่น การกำหนดนิยามของคำว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่ไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสม รวมถึงอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดอุปสรรคในการใช้กฎหมาย (เลอชิตา และคณะ, 2563) นอกจากนี้ยังมีปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินทับซ้อนระหว่างที่ดินของเอกชนกับที่ดินที่ประกาศเป็นเขตโบราณสถานซึ่งส่งผลกระทบต่อบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารซึ่งเจ้าของโครงการจำเป็นต้องตรวจสอบให้ถี่ถ้วนก่อนการดำเนินการ

3.5.5 พระราชบัญญัติโรงแรม

พระราชบัญญัติโรงแรม เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2547 ใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา 2) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเรื่องการประกอบธุรกิจโรงแรม เพื่อกำหนดและควบคุมมาตรฐานของโรงแรม ส่งเสริมการประกอบธุรกิจโรงแรม และส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงแข็งแรง สุขลักษณะหรือความปลอดภัยของโรงแรม

พระราชบัญญัติโรงแรมมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคาร เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ขนาด ลักษณะ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือมาตรฐานประกอบธุรกิจโรงแรม เป็นต้น และมีข้อกำหนดการห้ามเพิ่มหรือลดจำนวนห้องพักในโรงแรมอันมีผลต่อโครงสร้างของโรงแรม และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติควบคุม

อาคารเนื่องจากโรงแรมจัดเป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ซึ่งมีข้อบัญญัติการใช้งานอาคารกำหนดไว้ ตามมาตรา 32 ห้ามมิให้บุคคลใดใช้อาคารประเภทควบคุมการใช้โดยยังมิได้รับใบรับรองก่อสร้างอาคาร และมาตรา 33 ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารซึ่งไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ ใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อาคารดังกล่าวเพื่อกิจการตามมาตรา 32 ดังนั้น ในกรณีที่มีอาคารเดิม และต้องการปรับปรุงเป็นกิจการโรงแรม จึงต้องพิจารณาข้อกำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร และพระราชบัญญัติผังเมืองด้วย ทั้งในด้านที่ตั้ง ขนาด ความสูง ที่ว่าง ระยะ ส่วนกฎหมายควบคุมอาคารมีกำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 55 กำหนดให้โรงแรมเป็นอาคารสาธารณะซึ่งมีข้อกำหนดแตกต่างจากอาคารทั่วไปมาก จากสาเหตุความสำคัญดังกล่าว จึงมีกฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2559 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

3.5.6 พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2542 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม รวม 2 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายอันตรายที่จะมีผลกระทบต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมหรือการกำหนดแนวทางหรือลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

สาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง มีกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งในเรื่องนิยาม กำหนดระยะ ความคลาดเคลื่อนจากแผนผังการก่อสร้าง ข้อกำหนดเกี่ยวกับประเภท ขนาด ความสูง และวัสดุสำหรับก่อสร้าง แผนผัง มาตรฐาน และรายละเอียดในแบบก่อสร้าง ที่ตั้ง ลักษณะ และระยะปลอดภัยของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง โดยรายละเอียดแต่ละเรื่องนั้นกำหนดขึ้นอยู่กับประเภทของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น ๆ ประเด็นที่มักจะเป็นกรณีพิพาทคือเรื่องการตีความกำหนดระยะและที่ตั้งของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงว่าถูกต้อง เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

3.6 กฎหมายเกี่ยวกับพลังงานและสิ่งแวดล้อม

3.6.1 พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2535 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม รวม 2 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ที่ต้องดำเนินการอนุรักษ์พลังงานตามกฎหมายมีการอนุรักษ์พลังงานด้วยการผลิตและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงรวมทั้งวัสดุที่ใช้ในการอนุรักษ์พลังงานขึ้นใช้ในประเทศ และให้มีการใช้อย่างแพร่หลาย และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์พลังงานอย่างเป็นรูปธรรม โดย

กำหนดการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยดำเนินการต่อไปนี้เป็น การลดความร้อนจากแสงอาทิตย์เข้ามาในอาคาร การปรับอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรักษาอุณหภูมิภายในอาคารให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม การใช้วัสดุก่อสร้างอาคารที่จะช่วยอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนการแสดงคุณภาพของวัสดุก่อสร้างนั้น การใช้แสงสว่างในอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ และการติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์ และวัสดุที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร การใช้ระบบควบคุมการทำงานของเครื่องจักรและอุปกรณ์ และรวมถึงการอนุรักษ์พลังงานโดยวิธีอื่นตามกำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2563 ได้กำหนดประเภทและขนาดของอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ว่าจะต้องออกแบบให้เป็นไปตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบเพื่อให้อนุรักษ์พลังงานตามที่กำหนด เช่น กำหนดการก่อสร้างอาคารสำหรับใช้เป็นหรือเพื่อกิจการประเภทโรงแรม หอพัก สถานบริการ สถานพยาบาล สถานศึกษา สำนักงาน หรือที่ทำการ ห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้า อาคารชุด และอาคารชุมนุมคน ว่าหากมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีการออกแบบอาคารให้เป็นไปตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงานตามกฎกระทรวงนี้

ทั้งนี้ หากมีการดัดแปลงอาคารที่มีพื้นที่การดัดแปลงรวมกันทุกชั้นในอาคาร หลังเดียวกันตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีการออกแบบอาคารในส่วนที่ดัดแปลงนั้นให้เป็นไปตามมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงานตามกฎกระทรวงนี้ นอกจากนี้ ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารต้องมีการยื่นเอกสารที่มีผู้รับรองว่าอาคารที่จะก่อสร้าง ดัดแปลงได้มีการออกแบบ เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พร้อมกับแนบหนังสือรับรองของผู้ออกแบบอาคารเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นว่า อาคารดังกล่าวได้ ออกแบบให้มีการอนุรักษ์พลังงานเป็นไปตามกฎหมาย และเมื่อได้มีการก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารแล้วเสร็จก่อนยื่นขอใบรับรองการก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารต้องมีการยื่นเอกสารที่มีผู้รับรองว่าอาคารได้มีการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน อีกครั้งหนึ่งด้วย ส่วนความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกฎหมายควบคุมอาคาร เห็นได้ชัดเจนจากการมีประกาศคณะกรรมการควบคุมอาคาร เรื่อง การนำกฎกระทรวงกำหนดประเภท หรือขนาดของอาคาร และมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2563 มาใช้บังคับกับการควบคุมอาคาร ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2565 เพิ่มเติมอีกด้วย

จากการศึกษาแนวทางการปรับปรุงสถานศึกษาตามเกณฑ์อาคารอนุรักษ์พลังงานของศุภโชค สนธิไชย และศิริวรรณ โรหิ (2563) พบว่า การปรับปรุงอาคารเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร อาจส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวัสดุกรอบอาคารเพื่อให้มีค่า

สัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนต่ำ หรือเพิ่มวัสดุกันแสงแดดซึ่งไม่กระทบต่อโครงสร้างเดิมเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังต้องคำนึงงบประมาณในการดำเนินการปรับปรุงด้วย

3.6.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เริ่มใช้เมื่อปี 2535 และมีแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ในปี 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประชาชน และองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์โดยรวมที่จะคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน ซึ่งการควบคุมอาคารตามกฎหมายนี้จะควบคุมในเรื่อง การสถาปัตยกรรม ความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยการป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การอำนวยความสะดวกแก่การจราจร การผังเมืองและที่สำคัญการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้พระราชบัญญัตินี้มุ่งหมายให้การก่อสร้างหรือถอน ดัดแปลงอาคารจะต้องคำนึงถึงประเด็นการรักษาสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

ทั้งนี้ มีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดโครงการกิจการ หรือการดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อขั้นตอนการสำรวจ ออกแบบอาคารและการยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารอย่างชัดเจน ตัวอย่าง อสังหาริมทรัพย์ที่ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น อาคารที่ตั้งริมน้ำ ฝั่งทะเลสาบหรือชายหาด อาคารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่ง อาคารที่ใช้เป็นสำนักงาน หรือที่ทำการของเอกชน โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศ การจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือเพื่อประกอบการพาณิชย์ และอาคารอยู่อาศัยรวมที่มีขนาด จำนวน หรือความสูงรายละเอียดตามที่กำหนดในประกาศ

3.7 กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง

3.7.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2541 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมรวม 7 ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2551 (2 ครั้ง) พ.ศ. 2553 พ.ศ. 2560 (2 ครั้ง) และ พ.ศ. 2562) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ้างแรงงาน การใช้แรงงานทั่วไป การใช้แรงงานหญิง การใช้แรงงานเด็ก ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา สวัสดิการ และค่าชดเชย

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานอาคาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน ค่าจ้าง ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมการทำงาน และเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีส่วนสำคัญในขั้นตอนระหว่างการก่อสร้าง โดยมีประกาศคณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน เรื่อง มาตรฐานด้านสวัสดิการแรงงานที่พักอาศัยสำหรับลูกจ้างประเภทกิจการก่อสร้าง เพื่อให้ลูกจ้างแรงงานก่อสร้างได้รับสวัสดิการที่จำเป็น ป้องกันปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยมีการกำหนดลักษณะของห้องพัก ห้องน้ำ ห้องส้วม การจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย การปฐมพยาบาล การทำงานเกี่ยวกับปั้นจั่น หรืออุโมงค์ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่การจัดให้มีมาตรฐานนี้อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานบางกรณีที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ และต้นทุนการก่อสร้างที่แตกต่างกัน

3.7.2 พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ. 2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหาร การจัดการ และการดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยกฎกระทรวงที่กำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2564 กำหนดบททั่วไป ก่อนเริ่มงานก่อสร้าง งานเจาะและงานขุด งานก่อสร้างที่มีเสาเข็มและกำแพงพืด ลิฟต์ชั่วคราวที่ใช้ในงานก่อสร้าง เชือก ลวดสลิง รอก ทางเดินชั่วคราวยกระดับสูง งานก่อสร้างในน้ำ งานรื้อถอนและทำลายสิ่งก่อสร้างเพื่อให้การทำงานก่อสร้างมีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมถึงมีประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับงานก่อสร้าง พ.ศ.2552 ให้นายจ้างจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับงานก่อสร้าง สำหรับอาคาร สะพาน งานขุด ซ่อม หรือรื้อถอนระบบสาธารณูปโภค อุโมงค์ หรือทางลอดและงานก่อสร้างอื่น ที่มีขนาดและรายละเอียดตามที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานประกาศกำหนด ส่วนแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับงานก่อสร้างต้องจัดทำเป็นหนังสือและสอดคล้องกับแผนงานการก่อสร้าง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย แผนควบคุมดูแลความปลอดภัย แผนฝึกอบรม แผนณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน แผนฉุกเฉินกรณีเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน และแผนการตรวจสอบ วิเคราะห์ และรายงานอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น

3.8 รูปแบบความเชื่อมโยงของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษารายละเอียดของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่ากฎหมายควบคุมอาคารมุ่งเน้นความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยของอาคาร เป็นหลัก แต่การดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับอาคารยังมีประเด็นอื่นที่ต้องพิจารณาเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และเป็นประโยชน์แก่สาธารณะอีกด้วย ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในส่วนที่สัมพันธ์กับกฎหมายควบคุมอาคาร ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งลักษณะความสัมพันธ์ออกได้เป็น ความเกี่ยวข้อง

ทางตรงและทางอ้อม กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องทางตรง คือ ระเบียบสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารไปอย่างชัดเจน มีข้อห้ามการดำเนินการ หรือการกำหนดการดำเนินการเพิ่มเติม เช่น กฎหมายผังเมือง ที่มีระบุชัดเจนเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินว่าสามารถทำอะไรได้หรือห้ามทำอะไร กฎหมายเกี่ยวกับโรงแรมและอาคารชุด ที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคารต้องมีบัญญัติกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับลักษณะอาคารเป็นการเฉพาะ กฎหมายการขุดดินและถมดิน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในระหว่างการก่อสร้าง จึงต้องพิจารณาร่วมกับกฎหมายควบคุมอาคารตั้งแต่ขั้นตอนสำรวจและออกแบบ กฎหมายเกี่ยวกับอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่มีระบุประเภทอาคารชัดเจนว่าต้องออกแบบเพื่ออนุรักษ์พลังงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีการกำหนดให้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการให้กับแรงงานก่อสร้าง และมีแผนการจัดการความปลอดภัยในการทำงานอีกด้วย ส่วนกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคารในทางอ้อม ไม่มีบทบัญญัติระบุอย่างชัดเจนเกี่ยวกับอาคารว่าต้องดำเนินการอย่างไร แต่จะส่งผลกระทบต่อในการตรวจสอบก่อนยื่นขออนุญาต หรือหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ เช่น กฎหมายการจัดสรรที่ดินที่กำหนดให้มีสาธารณูปโภคเพียงพอ กฎหมายการเวนคืนที่ดิน ที่อาจส่งผลกระทบต่ออาคารที่อยู่ในบริเวณที่เวนคืนหรือที่ใกล้เคียง กฎหมายสาธารณูปโภค ทั้งด้านทางเดินอากาศ น่านน้ำ ไทย การรถไฟ การไฟฟ้า การประปา และการทางหลวง ซึ่งไม่ได้กำหนดเกี่ยวข้องกับอาคารเพราะกฎหมายควบคุมอาคารได้ประกาศกฎกระทรวงเฉพาะพื้นที่เพื่อห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงอยู่แล้ว เพียงจะกระทบกับอาคารในกรณีที่มีการสร้างรูก้ำพื้นที่สาธารณะเท่านั้น

การสรุปรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความเกี่ยวข้องทางตรง และทางอ้อม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะช่วยให้วิศวกรซึ่งต้องการสืบค้นกฎหมาย สามารถจัดลำดับความสำคัญจำเป็นได้ว่า จะต้องตรวจสอบในเรื่องใดเป็นสำคัญก่อน เพื่อช่วยลดเวลาในการสืบค้นข้อมูลได้ แต่อย่างไรก็ตามรายละเอียดของกฎหมายแต่ละฉบับมีรายละเอียดที่กำหนดกรณีเงื่อนไขย่อยลงไปอีกเสมอ ซึ่งจะต้องนำไปตีความและปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับกฎหมายแต่ละฉบับเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างได้ และนอกจากนี้ เนื่องจากกฎหมายมีการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ ทำให้การติดตามกฎหมายที่ออกมาใหม่เพื่อแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายเดิมจึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารอาจไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายได้ เพราะกฎหมายจะบัญญัติขึ้นผ่านหน่วยงานกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้สืบค้นต้องมีความรู้ความเข้าใจโครงสร้างและผลกระทบของกฎหมายในระดับหนึ่งจึงจะสามารถตรวจสอบกฎหมายที่เป็นปัจจุบันจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าเมื่อกฎหมายมีความหลากหลายและมีส่วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกฎหมาย

ควบคุมอาคารในลักษณะแตกต่างกัน วิธีการหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติงานได้คือการพยายามรวบรวมไว้ในแหล่งฐานข้อมูลเดียวกันให้มากที่สุด จัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ เพื่อให้สามารถสืบค้นและทำความเข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์ของกฎหมาย โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัย ผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งทำให้ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และเวลาที่ต้องสืบค้น สามารถปรับปรุงให้ทันเหตุการณ์ได้โดยง่าย และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว เพื่อช่วยลดปัญหาความไม่เข้าใจหรือตรวจสอบกฎหมายไม่ครอบคลุมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายด้านทรัพยากร เช่น ต้นทุนและเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

บทที่ 4

กฎหมายควบคุมอาคารกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ความหลากหลายและกระจัดกระจายของกฎหมายควบคุมอาคารของไทย รวมถึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายกฎหมายดังที่ได้แสดงให้เห็นในเนื้อหาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้งานกฎหมาย ไม่เพียงวิศวกรโยธา แต่รวมถึงวิศวกรทุกสาขาและสถาปนิก และเจ้าพนักงานท้องถิ่น ประสบปัญหาในการใช้กฎหมายโดยเฉพาะความไม่ชัดเจน ความไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นเหตุจากความหลากหลายและกระจัดกระจายของกฎหมาย และการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

หากพิจารณาในส่วนงานทางด้านวิศวกรรมโยธา ซึ่งมุ่งเน้นที่การออกแบบ การคำนวณ การขอรับรองเพื่ออนุญาตก่อสร้าง และการควบคุมงานอาคาร วิศวกรจำเป็นต้องศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นเบื้องต้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีการบังคับใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ครอบคลุมไปถึงกฎหมายลูก เช่น กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ก่อนที่จะศึกษากฎหมายอื่น ๆ และแม้จะมีหน่วยงานและองค์กรวิชาชีพได้ทำการรวบรวมและเผยแพร่เอกสารให้ได้ทราบเป็นข้อมูลสาธารณะ แต่เนื่องจากปริมาณของข้อมูลและรายละเอียดของเนื้อหาในต้วบทกฎหมายมีค่อนข้างมาก และกำหนดไว้ในหลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ข้อบังคับต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร หรือแม้แต่ประกาศของหน่วยงาน ส่งผลให้ต้องศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายอย่างละเอียดจากหลายแหล่งข้อมูล เพื่อป้องกันปัญหาการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่การวิเคราะห์สาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคารที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาอย่างไร โดยหวังว่าจะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร สามารถป้องกันปัญหาในระหว่างการปฏิบัติงานของวิศวกร และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือระบบสารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

4.1 สาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จัดทำขึ้นเพื่อรวมพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคารและพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ โดยมีฉบับที่แก้ไขปรับปรุงรวมเป็น 5 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในการปฏิบัติงานของ

พนักงานเจ้าหน้าที่ ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2543 แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการเกี่ยวกับมหรสพและกระเช้าไฟฟ้า ฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2550 แก้ไขการยกเว้น ผ่อนผัน กรณีอาคารสำหรับผู้มีรายได้น้อยและฉบับที่ 5 ปี พ.ศ. 2558 แก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดด้านเทคนิคและการประกันภัย

พระราชบัญญัติควบคุมอาคารมี 80 มาตรา ยกเลิกไปแล้ว 2 มาตรา มีเนื้อหาครอบคลุม 10 หมวด ได้แก่ บททั่วไป คณะกรรมการควบคุมอาคาร การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และการใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร การอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับโรงมหรสพ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น การอุทธรณ์ นายช่าง นายตรวจ และผู้ตรวจสอบ เขตเพลิงไหม้ บทเบ็ดเตล็ด และบทกำหนดโทษ

4.1.1 กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีทั้งหมด 80 ฉบับ ยกเลิกไปแล้ว 12 ฉบับ ใช้เฉพาะพื้นที่ 25 ฉบับ ใช้ทั่วไป 43 ฉบับ โดยกฎกระทรวงที่ใช้เฉพาะพื้นที่กำหนดข้อห้ามการดำเนินการในกรณีที่พื้นที่ที่มีการควบคุมเฉพาะ เช่น อยู่ใกล้เขตพระราชวัง ผังแม่น้ำ ใกล้เขตทางหลวง แนวริมทะเล เขตรอบศาสนสถานหรือโบราณสถาน เป็นต้น ส่วนกฎกระทรวงที่ใช้ทั่วไป ไม่ได้กำหนดเฉพาะพื้นที่ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานท้องถิ่น 8 ฉบับ และเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาอีก 35 ฉบับ ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับข้อกำหนดนายช่างและนายตรวจ ใบอนุญาต การออกแบบ และการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย รวมถึงการใช้และเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5) รวมถึงกำหนดกฎกระทรวงเกี่ยวกับสาระสำคัญเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญและสรุปไว้ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดเรื่องการยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกี่ยวกับอาคารบางประเภท ตามมาตรา 7

(2) กำหนดเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย สาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคาร ตามมาตรา 8 และ มาตรา 8ทวิ

(3) กำหนดอาคารชนิดที่ต้องมีการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างอาคาร ตามมาตรา 21ทวิ

(4) กำหนดเรื่องการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตหรือผิดจากที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิอาจเกิดขึ้นได้หากการดำเนินการ

ดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 31

(5) กำหนดเกี่ยวกับอาคารประเภทควบคุมการใช้ ตามมาตรา 32

(6) กำหนดอาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรม ตามมาตรา 32 ทวิ

(7) กำหนดอาคารที่ต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ตามมาตรา 32 ตริ

(8) กำหนดเรื่องการขอรับและการออกใบอนุญาตหรือใบอนุญาตหรือใบอนุญาตรับรอง ตามมาตรา 39 ทั้งนี้ หากมีการแจ้งการก่อสร้างตามมาตรา 39 ทวิ แล้วมีการดำเนินการฝ่าฝืนกฎกระทรวงประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งกรณีเกี่ยวกับระยะ หรือระดับระหว่างอาคาร หรือข้อกำหนดในการห้าม เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถหักทวงได้ตลอดเวลา ตามมาตรา 39 ตริ

(9) กำหนดให้ผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร ต้องรับรองว่าดำเนินการถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 39 ทวิ

(10) กำหนดประเภท ระบบความปลอดภัยและป้องกันอันตราย รวมถึงหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขเกี่ยวกับการขออนุญาตสำหรับโรงมหรสพ ตามมาตรา 39 เบญจ และ มาตรา 39 ฉ

(11) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งดำเนินการในกรณีอาคารซึ่งก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้ดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตราย ตามมาตรา 46

(12) กำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งวิศวกรหรือสถาปนิกเป็นนายช่าง ตามมาตรา 49

ทั้งนี้ กฎกระทรวงซึ่งได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479 หรือพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตเพลิงไหม้ พ.ศ. 2476 ให้คงใช้บังคับต่อไปได้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร จะต้องเป็นไปตามกำหนดกฎหมายควบคุมอาคาร แต่หากอาคารได้รับการยกเว้นหรือไม่เข้าข่ายการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่วิศวกรโยธา ก็ควรทำความเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

4.1.2 ข้อบัญญัติท้องถิ่น

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้ให้นิยาม “ข้อบัญญัติท้องถิ่น” หมายความว่า กฎซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจนิติบัญญัติของราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล ข้อบัญญัติจังหวัด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือข้อบัญญัติเมืองพัทยา เป็นต้น (มาตรา 4) ในกรณีที่ยังมิได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 ให้ส่วนราชการท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นได้ (มาตรา 9) ในกรณีที่มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 แล้ว ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมโดยไม่ขัดแย้งกับกฎกระทรวง หรือขัดแย้งกับกฎกระทรวงได้เนื่องจากมีเหตุผลพิเศษ ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคารและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี (มาตรา 10) หากข้อบัญญัติท้องถิ่นใดที่ออกแล้วมีข้อกำหนดก่อให้เกิดภาระหรือความยุ่งยากเกินจำเป็น หรือก่อให้เกิดอันตราย ให้รัฐมนตรีมีอำนาจยกเลิกหรือแก้ไขข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวได้ (มาตรา 10 ทวิ) และเช่นเดียวกับกฎกระทรวง การดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตหรือผิดจากที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39 ทวิ อาจเกิดขึ้นได้ หากการดำเนินการดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกรณีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 31) ผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคาร ผู้รับผิดชอบงานออกแบบ และคำนวณอาคาร ต้องรับรองว่าดำเนินการถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 39 ทวิ) รวมถึงหากมีการแจ้งการก่อสร้างตามมาตรา 39 ทวิ แล้วมีการดำเนินการฝ่าฝืนกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งกรณีเกี่ยวกับระยะ หรือระดับระหว่างอาคาร หรือข้อกำหนดในการห้าม เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถทักท้วงได้ตลอดเวลา (มาตรา 39 ตริ) และราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจแบบแปลนก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารได้ (มาตรา 64 ทวิ)

ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การกำหนดให้มีข้อบัญญัติท้องถิ่น มีส่วนส่งเสริมให้การใช้อำนาจบังคับกฎหมายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการระบุนายละเอียดในเชิงพื้นที่ที่ไม่ขัดต่อกฎกระทรวงและกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่า ข้อบัญญัติท้องถิ่นสามารถระบุนายละเอียดเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีความชัดเจน และสามารถสร้างความเข้าใจรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตบริการได้ดีขึ้น

4.1.3 การยกเว้น ผ่อนผัน และข้อบัญญัติเฉพาะ สำหรับอาคารบางประเภท

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้นิยามคำว่า “อาคาร” “อาคารสูง” “อาคารขนาดใหญ่พิเศษ” “อาคารชุมนุมคน” และ “โรงแรมสห” และคำสำคัญอื่น ๆ ไว้เพื่อเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน (มาตรา 4) แม้ว่าข้อบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมอาคารจะเกี่ยวข้องครอบคลุมกับการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารทั้งหมด แต่ในบางบทบัญญัติพบว่ามียกเว้น ผ่อนผัน ซึ่งมีเงื่อนไขเฉพาะสำหรับอาคารบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญและสรุปได้ดังนี้

(1) สำหรับอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน และโรงแรมสห ให้ใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้บังคับไม่ว่าท้องที่ที่อาคารนั้นตั้งอยู่จะได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ก็ตาม (มาตรา 2)

(2) พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่พระที่นั่งหรือพระราชวัง (มาตรา 6)

(3) ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง ยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกี่ยวกับอาคาร ดังต่อไปนี้ (มาตรา 7)

(3.1) อาคารของกระทรวง ทบวง กรม ที่ใช้ในราชการหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์

(3.2) อาคารของราชการส่วนท้องถิ่น ที่ใช้ในราชการหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์

(3.3) อาคารขององค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ที่ใช้ในกิจการขององค์การหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์

(3.4) โบราณสถาน วัดวาอาราม หรืออาคารต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะ

(3.5) อาคารที่ทำการขององค์การระหว่างประเทศ หรืออาคารที่ทำการของหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ

(3.6) อาคารที่ทำการสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศ

(3.7) อาคารชั่วคราวเพื่อใช้ประโยชน์ในการก่อสร้างอาคารถาวรหรืออาคารเพื่อใช้ประโยชน์เป็นการชั่วคราวที่มีกำหนดเวลาการรื้อถอน

(3.8) อาคารที่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ จัดให้มีหรือพัฒนาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้ ต้องมีใช้การยกเว้นหรือผ่อนผันเงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารหรือความปลอดภัยของผู้ซึ่งอยู่อาศัยหรือใช้อาคาร

(4) กำหนดให้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือลักษณะของสิ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการขนส่งบุคคลในบริเวณใดในลักษณะกระเช้าไฟฟ้าหรือสิ่งอื่นใดที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันหรือออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือลักษณะของสิ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องเล่นในสวนสนุกหรือในสถานที่อื่นใดเพื่อประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน เป็นอาคารตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 8ทวิ)

(5) ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ (มาตรา 21) ในขณะที่ผู้ใดจะรื้อถอนอาคารดังต่อไปนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39ทวิ (มาตรา 22)

(5.1) อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตรซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าความสูงของอาคาร

(5.2) อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร

(6) อาคารประเภทควบคุมการใช้ คือ อาคารดังต่อไปนี้

(6.1) อาคารสำหรับใช้เป็นคลังสินค้า โรงแรม อาคารชุด หรือสถานพยาบาล

(6.2) อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม การศึกษา การสาธารณสุข หรือกิจการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อผู้ได้รับใบอนุญาตให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารประเภทควบคุมการใช้ หรือผู้แจ้งตามมาตรา 39ทวิ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ให้แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบตามแบบที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด เพื่อทำการตรวจสอบการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารนั้นให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง (มาตรา 32)

(7) เจ้าของอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน หรืออาคารตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรมแล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบแล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 32ทวิ)

(8) ในกรณีอาคารที่จะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคารโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ หรืออาคารตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้รับผิดชอบงานออกแบบอาคารต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ระดับวุฒิสถาปนิก และผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคารต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ระดับวุฒิวิศวกร ตามกฎหมาย (มาตรา 39 ทวิ)

(9) กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้และมีการกำหนดห้ามหรือระงับการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารในเขตเพลิงไหม้ จะไม่ใช่บังคับแก่

(9.1) การก่อสร้างอาคารชั่วคราวเพื่อประโยชน์ในการบรรเทาทุกข์ ซึ่งจัดทำหรือควบคุมโดยทางราชการ

(9.2) การดัดแปลงหรือซ่อมแซมอาคารเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่ออยู่อาศัยหรือใช้สอยชั่วคราว (มาตรา 57)

การกำหนดข้อบัญญัติในการยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนดเฉพาะเป็นกรณีพิเศษสำหรับอาคารบางประเภท ทำให้กฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น วิศวกรผู้ปฏิบัติงานควรต้องศึกษาให้ชัดเจน โดยสืบค้นจากสาระสำคัญในกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ

4.2 บทวิเคราะห์กฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมและกฎหมายควบคุมอาคาร

4.2.1 กฎหมายวิชาชีพวิศวกรรม

พระราชบัญญัติวิศวกร บัญญัติขึ้น เพื่อควบคุมและกลั่นกรองผู้มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพและติดตามดูแลการประกอบวิชาชีพให้ใกล้ชิดกว่าเดิม เปิดโอกาสให้องค์กรวิชาชีพวิศวกรรมเข้ามามีส่วนช่วยรัฐในการควบคุมดูแลให้เกิดผลดียิ่งขึ้นส่งเสริมคุณภาพการประกอบวิชาชีพเพื่อให้พร้อมที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้ กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติวิศวกร ได้กำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมโยธาเป็นวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม กำหนดงานในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขาไว้ 6 ประการ ได้แก่ งานให้คำปรึกษา งานวางโครงการ งานออกแบบและคำนวณ งานควบคุมการสร้างหรือการผลิต งานพิจารณาตรวจสอบ และงานอำนวยความสะดวก กำหนดประเภทและขนาดของงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธาไว้ทั้งหมด 30 รายการ ซึ่งมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและงานอื่น ๆ เช่น งานขุดและถมดิน งานชลประทาน เป็นต้น

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 สภาวิศวกรได้กำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ไว้ ประกอบด้วย หมวด 1 จรรยาบรรณวิชาชีพ และ หมวด 2 การประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ซึ่งวิศวกรโยธาต้องยึดถือและปฏิบัติ

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งเมื่อศึกษาบทบาทของวิศวกรโยธาที่ระบุในกฎหมายวิชาชีพและจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรโยธา แบ่งเป็น งานสำรวจและ

ออกแบบ งานรับรองเพื่อยื่นขออนุญาตก่อสร้าง งานควบคุมและอำนวยความสะดวกระหว่างการดำเนินการ และความรับผิดชอบหลังจากการดำเนินการแล้วเสร็จ

4.2.2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคารและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติควบคุมอาคารมีสาระสำคัญที่ระบุเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในเรื่องกำหนดการบังคับใช้และข้อยกเว้นการใช้งาน ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่อาคารตั้งอยู่หรือลักษณะของอาคารที่เข้าข่ายบังคับใช้ การกำหนดนิยามและสาระสำคัญเฉพาะสำหรับการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร และข้อกำหนดความรับผิดชอบของวิศวกรสำหรับอาคารที่เป็นไปตามกฎหมายวิชาชีพและความรับผิดชอบในการรับรองกรณีการแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า หากจัดหมวดหมู่ตามลักษณะหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาสำหรับงานอาคารใดอาคารหนึ่งนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ การตรวจสอบการบังคับใช้ว่าอาคารดังกล่าวอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของกฎหมายควบคุมอาคารหรือไม่ ประกอบไปด้วยวิธีการประกาศบังคับใช้ตามกฎหมาย ขอบเขตพื้นที่ที่มีการบังคับใช้ และรวมถึงข้อยกเว้นหรือผ่อนผันสำหรับลักษณะหรือประเภทอาคารที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 คือ การตรวจสอบว่าพื้นที่ตั้งอาคารหรือลักษณะอาคารประเภทดังกล่าว มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่บัญญัติไว้เฉพาะกรณีหรือไม่ โดยกฎหมายจะมีระบุข้อกำหนดสำหรับการตรวจสอบไว้ รวมถึงการดำเนินการหากกฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่นมีความขัดแย้งกันว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

ส่วนที่ 3 คือการดำเนินการเพื่อขออนุญาตหรือแจ้งก่อสร้างโดยไม่ยื่นขออนุญาต โดยกฎหมายได้กำหนดในเรื่องการก่อสร้าง ดัดแปลง เคลื่อนย้าย และการรื้อถอนอาคาร ทั้งในกรณีอาคารทั่วไปและอาคารตามวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม โดยข้อบัญญัติในส่วนนี้จะมีกำหนดทั้งในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร กฎกระทรวง และข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสำคัญสำหรับการเตรียมการเพื่อขออนุญาตหรือแจ้งการดำเนินการโดยไม่ยื่นขออนุญาต

ส่วนที่ 4 คือการควบคุมงาน ซึ่งกฎหมายได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้ควบคุมงานในการดำเนินการแต่ละกรณีไว้

ส่วนที่ 5 คือการรับรองและตรวจสอบอาคาร โดยเฉพาะอาคารที่กำหนดเป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ อาคารที่ต้องตรวจสอบ และข้อกำหนดอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 6 คือการกำหนดความรับผิดชอบของผู้รับรองในส่วนที่ 5

ส่วนที่ 7 คือสาระสำคัญในส่วนอื่น ๆ ที่บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมอาคาร เจ้าพนักงานท้องถิ่น และเนื้อหามาตราส่วนที่ยกเลิก

การพิจารณาการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารใด ๆ ว่าอยู่ภายใต้การบังคับใช้ของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารหรือไม่ เริ่มจากการตรวจสอบนิยามและเงื่อนไขของพื้นที่ตั้งอาคาร เช่น อาคารสูงหรืออาคารชุมนุมคน จัดเป็นอาคารซึ่งพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้แม้จะตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติหรือไม่ก็ตาม ในขณะที่อาคารบางประเภทอาจได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามประเด็นสำคัญเพื่อตรวจสอบการบังคับใช้และข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม สามารถสรุปได้ดังรูปที่ 1

ประเด็นสำคัญในการพิจารณาบังคับใช้				
1. อาคารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาบังคับใช้	2. อาคารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีประกาศผังเมืองรวม	3. อาคารเข้าข่ายลักษณะที่ต้องบังคับใช้	4. อาคารไม่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องบังคับใช้	5. มีข้อยกเว้นสิทธิท้องถื่นในพื้นที่ หรือ มีกฎหมายอื่นเกี่ยวข้อง

รูปที่ 4.1 การตรวจสอบการบังคับใช้ พรบ.ควบคุมอาคาร

เมื่อพิจารณาแล้วว่าอาคารอยู่ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร กฎหมายจะกำหนดบัญญัติรายละเอียดไว้ ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารนั้น ๆ สามารถแบ่งออกตามลายลักษณ์อักษรในกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการกับอาคาร ประกอบไปด้วย การก่อสร้าง การตัดแปลง การรื้อถอน การเคลื่อนย้าย และการใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร ซึ่งมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การดำเนินการเกี่ยวกับอาคารที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

การดำเนินการ	นิยาม	สาระสำคัญเฉพาะ
ก่อสร้าง	การสร้างอาคารขึ้นใหม่ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการสร้างขึ้นแทนของเดิมหรือไม่	- อาจต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบ และ คำนวณ เงื่อนไขตามกฎหมายกระทรวง (มาตรา 21ทวิ)
ดัดแปลง	การเปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลดหรือขยายซึ่งลักษณะ ขอบเขตแบบ รูปทรง สัดส่วน น้ำหนัก เนื้อที่ของโครงสร้างของอาคารหรือส่วนต่าง ๆ ของอาคารซึ่งได้ก่อสร้างไว้แล้วให้ผิดไปจากเดิมและมีใช้การซ่อมแซมหรือการดัดแปลงที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง	- อาจต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบ และ คำนวณ เงื่อนไขตามกฎหมายกระทรวง (มาตรา 21ทวิ) - มีข้อห้ามการดัดแปลงใช้ที่จอดรถ กลับริด เพื่อ การอื่น (มาตรา 34)
เคลื่อนย้าย	ไม่มีกำหนดนิยามใน พรบ.	- อาจต้องจัดให้มีการตรวจสอบงานออกแบบ และ คำนวณ เงื่อนไขตามกฎหมายกระทรวง (มาตรา 21ทวิ)
รื้อถอน	รื้อส่วนอันเป็นโครงสร้างของอาคารออกไป เช่น เสา คาน ตงหรือส่วนอื่นของโครงสร้างตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง	อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะ น้อยกว่าความสูงของอาคาร และ อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร
ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร	อาคารประเภทควบคุมการใช้ คือ 1.อาคารสำหรับใช้เป็นคลังสินค้า โรงแรม อาคารชุด หรือสถานพยาบาล 2.อาคารสำหรับใช้เพื่อกิจการพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา การสาธารณสุขหรือกิจการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง (มาตรา 32)	- ต้องมีการแจ้งหลังก่อสร้างเสร็จเพื่อให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบรับรองให้ใช้ (มาตรา 32) - ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารประเภทควบคุมการใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อาคารนั้นเพื่อกิจการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือที่ได้แจ้งไว้ตามมาตรา 39ทวิ (มาตรา 32) - ห้ามมิให้ใช้อาคารซึ่งไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ ใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อาคารดังกล่าวเพื่อกิจการอาคารประเภทควบคุมการใช้ (มาตรา 33)

4.2.3 สาระสำคัญในกฎหมายควบคุมอาคารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

เมื่ออาคารอยู่ในข่ายที่ต้องบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร การดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับอาคารย่อมต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติควบคุมอาคารกำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาไว้สรุปดังต่อไปนี้

(1) การนิยาม “ผู้ตรวจสอบ” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 4

(2) การกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิเสธไม่รับพิจารณาคำขอก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่ขออนุญาตที่มีลักษณะอยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือสถาปัตยกรรมควบคุม แต่วิศวกรหรือสถาปนิกผู้รับผิดชอบตามระบุในคำขอมิได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย ตามมาตรา 26

(3) การกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาเฉพาะส่วนที่ไม่เกี่ยวกับรายการคำนวณในกรณีแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณที่ได้ยื่นมาพร้อมคำขอรับใบอนุญาตกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมาย ตามมาตรา 28

(4) การกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาเฉพาะส่วนที่ไม่เกี่ยวกับรายละเอียดด้านสถาปัตยกรรมส่วนภายในอาคาร เว้นแต่ทางหนีไฟและบันไดหนีไฟ ในกรณีแบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายละเอียดด้านสถาปัตยกรรมของอาคารที่ไม่เป็นอาคารประเภทควบคุมการใช้ที่ได้ยื่นมาพร้อมคำขอรับใบอนุญาตกระทำโดยผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมาย ตามมาตรา 28 ทวิ

(5) การกำหนดให้ผู้ควบคุมงานตามมาตรา 29 จะเป็นบุคคลใดก็ได้ เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมหรือวิชาชีพสถาปัตยกรรม

(6) การกำหนดให้เจ้าของอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน หรืออาคารตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรม (มาตรา 32 ทวิ) และห้ามมิให้ผู้ใดทำการตรวจสอบตามมาตรา 32 ทวิ เว้นแต่ผู้นั้นเป็นผู้ตรวจสอบตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 55 ทวิ

(7) การกำหนดว่าผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก็ได้ โดยการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามแบบที่คณะกรรมการควบคุมอาคารกำหนด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบดังกล่าว โดยประกอบด้วยข้อมูลและหนังสือรับรองของวิศวกรและสถาปนิกผู้รับผิดชอบงานออกแบบ คำนวณอาคาร และผู้

ควบคุมงาน รวมถึงหนังสือรับรองการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างอาคาร ในกรณีเป็นอาคารชนิดหรือประเภทที่กำหนดให้มาการตรวจสอบ ทั้งนี้ มีการกำหนดระดับของวิศวกรและสถาปนิกตามกฎหมาย สำหรับกรณีอาคารประเภทต่าง ๆ กัน ตามมาตรา 39ทวิ

(8) การกำหนดเงื่อนไขในกรณีที่มีความจำเป็นหรือได้รับการร้องขอจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง มีอำนาจแต่งตั้งวิศวกรหรือสถาปนิกเป็นนายช่างได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 4 และมาตรา 49

(9) การกำหนดเงื่อนไขในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้รับผิดชอบออกแบบและคำนวณอาคาร หรือผู้รับผิดชอบการออกแบบอาคาร หรือผู้ควบคุมงาน อาจมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้อื่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งชื่อและการกระทำของบุคคลเช่นว่านั้นให้คณะกรรมการควบคุมอาคารทราบและให้แจ้งสภาวิศวกรและสภาสถาปนิกทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย ตามมาตรา 49ทวิ

สำหรับการดำเนินการกรณีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่ต้องแจ้งข้อมูลและยื่นเอกสารรับรองโดยวิศวกรตามที่กำหนดประกอบไปด้วย (1) หนังสือรับรองว่าเป็นผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคาร (2) หนังสือรับรองว่าเป็นผู้ควบคุมงาน (3) หนังสือรับรองการตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างอาคาร ในกรณีที่อาคารชนิดหรือประเภทนั้นกำหนดให้ต้องมีการตรวจสอบ เป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ง่าย ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และสรุปเงื่อนไขแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 การรับรองโดยวิศวกรกรณีการแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต (มาตรา 39ทวิ)

เงื่อนไข	การรับรองโดยวิศวกร
เป็น อาคารสูง หรือ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ หรืออาคารตามกำหนด ในกฎกระทรวง	ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคารต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธาระดับวุฒิวิศวกร

ตารางที่ 4.2 การรับรองโดยวิศวกรกรณีการแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต (มาตรา 39ทวิ) (ต่อ)

เงื่อนไข	การรับรองโดยวิศวกร
เป็นอาคารที่มีลักษณะ ขนาด หรืออยู่ใน ประเภทที่ได้กำหนดให้ เป็นงานวิชาชีพ วิศวกรรมควบคุมใน สาขาวิศวกรรมโยธา ตามกฎหมายว่าด้วย วิศวกร	ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคารต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา ระดับไม่ต่ำกว่าสามัญวิศวกร
เป็นอาคารอื่นนอกจาก (1) และ (2)	ผู้รับผิดชอบงานออกแบบและคำนวณอาคารต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธา ตาม กฎหมายวิศวกร
ทุกประเภทอาคาร	ผู้ควบคุมงาน ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุม ตามกฎหมายวิศวกร

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติงานของวิศวกรโยธามีบทบาทความรับผิดชอบทั้งในด้านการออกแบบ ควบคุมงาน และรับรองอาคาร โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะตรวจสอบเฉพาะส่วนที่ไม่เกี่ยวกับรายการคำนวณเพราะถือเป็นความรับผิดชอบของวิศวกรผู้ลงนามรับรองแล้ว

4.3 บทวิเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารที่มีต่อผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบสรุปความ (Summative content analysis) เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญในกฎหมายและสร้างความเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา โดยการสร้างตารางความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาและข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมอาคาร โดยนำกฎกระทรวงแต่ละฉบับมาพิจารณาเนื้อหาเป็นรายข้อ จัดทำเป็นหมวดหมู่และอ้างอิงกฎกระทรวงฉบับที่ ข้อที่ ไว้เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารต่อบทบาทและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ นิยามของอาคาร ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และสาระสำคัญของกฎหมาย

4.3.1 นิยามของอาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคารได้บัญญัตินิยามของอาคารไว้เพื่อบังคับใช้ ในขณะที่พระราชบัญญัติวิศวกรได้กำหนดประเภทของอาคารที่เป็นไปตามวิชาชีพวิศวกรรมไว้ ซึ่งวิศวกรโยธาที่ปฏิบัติงาน ต้องศึกษานิยามดังกล่าวเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานออกแบบและคำนวณโครงสร้าง ควบคุมงาน หรือตรวจสอบงานออกแบบและคำนวณอาคารตามบทบาทความรับผิดชอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยทั่วไป นิยามที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร เป็นการกำหนดลักษณะโดยรวม ในขณะที่อาคารที่เป็นไปตามกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมจะมีรายละเอียดมากกว่า เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ให้นิยามของ “อาคาร” ที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่า หมายถึง ตึก บ้าน เรือน โรง แพ คลังสินค้า สำนักงาน และสิ่งก่อสร้างอื่นอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ ฯลฯ ในขณะที่ กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิศวกรรมควบคุม ให้นิยามของงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธาไว้ว่า เป็นอาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป โครงสร้างของอาคารที่ชั้นใดชั้นหนึ่งมีความสูง ตั้งแต่ 4 เมตรขึ้นไป อาคารที่มีระยะห่างระหว่างศูนย์กลางเสาหรือสิ่งรองรับอื่นตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป หรือองค์อาคารยื่นจากขอบนอกของที่รองรับตั้งแต่ 2 เมตรขึ้นไป เป็นต้น การศึกษานิยามให้ชัดเจนจะทำให้วิศวกรโยธาสามารถปฏิบัติงานวิศวกรรมควบคุมได้ตามบทบาทและขอบเขตความรับผิดชอบที่กฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมกำหนด โดยเฉพาะในขั้นตอนการรับรองการออกแบบและคำนวณอาคารเพื่อยื่นขออนุญาต

การนิยามในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมีเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องและเข้าใจตรงกัน แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมจะนิยามเพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตความรับผิดชอบของวิศวกรในแต่ละระดับ ซึ่งความเกี่ยวข้องสัมพันธ์นิยามของอาคารของกฎหมายทั้งสองส่วนนี้ เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อให้วิศวกรสามารถแยกแยะและพึงระวังได้ว่า ข้อบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวกับอาคาร และอาคารที่เป็นไปตามกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรม จะมีข้อกำหนดในการดำเนินการที่แตกต่างกัน

4.3.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

งานวิศวกรรมโยธาตามกฎหมายวิชาชีพ ประกอบไปด้วย งานให้คำปรึกษา การวางโครงการ การออกแบบและคำนวณ การควบคุมงาน การพิจารณาตรวจสอบและการอำนวยความสะดวก ซึ่งในทางปฏิบัติ งานก่อสร้างจะเริ่มจากการสำรวจและออกแบบไปจนถึงการดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ แต่เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทของวิศวกรโยธาตามข้อบัญญัติในกฎหมายควบคุมอาคาร ผู้วิจัยจึงได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจและออกแบบ การยื่นขออนุญาต การดำเนินการระหว่างก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร และการดำเนินการหลังจากดำเนินงานแล้วเสร็จ ดังแสดงในตารางที่ 4.3 โดยพบว่า ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ส่วนใหญ่ คือ การสำรวจและการออกแบบ กับการดำเนินการควบคุมงานระหว่างการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ซึ่งกำหนดให้ใช้หลักการทางวิชาชีพวิศวกรรมให้สอดคล้อง กับที่กฎหมายกำหนด

การจัดแบ่งเนื้อหากฎหมายออกเป็นลำดับตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ช่วยให้เข้าใจข้อกำหนดกฎหมายที่กำกับในแต่ละขั้นตอนได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม วิศวกรโยธาผู้เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบรายละเอียดในกฎกระทรวงซึ่งมีบัญญัติเป็นเงื่อนไขหรือกรณี ย่อยลงไปอีก

ตารางที่ 4.3 ข้อกำหนดกฎหมายควบคุมอาคารในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับ อาคาร

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อกำหนดกฎหมาย
การสำรวจและออกแบบ	กำหนดในเรื่อง วัสดุและการออกแบบด้านสถาปัตยกรรม ลักษณะ อาคาร เนื้อที่ว่าง แนวอาคาร พื้นที่ภายใน บันได บันไดหนีไฟ ทางเดิน เชื่อมระหว่างอาคาร ที่ว่างภายนอกอาคาร แนวและระยะอาคาร วัสดุ และการคำนวณโครงสร้าง การออกแบบระบบระบายอากาศ ไฟฟ้า และป้องกันเพลิงไหม้ ระบบบำบัดน้ำเสียและระบายน้ำทิ้ง ระบบ ประปา ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระบบลิฟต์ ระบบป้องกันอัคคีภัย การ ออกแบบอาคารจอดรถ อาคารต้านแผ่นดินไหว และอาคารสำหรับผู้มี รายได้น้อย
การยื่นขออนุญาต	กำหนดในเรื่อง การยื่นแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบ แบบแปลน และรายการคำนวณ กรณีอาคารประเภทควบคุมการใช้ การยื่นแบบงานระบบระบายอากาศ ไฟฟ้า ป้องกันเพลิงไหม้ บำบัดน้ำ เสียและระบายน้ำทิ้ง ลิฟต์ อาคารที่ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบการ ออกแบบและคำนวณ การขออนุญาตติดตั้งป้าย และอาคารที่ได้รับ ยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต
ระหว่างการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือ เคลื่อนย้ายอาคาร	กำหนดในเรื่อง การติดตั้งป้ายเตือน การป้องกันฝุ่นและเศษวัสดุ การ ขุดดิน การกองเก็บและขนถ่ายวัสดุ การควบคุมงาน เครื่องมือ การ ดำเนินงาน รั้ว ฐานรากและโครงสร้างใต้ดิน นั่งร้านหรือค้ำยัน ปั้นจั่น หรือลิฟต์ส่งของ และการกระทำที่ผิดไปจากใบอนุญาตที่สามารถ กระทำได้

ตารางที่ 4.4 ข้อกำหนดกฎหมายควบคุมอาคารในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับอาคาร (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ข้อกำหนดกฎหมาย
หลังจากดำเนินงานแล้วเสร็จ	กำหนดในเรื่องการดำเนินการหากอาคารมีสภาพเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การดูแลรักษาและซ่อมแซมอาคารให้มีสภาพแข็งแรง การใช้อาคารโดยไม่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมอันเป็นอันตรายฯ และการขอใบรับรองการใช้อาคาร

4.3.3 สาระสำคัญของกฎหมายตามเงื่อนไขของอาคาร

ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อที่ผ่านมาว่า การบัญญัติกฎหมายควบคุมอาคาร กำหนดรายละเอียดตามขั้นตอนการดำเนินงานและที่ปลีกย่อยลงไปอีก ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สาระสำคัญของกฎหมายในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารที่ใช้ทั่วไปโดยไม่กำหนดพื้นที่ โดยจัดกลุ่มและสร้างตารางความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการดำเนินงานทางด้านวิศวกรรมโยธา กับรายละเอียดข้อกำหนดของกฎหมาย ผลการวิเคราะห์พบว่ากฎหมายมีทั้งส่วนที่กำหนดทบทบัญญัติทั่วไปเพื่อใช้กับอาคารในทุกกรณี และเพิ่มเติมข้อกำหนดเพื่อความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย รวมถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ในกรณีที่มีเงื่อนไขเฉพาะเป็นกรณีไป เงื่อนไขเฉพาะจะกำหนดรายละเอียดย่อย อ้างอิงนิยามและขั้นตอนการปฏิบัติงาน และยังกำหนดละเอียดไปจนถึงลักษณะหรือประเภทของอาคาร ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อความในกฎหมายและจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และประโยชน์ต่อการสืบค้น หรือคัดกรองข้อมูล โดยสาระสำคัญสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มประเภทอาคาร (2) กลุ่มการใช้ประโยชน์จากอาคาร (3) กลุ่มขนาดอาคาร และ (4) กลุ่มลักษณะที่ตั้งอาคาร ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มและใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสรุปสาระสำคัญในแต่ละเงื่อนไข ได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สาระสำคัญของกฎหมายตามเงื่อนไข

เงื่อนไข	รายละเอียดและสาระสำคัญ
ข้อกำหนดทั่วไป	สาระสำคัญที่อาคารทุกเงื่อนไขต้องดำเนินการ คือ ควบคุมงานตลอดเวลา ใช้วัสดุตามที่กำหนด ตรวจสอบความแข็งแรงปลอดภัยของวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ นั่งร้าน ฐานรากและเสาเข็ม โครงสร้างใต้ดิน บันจันและลิฟต์ส่งของ ติดตั้งป้ายเตือนและป้องกันฝุ่นและเศษวัสดุระหว่างดำเนินการ

ตารางที่ 4.4 สารสำคัญของกฎหมายตามเงื่อนไข (ต่อ)

เงื่อนไข	รายละเอียดและสาระสำคัญ
ประเภทอาคาร	<p>กำหนดสำหรับ โรงงาน ภัตตาคาร ตลาด หอประชุม หอสมุด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ หอพัก ตึกแถว ห้องแถว บ้านแถว บ้านแฝด บ้านกลุ่ม คลังสินค้า โรงมหรสพ โรงแรม อาคารชุด สถานพยาบาล ผนังอาคาร รั้วหรือกำแพงกันเขต ป้าย สะพาน ถังเก็บของ หอถังน้ำ สถานกีฬาในร่ม โครงสร้างรับส่งวิทยุ โทรทัศน์ กระจายคลื่นความถี่ สิ่งที่สูงขึ้นมีความสูงจากระดับฐาน 10 เมตรขึ้นไป สถานีขนส่งมวลชน ท่าจอดเรือที่จอดรถหรืออาคารจอดรถ และโครงการสำหรับผู้มีรายได้น้อย</p> <p>เพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดตั้งป้ายเตือนป้องกันฝุ่นและเศษวัสดุร่วงหล่น การใช้วัสดุทนไฟ ระบายอากาศ ไฟฟ้า และป้องกันเพลิงไหม้ การกำหนดระยะและแนวอาคาร การออกแบบช่องทางเดินและบันได การจัดให้มีที่ว่างตามกำหนด วิธีการป้องกันอัคคีภัยตามกำหนดการจัดให้มีผู้ตรวจสอบอาคาร และข้อกำหนดสำหรับการยื่นขออนุญาต</p>
การใช้ประโยชน์อาคาร	<p>เป็นข้อกำหนดสำหรับ อาคารประเภทควบคุมการใช้ อาคารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารที่ใช้เป็นหอประชุม อาคารพาณิชย์ อาคารเพื่อกิจการพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรม อาคารเพื่อการศึกษาหรือการสาธารณสุข สำนักงานหรือที่ทำการ อาคารที่อยู่อาศัยหรือไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาคารสาธารณะ อาคารพิเศษ อาคารชุมนุมของคนจำนวนมาก อาคารเก็บผลผลิตทางการเกษตรหรือเลี้ยงสัตว์ และสถานที่ทำการของราชการ</p> <p>เพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างดำเนินการ ออกแบบโครงสร้างหลักด้วยวัสดุทนไฟ การจัดให้มีพื้นที่ว่างตามที่กำหนด การจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและระบายนํ้าทิ้ง การก่อสร้างด้วยวัสดุทนไฟ การกำหนดพื้นที่ภายในของอาคาร การกำหนดช่องทางเดิน และรายละเอียดบันได ที่ว่างภายนอกอาคาร แนวและระยะของอาคาร ระบบป้องกันอัคคีภัย และการยื่นขออนุญาตตามกำหนด</p>

ตารางที่ 4.4 สาระสำคัญของกฎหมายตามเงื่อนไข (ต่อ)

เงื่อนไข	รายละเอียดและสาระสำคัญ
ลักษณะที่ตั้งอาคาร	<p>กำหนดสำหรับ อาคารที่ใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ ใกล้หรือติดกับที่สาธารณะ ใกล้ถนนสาธารณะ อยู่ในที่สาธารณะ ใกล้หรือชิดอาคาร ถนนหรือกำแพง ใกล้หรือชิดขอบบ่อที่ขุด อยู่ห่างจากทางหรือที่สาธารณะตามแนวราบน้อยกว่า 4.5 เมตร ใกล้หรือติดต่อกับอาคารอื่น หรือที่ดินต่างเจ้าของหรือผู้ครอบครองน้อยกว่า 2 เมตร ระยะราบวัดจากแนวอาคารด้านนอกถึงที่สาธารณะน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของความสูงอาคาร ระยะราบวัดจากแนวอาคารด้านนอกถึงที่ดินต่างเจ้าของน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของความสูงอาคาร อยู่ห่างจากอาคารอื่น ทาง หรือที่สาธารณะตามแนวราบน้อยกว่าความสูงของอาคาร ก่อสร้างบริเวณด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว อยู่ในโครงการจัดสรรที่ดินตามกฎหมายจัดสรรที่ดิน และอาคารที่ตั้งอยู่ในท้องที่กำหนดเขตแผ่นดินไหว 10 จังหวัด</p> <p>เพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับ ระบบการป้องกันฝุ่น การจัดให้มีสิ่งกันตกหรือราวกันรอบบริเวณ และติดตั้งป้ายเตือน ติดตั้งไฟแสงสว่าง การจัดให้มีมีค้ำยันเข็มพืด หรือฐานรากเสริมตามความจำเป็น การกองวัสดุเพื่อป้องกันบ่อเสียหายและอันตราย การจัดให้มีรั้วชั่วคราว การใช้วัสดุทนไฟ แนวหรือระยะของอาคาร การออกแบบตามกฎกระทรวงและการขออนุญาตตามกำหนด</p>
ขนาดอาคาร	<p>ข้อกำหนดสำหรับ อาคารที่สูงไม่เกิน 2 ชั้น ที่สูงเกิน 2 ชั้น ที่สูง 3 ชั้นขึ้นไป ที่สูงเกิน 3 ชั้น ที่สูง 4 ชั้นขึ้นไป ที่สูงไม่เกิน 9 ม. ที่สูงเกิน 9 ม. แต่ไม่ถึง 23 ม. ที่สูง 10 ม.ขึ้นไป ที่สูงเกิน 15 ม. ที่สูงเกิน 15 ม. แต่ไม่ถึง 23 ม. มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1000 ตร.ม. อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นที่ชุมนุมคนตั้งแต่ 1000 ตร.ม. ขึ้นไป อาคารที่มีความยาวของคานช่วงหนึ่งตั้งแต่ 10 ม.ขึ้นไป อาคารที่มีพื้นที่ใต้ดินต่ำกว่าระดับพื้นดินก่อสร้างเกิน 9 ม. และอาคารที่ใช้พื้นที่คานและมีความยาวระหว่างเสาช่วงหนึ่งช่วงใดตั้งแต่ 8 ม. ขึ้นไป</p> <p>เพิ่มเติมข้อกำหนดเกี่ยวกับ การจัดการป้องกันเศษฝุ่นและวัสดุที่ร่วงหล่น การมีรั้วชั่วคราว การออกแบบโครงสร้างหลักด้วยวัสดุทนไฟ เนื้อที่ว่างและแนวอาคารตามกำหนด ระบบลิฟต์ บันไดเลื่อน การระบายอากาศ การป้องกันเพลิงไหม้ ระบบไฟฟ้า ระบบบำบัดน้ำเสียและระบายน้ำทิ้ง ระบบดับเพลิงอัตโนมัติ บันไดหนีไฟ ระบบประปา ระบบกำจัดขยะมูลฝอย การยื่นแบบงานระบบตามที่กำหนด การออกแบบบันไดหนีไฟ การออกแบบทางเดินเชื่อมอาคาร ข้อกำหนดเรื่องแนวและระยะของอาคาร แนวและระยะของอาคาร ระบบอัคคีภัย ห้องน้ำห้องส้วม แสงสว่างและระบายอากาศ การจัดให้มีผู้ตรวจสอบการออกแบบและคำนวณ และเอกสารแนบยื่นขออนุญาต</p>

การวิเคราะห์เงื่อนไขอาคารทำให้สามารถจัดแบ่งหมวดหมู่เงื่อนไขของอาคารได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายควบคุมอาคารมีสาระสำคัญมุ่งเน้นการกำกับอาคารแต่ละกรณีในลักษณะที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดปลีกย่อยที่สอดคล้องกับเงื่อนไขอาคารเพื่อกำกับการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย วิศวกรโยธาที่ปฏิบัติงานจำเป็นต้องตรวจสอบเงื่อนไขอาคารเพื่อให้เข้าใจข้อกำหนดกฎหมาย ทั้งนี้ ในการพิจารณากฎหมายจะต้องตรวจสอบทั้งนิยามของอาคาร ขั้นตอนการดำเนินงานและเงื่อนไขของอาคารไปพร้อมกัน เพราะกฎหมายจะกำหนดรายละเอียดเฉพาะกรณีแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งการจัดหมวดหมู่ดังกล่าวข้างต้นทั้งสามประเด็นนี้ จะเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารเพื่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาได้

เมื่อพิจารณาสาระสำคัญ จัดหมวดหมู่ และศึกษากรณีตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในกฎหมายควบคุมอาคารและสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในครั้งนี้แล้วพบว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจะบังคับใช้กับอาคารที่อยู่ในข่ายต้องบังคับใช้เท่านั้น และตัวบทกฎหมายจะมีทั้งส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา เช่น การกำหนดบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน เป็นต้น และมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมโยธาซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของวิศวกรโยธาตามกฎหมายวิชาชีพ คือ การสำรวจและออกแบบ การยื่นขออนุญาตระหว่างดำเนินการและเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้ต้องพิจารณาการดำเนินการว่าเป็นการก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร นอกจากนี้ยังมีระบุข้อกำหนดกฎหมายมีทั้งส่วนที่เป็นข้อกำหนดทั่วไป หรือเพิ่มเติมขึ้นอยู่กับรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่เป็น ประเภทอาคาร การใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะที่ตั้งอาคาร และขนาดของอาคาร ซึ่งข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงรายละเอียดเงื่อนไขของกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในหลายประเด็น วิศวกรโยธาควรเข้าใจรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคารที่มีต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปที่ 4.2 เพราะหากการปฏิบัติงานเป็นไปโดยไม่เข้าใจรูปแบบของกฎหมาย อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจเนื้อหา การสืบค้น และการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดได้

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ							
ไม่บังคับ	บังคับใช้						
	ประเภทอาคาร	การใช้ประโยชน์	ที่ตั้งอาคาร	ขนาดอาคาร	ไม่มีเงื่อนไข		
- ไม่มี พรฎ. - ไม่มีประกาศผังเมืองรวม - ไม่ได้รับยกเว้น - ไม่ใช่อาคาร - ใช้กฎหมายอื่น	- ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิศวกรโยธา - กำหนดเฉพาะพื้นที่	เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา					
		สำรวจ/ออกแบบ	ก่อสร้าง	ตัดแปลง	รื้อถอน	เคลื่อนย้าย	ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร
		ยื่นขออนุญาต					
		ระหว่างดำเนินการ					
ดำเนินการแล้วเสร็จ							

รูปที่ 4.2 สรุปรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคาร

การศึกษาครั้งนี้ได้พยายามนำเสนอรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคารว่ามีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของวิศวกรโยธาเพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม วิศวกรโยธายังต้องศึกษารายละเอียด ข้อกำหนด ตัวยกกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน นอกจากนี้ แม้ว่ากฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมและกฎหมายควบคุมอาคารจะมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา แต่ในการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารลักษณะใด ๆ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ยังต้องตรวจสอบกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องบังคับใช้ อีก เช่น กฎหมายทางหลวง กฎหมายโบราณสถาน กฎหมายสิ่งแวดล้อม และกฎหมายท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเจ้าของโครงการรวมถึงวิศวกรโยธาผู้ปฏิบัติงานควรต้องศึกษาให้ถี่ถ้วนเพื่อให้สามารถดำเนินการอาคารได้อย่างราบรื่นและเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย นอกจากการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายแล้ว การพัฒนาสารสนเทศที่เชื่อมโยงสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบทบาทการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับการปฏิบัติของวิศวกรโยธาให้ถูกต้อง และชัดเจนเป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในการพัฒนาระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารเพื่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในบทต่อไป

ข้อควรระวังอย่างหนึ่งในการศึกษากฎหมายควบคุมอาคารคือ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ที่รวดเร็ว การสื่อสารข้อมูลมีความรวดเร็วและทันสมัยมากขึ้น ทำให้การติดตามข้อมูลข่าวสารต้องฉับไวและเป็นปัจจุบันมากที่สุด ในด้านกฎหมายควบคุมอาคารก็เช่นกัน เพราะการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ตัวยกกฎหมาย การยกเลิกกฎหมายเดิม การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงข้อความในกฎหมายเดิม การออกกฎหมายใหม่ การออกกฎหมายลูกบทในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นอยู่เสมอ อาจทำให้วิศวกรโยธาหรือผู้ปฏิบัติตามกฎหมายมีปัญหาหรืออุปสรรคในการติดตามข้อมูลได้ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและนำเสนอแนวคิดในบทต่อไป จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้วิศวกรและผู้ใช้งานระบบสามารถสืบค้นได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันให้มากที่สุด เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและป้องกันปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับกฎหมาย รวมถึงอาจช่วยลดภาระหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในการให้ความรู้ความเข้าใจได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 5

ระบบสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคาร

จากการศึกษาและสรุปประเด็นความเชื่อมโยงของกฎหมายในบทที่ผ่านมา พบว่าสามารถจัดกลุ่มประเด็นของกฎหมายและประเด็นการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาเพื่อตรวจสอบกฎหมายได้ แต่อย่างไรก็ตามเงื่อนไขการใช้กฎหมายมีประเด็นย่อยต้องพิจารณาหลายประเด็น การใช้สารสนเทศออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมาย จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยสร้างความสะดวกต่อการปฏิบัติงานได้มากขึ้น การศึกษาในครั้งนี้ จึงได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อตรวจสอบกฎหมาย ประกอบไปด้วย เว็บไซต์ออนไลน์ และโปรแกรมออนไลน์

5.1 แนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศ

การพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development) ดำเนินการตามวงจรการพัฒนา ระบบ 5 ระยะ ประกอบไปด้วย การวางแผนโครงการ (Planning) การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การนำไปใช้ (Implementation) และการบำรุงรักษา (Maintenance) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560)

ระยะที่ 1 การวางแผนโครงการ เป็นกระบวนการพื้นฐานเพื่อให้ทราบว่าเพราะเหตุใดจึงต้องสร้างระบบ โดยอาจมีสาเหตุจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอกองค์กร โดยในระยะนี้มีกิจกรรมที่ประกอบไปด้วย การกำหนดปัญหา การศึกษาความเป็นไปได้ และการบริหารโครงการเพื่อพัฒนาระบบ

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ เป็นกระบวนการศึกษาและทำความเข้าใจความต้องการของปัจจัยที่ได้ศึกษามา โดยเป็นการวิเคราะห์ว่าระบบควรประกอบไปด้วยอะไรบ้าง อาจใช้วิธีสังเกตจากการทำงานของผู้ใช้ระบบ การสัมภาษณ์ หรือการทำแบบสอบถาม ในระยะนี้กิจกรรมประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ระบบงานปัจจุบัน การสร้างข้อกำหนดความต้องการ การสร้างแบบจำลองกระบวนการ และสร้างแบบจำลองข้อมูล

ระยะที่ 3 การออกแบบ เป็นการนำแบบจำลองที่ถูกสร้างขึ้นในระยะเวลาวิเคราะห์มา ออกแบบระบบ โดยการพัฒนาโครงสร้างสถาปัตยกรรมสำหรับโปรแกรมซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล ยูสเซอร์อินเตอร์เฟซ สภาพแวดล้อมการปฏิบัติการ และการพัฒนาอัลกอริทึมและโครงสร้างข้อมูล ที่จำเป็นต่อการนำไปพัฒนาโปรแกรม

ระยะที่ 4 การนำไปใช้ เป็นการนำสิ่งที่ได้จากระยะเวลาการออกแบบมาดำเนินการโดยการสร้าง ระบบ การทดสอบระบบและการปรับเปลี่ยนระบบใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ระบบทำงานได้ดี และ สอดคล้องกับแผนของโครงการ ทุกกิจกรรมจะต้องถูกนำเข้ามาดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้ระบบ สามารถปฏิบัติงานได้

ระยะที่ 5 การบำรุงรักษา เป็นการทำให้ระบบใช้งานได้ตลอดอายุการใช้งานเท่าที่ควร อาจ เป็นการทำให้ถูกต้อง การดัดแปลง การทำให้ดียิ่งขึ้น หรือการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการช่วยเหลือผู้ใช้ โดยการจัดทำเอกสารคู่มือปฏิบัติงาน เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือ เอกสารสำหรับโปรแกรม การมีรายละเอียดโปรแกรมหรือซอร์สโค้ดที่เขียนในรูปแบบโครงสร้าง อ่าน ง่าย เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ที่เป็นโปรแกรมเมอร์ได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศทั้ง 5 ระยะมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ สารสนเทศออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคาร โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธา โดยนำปัญหาความหลากหลาย ขัดแย้ง และข้อข้องของกฎหมายควบคุม อาคาร (โยธาธิการและผังเมือง, 2560) รวมถึงกฎหมายที่มีการออกกฎหมายลำดับรองมาบังคับใช้เป็น จำนวนมากส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ (มะลิวัลย์ โกสุมภ์, 2554) และยังคงเป็นเหตุให้ยากแก่ การที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะนำไปปฏิบัติด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้มีการตีความและบังคับใช้ กฎหมายแตกต่างกันออกไป อันอาจนำไปสู่ปัญหาที่เกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ต่อไปได้ (นวพร จันทรัตน์, 2562) ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมา มีข้อเสนอส่วนใหญ่ในประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก กฎหมายมีจำนวนมาก มีกฎหมายรอง รวมถึงกฎหมายในระดับท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิด ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่มเติมเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับ การตรวจสอบและ การบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายได้อีกทางหนึ่ง โดย เป็นการช่วยลดเวลาในการสืบค้นและการทำความเข้าใจกฎหมายของผู้ใช้งานได้ จากการศึกษาจาก เอกสารข้อหาหรือปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารที่รวบรวมโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง (โยธาธิการและผังเมือง, 2561) ซึ่งพบว่าปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายมักเป็นเรื่องการตีความข้อ กฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่บังคับใช้ ขนาด ระยะ และระดับของอาคาร ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าเทคโนโลยี สารสนเทศมีส่วนสำคัญในการนำเสนอกฎหมายในรูปแบบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นสามารถแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่มีเงื่อนไขหลากหลายได้อย่างชัดเจน เพราะกฎหมายควบคุมอาคารมี

บทบัญญัติเฉพาะเป็นกรณีไปขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอาคารและการดำเนินการ ทั้งในด้านตำแหน่งที่ตั้ง อาคาร สถานะการดำเนินการ การใช้ประโยชน์ รวมถึงลักษณะของอาคาร ซึ่งกฎหมายได้จำแนกรายละเอียดเป็นรายการ ทำให้ต้องศึกษากฎหมายให้ละเอียดรัดกุมและใช้เวลานาน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบค้นได้

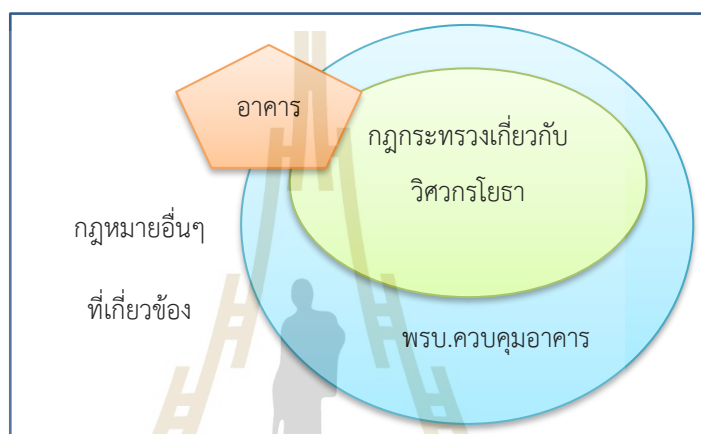
ในด้านการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยเชิงเอกสารเพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกัน หลังจากนั้นจึงทำการออกแบบผังงาน (flowchart) เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขของเนื้อหาในกฎหมาย ซึ่งจะเริ่มจากนำเข้าข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะที่ตั้ง ขั้นตอนการดำเนินการ และเงื่อนไขของอาคาร เพื่อให้ระบบประมวลผลออกมาเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคารนั้น ๆ โดยใช้โปรแกรมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ก่อนจะนำไปทดลองใช้และประเมินความคิดเห็นต่อระบบสารสนเทศโดยกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคาร จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ นายช่างโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิศวกร และนักกฎหมายอิสระ

5.2 การวางแผนพัฒนาสารสนเทศออนไลน์

การวางแผนพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เริ่มที่การกำหนดปัญหา โดยผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่ากฎหมายควบคุมอาคารมีความหลากหลายและซับซ้อน ควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน และเนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีหลากหลาย มาจากหลายแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้นำเว็บไซต์มาสร้างเครือข่ายการเชื่อมโยงกฎหมายที่มาจากหลายแหล่งข้อมูล เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงการพัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อคัดกรองสารสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเฉพาะสำหรับขั้นตอนการดำเนินงานรวมถึงลักษณะอาคารกำหนดเป็นกรณีเฉพาะเพื่อนำมาปฏิบัติตามที่กฎหมายระบุไว้ได้อย่างถูกต้อง เป็นการลดปัญหาความไม่เข้าใจกฎหมาย หรือการตรวจสอบกฎหมายได้ไม่ถี่ถ้วนอีกทางหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รวบรวมกฎหมายเพื่อเผยแพร่ผ่านทางช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นกฎหมายไว้อย่างมากแล้ว แต่ผู้ใช้งานจะต้องอ่านตัวบทกฎหมายอย่างละเอียดเพื่อตรวจสอบว่ากรณีการดำเนินการของอาคาร มีกฎหมายอะไรกำหนดไว้บ้าง เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดข้อบัญญัติในกฎหมายควบคุมอาคาร อันประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวม 5 ฉบับ รวมถึงกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอีก 80 ฉบับ แล้วพบว่ากฎหมายมีข้อบัญญัติรายละเอียดปลีกย่อยกำหนดเฉพาะกรณี ผู้วิจัยจึงได้วางแผนโครงสร้างของระบบสารสนเทศเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกฎหมายควบคุมอาคารและการปฏิบัติงานของ

วิศวกรโยธาซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้ เพื่อให้ระบบสารสนเทศออนไลน์เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกและแสดงผลลัพธ์ให้ทราบได้ว่า ในการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารใด ๆ นั้น จะต้องพิจารณากฎหมายควบคุมอาคารร่วมกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องใดบ้าง และโดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 รวมถึงกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้นมีสารสำคัญที่ส่งผลกระทบต่ออาคารอย่างไรบ้าง โดยสรุปความสัมพันธ์ของโครงสร้างข้อมูลที่น่าสนใจมาพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เป็นไปดังรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 โครงสร้างของข้อมูลที่น่าสนใจมาพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์

5.3 การวิเคราะห์และออกแบบ

5.3.1 การวิเคราะห์เนื้อหากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยวิเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องในการดำเนินการอาคาร โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้แนวทางของสถาพร โภคา (2560) ในการจัดแบ่งหมวดหมู่กฎหมายที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร แบ่งเป็น 7 กลุ่มได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กรรมการ การเวนคืน และการผังเมือง กฎหมายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กฎหมายเกี่ยวกับการขุดดินและถมดิน กฎหมายเกี่ยวกับอาคารหรือกิจการลักษณะเฉพาะ กฎหมายเกี่ยวกับพลังงานและสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง และกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายเหล่านี้ ผู้วิจัยได้แสดงความเชื่อมโยงและเงื่อนไขที่ต้องตรวจสอบอย่างละเอียดไว้ในบทที่ 3 และ 4 ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า กฎหมายที่เชื่อมโยงจะถูกนำมาบังคับใช้เมื่ออาคารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดให้บังคับใช้ หรือมีลักษณะ การใช้ประโยชน์จากอาคารในการที่กฎหมายได้มีบัญญัติไว้เพื่อให้มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และไม่ส่งผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเว็บไซต์เพื่อรวบรวมลิงก์และองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนั้น ๆ เพื่อให้สะดวกต่อการสืบค้นของวิศวกรในขณะปฏิบัติงาน

5.3.2 การวิเคราะห์เนื้อหากฎหมายควบคุมอาคาร

กฎหมายควบคุมอาคาร ประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 รวมถึงกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร รวม 80 ฉบับ ซึ่งในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่เนื้อหาการตรวจสอบสาระสำคัญในกฎหมายควบคุมอาคาร แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคารและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ ส่วนของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารเป็นการตรวจสอบเงื่อนไขอาคารเข้าข่ายถูกบังคับใช้หรือไม่ ตามผังงานดังรูปที่ 5.2

รูปที่ 5.2 สรุปการตรวจสอบการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

ส่วนของกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร เป็นกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้สำหรับอาคารในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งกฎหมายจะระบุรายละเอียด ข้อจำกัด ข้อห้าม และข้อที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมเป็นกรณีไป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาเพื่อเป็นข้อมูลนำเข้า (input) ของระบบสารสนเทศออนไลน์ แบ่งเป็นกลุ่มของการดำเนินการ

ของอาคาร 5 กรณี ได้แก่ การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนใช้ และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร กลุ่มของลักษณะอาคาร 4 ลักษณะ ได้แก่ ประเภทอาคาร การใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะที่ตั้ง และขนาดของอาคาร เนื่องจากสาระสำคัญดังกล่าวนี้ ส่งผลต่อกฎหมายที่บังคับใช้แตกต่างกัน นอกจากนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานอาคาร ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจและออกแบบ การยื่นขออนุญาต ขอบปฏิบัติระหว่างดำเนินการ และข้อปฏิบัติหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ในสรุปรายละเอียดได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงข้อมูลนำเข้าระบบสารสนเทศออนไลน์

การดำเนินการ	เงื่อนไขของอาคาร	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
1. ก่อสร้าง	1. ประเภทอาคาร	1. สำรวจและออกแบบ
2. ดัดแปลง	2. การใช้ประโยชน์	2. ขออนุญาตดำเนินการ
3. รื้อถอน	3. ลักษณะที่ตั้ง	3. ระหว่างดำเนินการ
4. เคลื่อนย้าย	4. ขนาดของอาคาร	4. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ
5. ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร		

ข้อมูลนำเข้าที่แสดงในตารางที่ 5.1 นี้เป็นเงื่อนไขสำหรับผู้พัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อแสดงผลของบทบัญญัติในกฎหมายว่าอาคารนั้น ๆ หรือการดำเนินการอาคารนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติอย่างไร หรือมีข้อห้ามไม่ให้ปฏิบัติอย่างไรบ้าง และเพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับได้ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้การแสดงผลระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพในการคัดกรอง ข้อมูลได้ถูกจัดเก็บในรูปแบบไฟล์ JSON (JavaScript Object Notation) เนื่องจากมีความเป็นมาตรฐาน สามารถเข้าถึงและแก้ไขได้ง่าย และใช้งานร่วมกับแพลตฟอร์มอื่นได้ โดยระบบสารสนเทศดังกล่าวพัฒนาโดยใช้ภาษา HTML CSS และ JavaScript ร่วมกับไลบรารี jQuery ซึ่งมีความรวดเร็วในการทำงาน มีขนาดเล็กมาก ไม่ต้องติดตั้งซอฟต์แวร์ สามารถใช้งานบนเว็บเซิร์ฟเวอร์ (web server) ทั่วไปได้

5.3.3 การออกแบบผังงานสารสนเทศออนไลน์

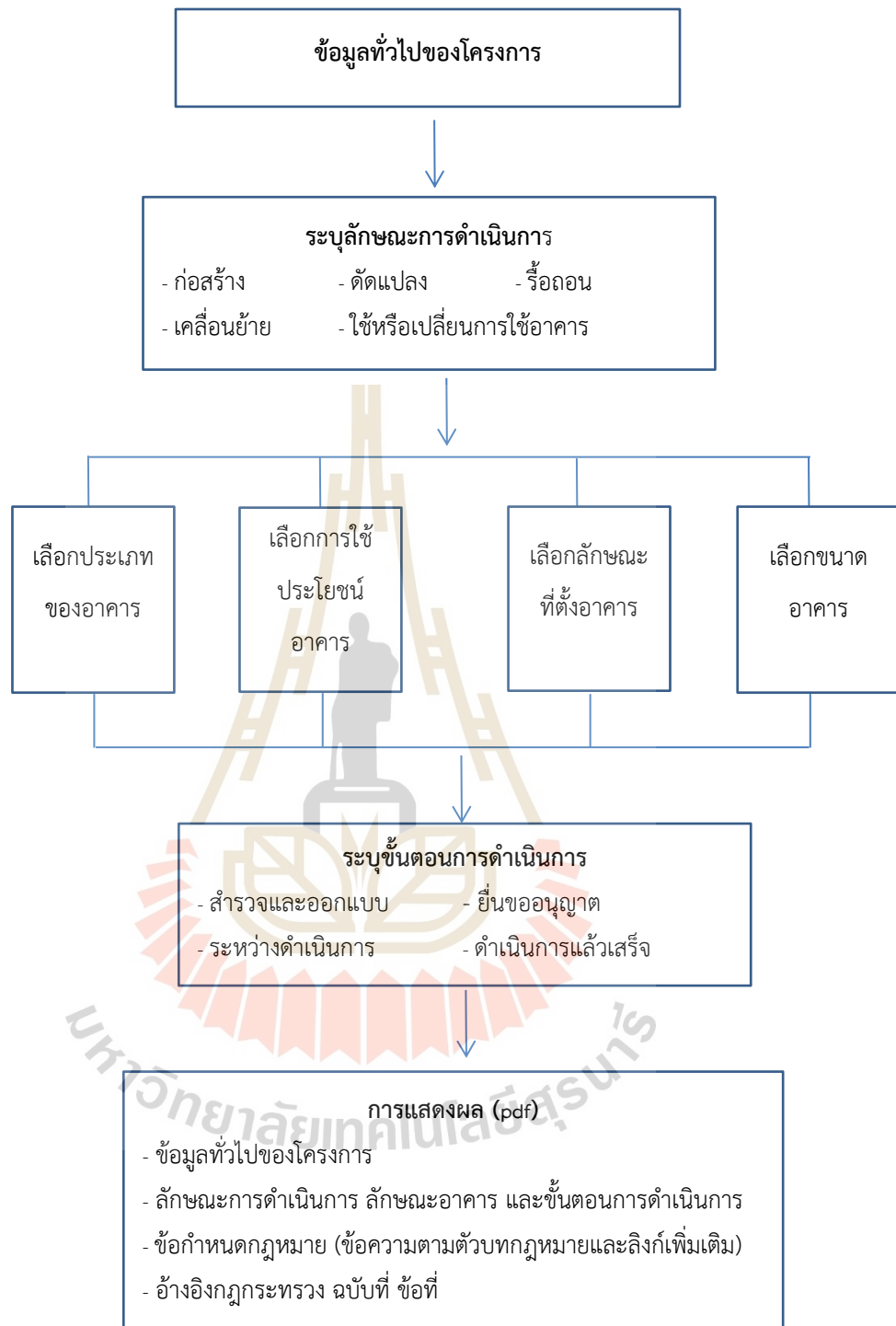
เมื่อทำการวิเคราะห์สาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคารเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสาระสำคัญในกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาออกแบบผังงานระบบสารสนเทศออนไลน์ โดยประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ การตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร และรายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะ แสดงได้ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 องค์ประกอบของผังงานสารสนเทศออนไลน์

ส่วนที่	องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูลและการแสดงผล
1	การตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นการสรุปรวมกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในฐานข้อมูลเดียวกัน โดยสร้างลิงก์เชื่อมโยงข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้น ๆ แสดงผลผ่านทางเว็บไซต์
2	การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร	เป็นการรวบรวมข้อมูลสาระสำคัญในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยสร้างเว็บไซต์เพื่อตรวจสอบอาคารว่ามีเงื่อนไขเข้าข่ายถูกบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารหรือไม่ และมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร แสดงผลผ่านทางเว็บไซต์
3	รายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะ	เป็นการสร้างฐานข้อมูลจากเนื้อหาสาระของกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยการสร้างเงื่อนไขการสืบค้นประกอบไปด้วย (1) ลักษณะอาคาร ลักษณะที่ตั้ง การใช้ประโยชน์อาคาร และขนาดของอาคาร (2) ลักษณะการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย หรือใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร (3) ขั้นตอนการดำเนินการสำรวจและออกแบบ ยื่นขออนุญาตระหว่างดำเนินการ หรือหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ แสดงผลโดยเว็บไซต์ พิมพ์ผลการสืบค้นเป็นไฟล์ pdf

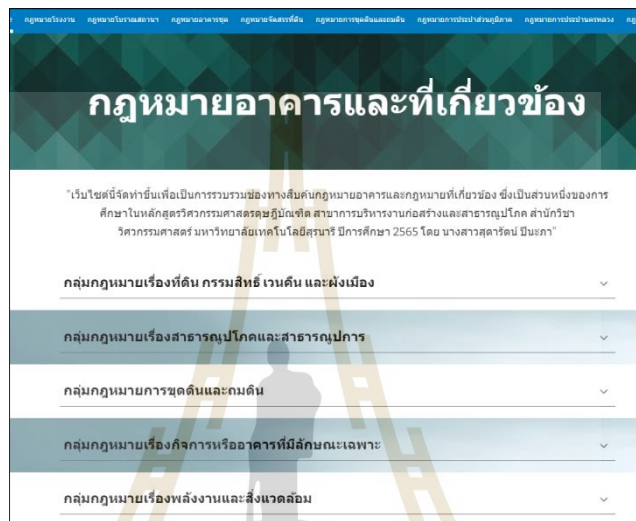
ส่วนการแสดงผลรายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะนั้นได้ออกแบบสารสนเทศให้มีผังงานเป็นไปตามรูปที่ 5.3

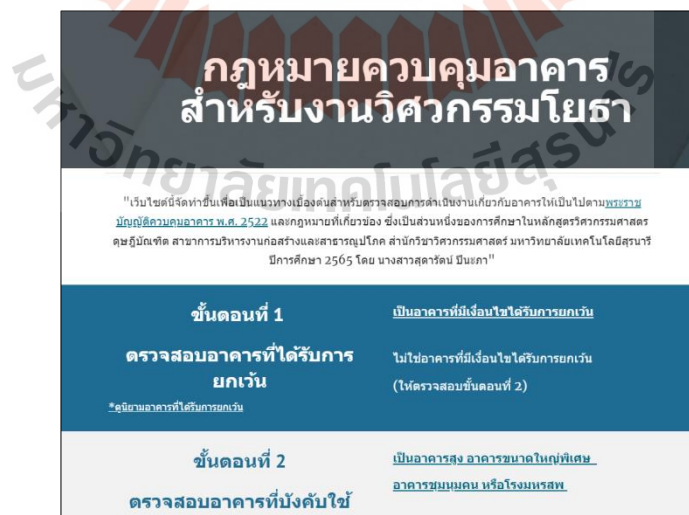
รูปที่ 5.3 ผลงานแสดงผลรายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะ

5.4 ระบบสารสนเทศออนไลน์

5.4.1 การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อสืบค้นและตรวจสอบกฎหมายด้วย Google Sites สามารถเข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/bru.ac.th/building-laws-and-others/home> แสดงดังรูปที่ 5.4 และ <https://sites.google.com/bru.ac.th/building-law-civil-engineer/home> แสดงดังรูปที่ 5.5

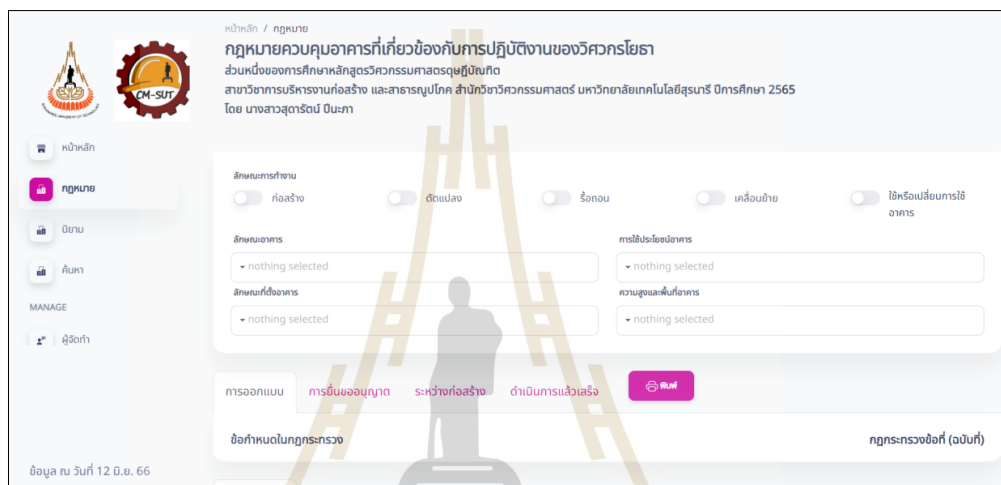
รูปที่ 5.4 หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบกฎหมายอาคารและที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 5.5 หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร

5.4.2 การพัฒนาโปรแกรมออนไลน์สรุปกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

โปรแกรมออนไลน์ที่เขียนรหัสโดยใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ HTML CSS และ Javascript ร่วมกับไลบรารี jQuery และสื่อออนไลน์ สามารถเข้าถึงได้จาก <https://laws.bructec.net/pages/tables.html?fbclid=IwAR1V1DL0AtYi5-GIZ6eApkRaUS4d4yMgGaZk8ohIovxABR1oJKL67lKcqk> แสดงดังรูปที่ 5.6 และรูปที่ 5.7

รูปที่ 5.6 หน้าโปรแกรมออนไลน์ตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

สรุปกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ชื่อโครงการก่อสร้าง	โรงงานน้ำตาล		
เจ้าของโครงการ	โรงงานน้ำตาล		
สถานที่ตั้ง	อ.เมือง จ.บุรีรัมย์		
ลักษณะอาคาร	โรงงาน 1 ชั้น		
อยู่ในเขตพื้นที่ของ	เทศบาลตำบลบ้านบัว อ.เมือง จ.บุรีรัมย์		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับอาคาร			
ประเภทอาคาร :			
การใช้ประโยชน์ :			
ลักษณะที่ตั้ง :			
ขนาดและความสูง :			
ส่วนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานอาคาร			
ก่อสร้าง/undefined/			
ส่วนที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง			
ลำดับ	หมวดหมู่	ข้อกำหนดกฎหมาย	อ้างอิง
การออกแบบ			
1.		ต้องยื่นแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณฐานรากรวมถึงการตีโยงท่อน้ำทิ้งสูงและเดอริกทรม) ให้เป็นไปตามข้อกำหนดวิชาชีพวิศวกรรม	11.1,22,29.1 เพิ่มเติม 4,18,21,67
2.	คำนวณโครงสร้าง	อาคารและส่วนต่าง ๆ ของอาคารต้องมั่นคงแข็งแรงจะรับน้ำหนักตัวเองและน้ำหนักบรรทุกโดยหน่วยไม่มากกว่ากำหนด เว้นแต่เอกสารแสดงผลโดยสถาบันเชื่อถือได้ฯ (ยกเว้นหน่วยแรงในข้อ 6)	2 เพิ่มเติม 6,48,60
3.	คำนวณโครงสร้าง	ตรวจสอบหน่วยงานที่บรรทุกสำหรับประเภทและส่วนต่างๆ ของอาคารฯ ดูข้อมูลภาษาจากกฎกระทรวง	15 เพิ่มเติม 6,48,60
4.	คำนวณโครงสร้าง	กรณีมีน้ำหนักจิ่งมากกว่ากำหนดในกฎกระทรวงข้อ 15 ให้ใช้ตามกกว่าเฉพาะส่วนที่ต้องรับเพิ่ม	16 เพิ่มเติม 6,48,60

รูปที่ 5.7 ตัวอย่างการแสดงผลกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

5.5 การตรวจสอบคุณภาพของระบบสารสนเทศออนไลน์

เพื่อให้การพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ด้านกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธามีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาให้กับผู้ปฏิบัติงานได้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของสารสนเทศออนไลน์โดยจำแนกเป็นส่วนของผู้พัฒนาโปรแกรม ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ และส่วนของผู้ใช้โปรแกรมใช้วิธีการตรวจสอบเชิงสามเส้า (review triangulation) เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ครอบคลุมผู้ใช้งาน ประกอบได้ด้วย วิศวกรโยธาผู้ได้รับใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม เจ้าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักกฎหมายอิสระ โดยสรุป ในการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพใน 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

5.5.1 ตรวจสอบคุณภาพเว็บไซต์และโปรแกรมออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้สื่อมีคุณภาพมากขึ้น ประกอบไปด้วย การออกแบบกราฟิก การจัดวางตำแหน่งข้อมูล การใช้สีและภาพที่เหมาะสม รวมถึงโปรแกรมและภาษาคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับข้อมูล อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอแนะเรื่องการทำให้ข้อมูลให้เป็นปัจจุบันโดยการนำฐานข้อมูลทบทวนเข้าสู่ระบบออนไลน์เพื่อความสะดวกหากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในอนาคต

5.5.2 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย โดยนักกฎหมายอิสระ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะเน้นการแสดงผลโดยใช้ข้อความที่ตรงกับตัวบทกฎหมาย ไม่มีการย่อ สรุป หรือตีความใด ๆ เพื่อให้ผู้ใช้งาน ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากข้อกฎหมาย ซึ่งการตีความหรือการนำไปใช้ ผู้ใช้งานระบบสารสนเทศต้องไปดำเนินการต่อเอง

5.5.3 ตรวจสอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้สารสนเทศออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย วิศวกร และนายช่างโยธาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิธีสัมภาษณ์หลังจกทดลองใช้ โดยมีข้อคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านประโยชน์สำหรับการใช้งาน 2. ด้านความสะดวกสำหรับปฏิบัติงาน 3. ด้านความถูกต้องของเนื้อหา และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ซึ่งได้รับข้อคิดเห็นสรุปได้ ดังนี้

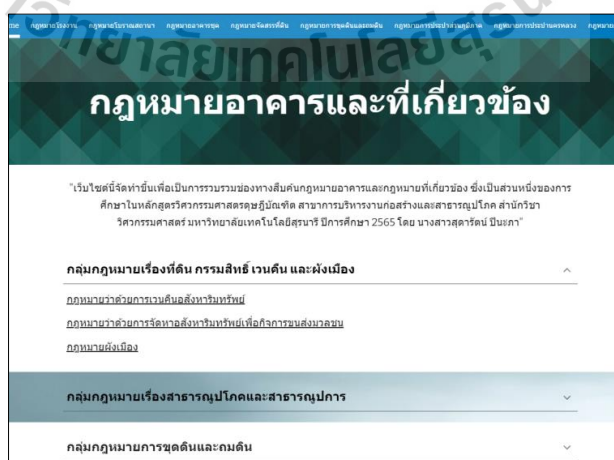
1. ต้องแสดงผลเนื้อหากฎหมายที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์
2. หน้าตอบโต้โปรแกรมควรมีตัวเลือกที่ชัดเจน สะดวกมากขึ้น
3. ปรับปรุงหน้าโปรแกรมให้มีความน่าสนใจมากขึ้น
4. ควรเพิ่มการวิเคราะห์หรือให้ข้อเสนอแนะ/ข้อควรระวัง ในระหว่างการดำเนินการ
5. ควรมีคู่มือหรือการอบรมการใช้งานเพิ่มเติม
6. มีผลลัพธ์อื่นเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน เช่น งบประมาณที่ต้องใช้ในการดำเนินการขออนุญาตก่อสร้าง เป็นต้น

5.6 วิธีการใช้งานระบบสารสนเทศออนไลน์

ขั้นตอนการใช้งานระบบสารสนเทศออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ใช้งานควรพิจารณาทั้งสามส่วน ได้แก่ การตรวจสอบกฎหมายอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ใช้งานจะต้องตรวจสอบจากสารสนเทศกฎหมายที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้เป็นไปตามกฎหมายอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ในลำดับถัดมาคือ เมื่อจะดำเนินการเกี่ยวกับอาคาร ผู้ใช้งานจะต้องตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารว่ากำหนดสำหรับอาคารหรือการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารนั้น ๆ ไว้หรือไม่ อย่างไร มีข้อยกเว้นการบังคับใช้หรือไม่ และในลำดับสุดท้าย คือในกรณีที่อาคารหรือการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารอยู่ในข่ายต้องบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งหมายถึง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นสำคัญ ผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบรายละเอียดข้อกำหนดกฎหมายในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน เน้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 4 โดยสามารถตรวจสอบอ้างอิงกลับไปกฎกระทรวงที่เผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ และจัดพิมพ์เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศจากการสืบค้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ โดยขั้นตอนการใช้งานระบบสารสนเทศออนไลน์ทั้ง 3 ส่วน มีขั้นตอนโดยละเอียดดังนี้

5.6.1 ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกฎหมายอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบกฎหมายอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคารที่อยู่ในพื้นที่ตั้ง หรือมีลักษณะตามที่วางแผนหรือออกแบบไว้ โดยผู้วิจัยได้จัดรวบรวมแหล่งข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของเอกสารพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ลิงก์เว็บไซต์ หรือบทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับกฎหมายนั้น ๆ สามารถเข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/bru.ac.th/building-laws-and-others/home> โดยผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของกฎหมายและออกแบบเป็นปุ่ม drop down เพื่อให้สามารถใช้งานได้สะดวก แสดงดังรูปที่ 5.8

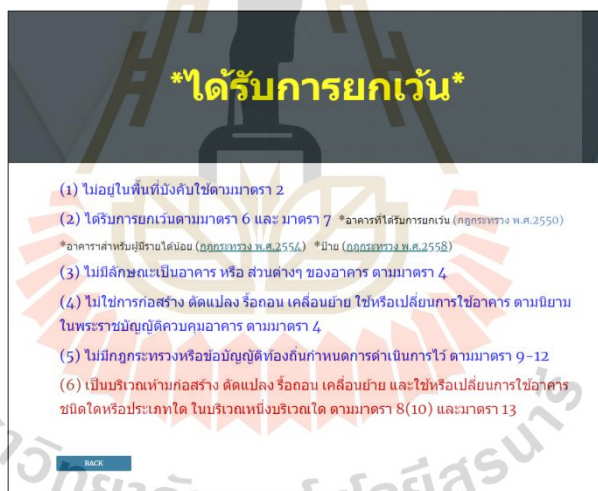
รูปที่ 5.8 หน้าเว็บไซต์ตรวจสอบกฎหมายอาคารและที่เกี่ยวข้องที่แสดง drop down

ในส่วนของกฎหมายควบคุมอาคาร จะมีลิงก์สำหรับเชื่อมต่อไปยังหน้าเว็บไซต์ที่ ออกแบบไว้สำหรับตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร โดยผู้ใช้งานกดปุ่มเลือกหัวข้อ “กฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธา (เข้าเว็บ)”

5.6.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร

เมื่อผู้ใช้งานทราบว่ามีความหมายใดเกี่ยวข้องกับการดำเนินการอาคารแล้ว กฎหมาย สำคัญที่ต้องตรวจสอบคือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยหลัก สำคัญหนึ่งคือการตรวจสอบก่อนว่าอาคารหรือการดำเนินการอาคารอยู่ในข่ายที่ต้องปฏิบัติตามข้อ กฎหมายในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาเว็บไซต์ที่แสดงขั้นตอนในการ ตรวจสอบตามเงื่อนไขที่กฎหมายระบุไว้ สามารถเข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/bru.ac.th/building-law-civil-engineer/home> รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 ตรวจสอบว่าเป็นอาคารที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคารหรือไม่ โดยแสดงรายละเอียดอาคารที่ได้รับยกเว้นไว้ดังรูปที่ 5.9

รูปที่ 5.9 หน้าเว็บไซต์แสดงอาคารที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องบังคับใช้ พรบ.ควบคุมอาคาร

ขั้นตอนที่ 2.2 ตรวจสอบลักษณะอาคารว่าอยู่ในข่ายที่ต้องบังคับใช้พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร ได้แก่ อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ อาคารชุมนุมคน หรือโรงแรมสรรพ ว่ามีการ ดำเนินการตามนิยามที่กฎหมายระบุไว้ คือ การก่อสร้าง การดัดแปลง การรื้อถอน การเคลื่อนย้าย การใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารหรือไม่ แสดงดังรูปที่ 5.10

เป็นอาคารที่ต้องดำเนินการตาม พรบ.

ตรวจสอบนิยามการดำเนินการ

(ตามมาตรา ๔ แห่ง พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ.2522)

"ก่อสร้าง" หมายความว่า สร้างอาคารขึ้นใหม่ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขึ้นแทนของเดิมหรือไม่	ตรวจสอบแล้ว เป็นการก่อสร้าง สดแปลง
"ดัดแปลง" หมายความว่า เปลี่ยนแปลง ต่อเติม เพิ่ม ลด หรือขยายซึ่งลักษณะของอาคาร แบบ รูปทรง สีสัน น้ำหนัก เนื้อที่ของโครงสร้างของอาคารหรือส่วนต่างๆ ของอาคารซึ่งได้ก่อสร้างไว้แล้วให้ผิดไปจากเดิม และมีใบการซ่อมแซมหรือการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑๑) ๒๕๖๕	รื้อถอน เติมน้ำหนัก ใช้หรือเปลี่ยนแปลง ภายในอาคาร
"ซ่อมแซม" หมายความว่า ซ่อมหรือเปลี่ยนส่วนต่างๆ ของอาคารให้คงสภาพเดิม	ตรวจสอบแล้ว ไม่เป็นการก่อสร้าง สดแปลง
"การรื้อถอน" หมายความว่า รื้อส่วนอันเป็นโครงสร้างของอาคารออกไป เช่น เสา คาน ผนัง หรือส่วนอื่นของโครงสร้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑๑) ๒๕๖๕	รื้อถอน เติมน้ำหนัก ใช้หรือเปลี่ยนแปลง ภายในอาคาร
"การเคลื่อนย้ายอาคาร"	
"การใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร"	

รูปที่ 5.10 หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบนิยามการดำเนินการกับอาคาร

ทั้งนี้ หากตรวจสอบแล้วว่าการดำเนินการกับอาคารไม่เป็นไปตามนิยามข้อใดเลย การดำเนินการดังกล่าวจะไม่ถูกบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

ขั้นตอนที่ 2.3 เมื่อตรวจสอบแล้วที่ไม่เป็นอาคารที่ได้รับการยกเว้น หรือเป็นอาคารที่มีลักษณะกำหนดว่าต้องบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร และมีนิยามการดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมาย ต้องตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งอาคารว่ามีพระราชกฤษฎีกาให้บังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หรือไม่ มีประกาศให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือไม่ หรืออยู่ในพื้นที่ที่เคยประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง พ.ศ. 2479 หรือไม่ หากว่าเข้าข่ายดังกล่าว ให้ตรวจสอบว่าสิ่งที่กำลังดำเนินการนั้น มีนิยามเป็นอาคารตามกฎหมายหรือไม่ แสดงดังรูปที่ 5.11 ทั้งนี้ การตรวจสอบพระราชกฤษฎีกาหรือประกาศผังเมืองรวม สามารถศึกษาได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th

รูปที่ 5.11 หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบนิยามอาคาร

ทั้งนี้ หากตรวจสอบแล้วพบว่าพื้นที่ที่ไม่มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร หรือไม่มีประกาศให้ใช้ผังเมืองรวม หรือพบว่าสิ่งที่ดำเนินการไม่มีนิยามเป็นอาคาร สิ่งนั้นก็เข้าข่ายไม่ถูกบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอีกเช่นกัน

ในขั้นตอนนี้หากอาคารอยู่ในเขตพื้นที่เกิดเพลิงไหม้ ก็จะอยู่ในข่ายบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารด้วย

ขั้นตอนที่ 2.4 ตรวจสอบว่าพื้นที่ที่ตั้งของอาคาร มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับเฉพาะพื้นที่นั้นเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ โดยสามารถตรวจสอบและศึกษากฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นในพื้นที่นั้น ๆ ได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา www.krisdika.go.th ทั้งนี้ หากในพื้นที่นั้นมีกฎกระทรวงหรือข้อบังคับท้องถิ่นใช้บังคับ จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนด โดยในเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น ได้นำสาระสำคัญของกฎหมายในส่วนนี้มาแสดงเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้สะดวกยิ่งขึ้น แสดงในรูปที่ 5.12

ตรวจสอบข้อบัญญัติท้องถิ่น

(ตามมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 10ตรี แห่ง พรบ.ควบคุมอาคาร)

***ค้นหาข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือกฎกระทรวงเฉพาะพื้นที่**

มาตรา 12 กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 คำชี้แจงแจ้งกับ กงทุนอาคารพาณิชย์เมือง ให้งดเว้นตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

<p>มาตรา 9 ในกรณีที่ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 แล้ว ใ้ราชการส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา 10</p> <p>ในกรณีที่ยังมีได้ออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องใดตามมาตรา 8 ใ้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นได้</p> <p>ในกรณีที่ได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องใดตามวรรคสองแล้ว ถ้าต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเรื่องนั้น ใ้ข้อกำหนดของข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงเป็นอันยกเลิก และใ้ข้อกำหนดของข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา 10 แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นใช้บังคับ</p> <p>การยกเลิกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคสามยอมไม่กระทบกระเทือนต่อการดำเนินการที่ได้กระทำไปแล้วโดยถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น</p>	<p>ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือกฎกระทรวงเฉพาะพื้นที่</p> <p>กฎกระทรวงที่ไม่กำหนดพื้นที่</p>
---	---

รูปที่ 5.12 หน้าเว็บไซต์แสดงกรณีพื้นที่ที่มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นบังคับใช้

ขั้นตอนที่ 2.5 เมื่อตรวจสอบในขั้นตอนที่ 1 ถึง ขั้นตอนที่ 4 แล้วพบว่าสิ่งที่ดำเนินการมีนียบเป็นอาคาร ไม่ได้รับการยกเว้น และอยู่ในพื้นที่บังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยไม่มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นบังคับใช้ ให้ดำเนินการตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ซึ่งในเว็บไซต์ที่พัฒนาไว้ได้สรุปสาระสำคัญของกฎกระทรวงโดยจัดหมวดหมู่ รวม 16 ประเด็น ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ซึ่งผู้ใช้งานสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากลิงก์ที่กำหนดเส้นทางการเข้าถึงไว้ แสดงในรูปที่ 5.13

ดำเนินการตามกฎกระทรวง

ที่ออกตามความใน พรบ.ควบคุมอาคาร

(ตามมาตรา 8 แห่ง พรบ.ควบคุมอาคาร)

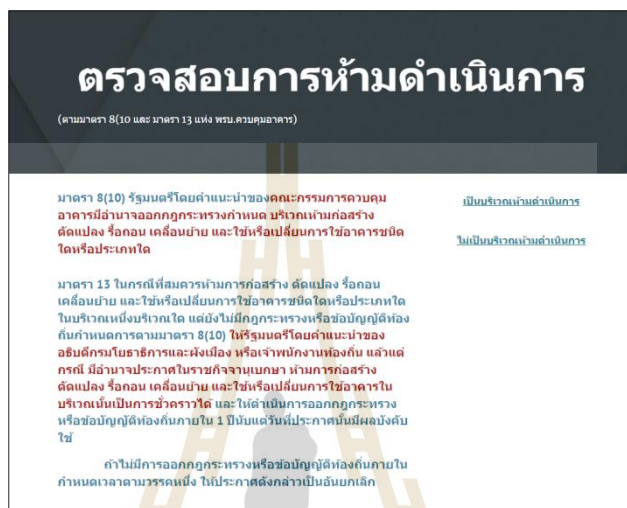
<p>มาตรา 12 กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 คำชี้แจงแจ้งกับ กงทุนอาคารพาณิชย์เมือง ให้งดเว้นตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง</p>	<p>กรณีไม่มีข้อบัญญัติท้องถิ่น</p> <p>และไม่มีกฎกระทรวงกำหนด</p>
---	--

มาตรา 8 เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ใ้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด ดังนี้

- ประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง สีสัน ขนาด เนื้อที่ และที่ตั้งของอาคาร (กฎกระทรวง ๑/41) (กฎกระทรวง ๑33.42.50) (กฎกระทรวง ๑55.58.61.66.68) (ฝ่าย ตามกฎกระทรวง พ.ศ.2558)
- การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน ตลอดจนลักษณะ และคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ (กฎกระทรวง ๑6.48.60) (กฎกระทรวง ๑55.58.61.66.68) (ฝ่าย ตามกฎกระทรวง พ.ศ.2558)

รูปที่ 5.13 หน้าเว็บไซต์แสดงกฎกระทรวงจำแนกเป็น 16 ประเด็น

ในขั้นตอนนี้ ในกรณีที่ไม่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือไม่มีกฎกระทรวงกำหนด ต้องตรวจสอบการห้ามดำเนินการตามมาตรา 8(10) และมาตรา 13 ซึ่งในเว็บไซต์ที่พัฒนาไว้ ได้นำสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคารมาแสดงไว้เพื่อความสะดวกต่อผู้ใช้งานดำเนินการต่อ แสดงดังรูปที่ 5.14

รูปที่ 5.14 หน้าเว็บไซต์แสดงการตรวจสอบการห้ามดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2.6 เมื่อตรวจสอบแล้วว่าการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารไม่อยู่ในบริเวณที่ห้ามดำเนินการ อาคารจะถูกบังคับใช้โดยกฎหมายซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ในครั้งนี้ ได้จัดหมวดหมู่ของสาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมอาคารไว้ให้สอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยเฉพาะในมุมมองของวิศวกรโยธา สรุปได้เป็น 7 ประเด็น ประกอบไปด้วย การดำเนินการตามกฎหมายและข้อบัญญัติท้องถิ่น การขออนุญาตหรือแจ้งดำเนินการ การดำเนินการเมื่อได้รับใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งแล้ว การดำเนินการเมื่อดำเนินการกับอาคารแล้วเสร็จ การดำเนินงานของภาครัฐ การดำเนินการในเขตเพลิงไหม้ และบทกำหนดโทษ ซึ่งในเว็บไซต์ได้นำรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในแต่ละหมวดหมู่มารวบรวมไว้ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบได้ แสดงดังรูปที่ 5.15

ดำเนินการตามพร.ควบคุมอาคาร 2522
ดังนี้

การดำเนินการตามกฎหมายและข้อมัญญัติท้องถิ่น *ตรวจสอบพื้นที่*

กรณีพื้นที่ มีข้อมัญญัติท้องถิ่นหรือมีกฎกระทรวงเฉพาะพื้นที่
กรณีพื้นที่ ไม่มีข้อมัญญัติท้องถิ่นหรือมีกฎกระทรวงเฉพาะพื้นที่

การขออนุญาตหรือแจ้งดำเนินการ

[การขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง เติมนิคมอาคาร \(มาตรา 21\)](#)
[การขออนุญาตรื้อถอนอาคาร \(มาตรา 22\)](#)
[การแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นขออนุญาต \(มาตรา 39ตรี\)](#)

เมื่อได้รับใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งแล้ว

[การดำเนินการเมื่อได้รับใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งแล้ว \(มาตรา 29-31\)](#)
[การยื่นขออนุญาต \(มาตรา 35-39\)](#)

รูปที่ 5.15 หน้าเว็บไซต์แสดงหมวดหมู่การดำเนินการตาม พรบ.ควบคุมอาคาร

ทั้งนี้ รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละหมวด แต่ละเรื่อง สามารถตรวจสอบได้ในเว็บไซต์ โดยมีการอ้างอิงกลับไปยัง พรบ.ควบคุมอาคาร แต่ละหมวด แต่ละข้อไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สะดวกต่อการตรวจสอบและดำเนินการ ตัวอย่างเช่น การแจ้งดำเนินการโดยไม่ยื่นขออนุญาต (มาตรา 39ตรี) เป็นต้น แสดงในรูปที่ 5.16

การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร
โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ตามมาตรา 39 ตรี แห่ง พรบ.ควบคุมอาคาร)

มาตรา 39ตรี ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร โดยไม่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต้องแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่น อย่างน้อยดังต่อไปนี้

*ประเภทอาคารที่ผ่านวิธีวิธีวิศวกรรมควบคุม
*ประเภทอาคารที่ผ่านวิธีวิธีสถาปัตย์วิศวกรรมควบคุม
*ประเภทอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ

(1) ชื่อของผู้ออกแบบอาคาร เป็นสถาปนิกควบคุมหมาย และต้องไม่เป็นผู้ได้
รับการจ้างตามมาตรา 49ตรี คุณสมบัติของผู้ออกแบบ
ผู้ออกแบบแต่ละหมวด

(2) ชื่อของผู้ออกแบบและค่านายหน้าอาคาร เป็นวิศวกรควบคุมหมาย และต้อง
ไม่เป็นผู้ได้รับจ้างตามมาตรา 49ตรี

(3) ชื่อของผู้ควบคุมงาน ประกอบไปด้วย สถาปนิก และ วิศวกร แต่ต้องไม่เป็น
รับการจ้างชื่อตามมาตรา 49 ตรี

รูปที่ 5.16 หน้าเว็บไซต์แสดงตัวอย่างรายละเอียดข้อกำหนดกฎหมายแต่ละหมวด

เมื่อศึกษารายละเอียดในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารแล้ว ผู้ใช้งานโดยเฉพาะวิศวกรโยธาสามารถตรวจสอบข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาได้ โดยกดปุ่มเลือกหัวข้อ “Building Law (ตรวจสอบกฎกระทรวง)”

5.6.3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรายละเอียดในกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ข้อกำหนดที่กำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร มีรายละเอียดเพิ่มเติมในกฎหมายลูกบทคือกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ ซึ่งการพัฒนาเว็บไซต์ผ่าน google site เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถจะคัดกรองตามเงื่อนไขของอาคาร ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร รวมถึงสารสำคัญของเนื้อหาอันประกอบไปด้วย 4 กลุ่มซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอแล้วในบทที่ 4 ประกอบไปด้วย การใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะที่ตั้ง ลักษณะอาคาร และความสูงและพื้นที่อาคาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมออนไลน์ที่สามารถคัดกรองและนำเสนอข้อมูลพร้อมทั้งจัดพิมพ์สรุปเป็นไฟล์ประเภท pdf เพื่อความสะดวกในการใช้งานของวิศวกรโยธาหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงได้ทาง <https://laws.bructec.net/pages/tables.html?fbclid=IwAR1V1DL0AtYi5-GIZ6eApkkRaUS4d4yMgGaZk8ohlovxABR1oJKL67IKcck> โดยหน้าแรกของเว็บไซต์ มีส่วนประกอบ ดังรูปที่ 5.17

รูปที่ 5.17 หน้าแรกของโปรแกรมออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

คำอธิบายการใช้งาน (ตามส่วนที่ 1 - 7)

ส่วนที่ 1 เป็นเมนูสำหรับเลือกหน้าเว็บไซต์ที่ผู้ใช้งานสนใจ ประกอบไปด้วย

- หน้าหลักของเว็บไซต์สำหรับตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- กฎหมาย สำหรับผู้ใช้งานกำหนดเงื่อนไขการกรองข้อมูลตามที่ต้องการ
- นิยาม สำหรับการตรวจสอบนิยามศัพท์ที่ปรากฏในกฎหมายควบคุมอาคาร
- ค้นหา สำหรับการเลือกใช้คำสืบค้นสำหรับข้อกำหนดกฎหมายที่ผู้ใช้งานสนใจ

ส่วนที่ 2 เป็นเมนูสำหรับเลือกลักษณะการทำงาน ประกอบไปด้วย 5 ตัวเลือก ได้แก่ ก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร

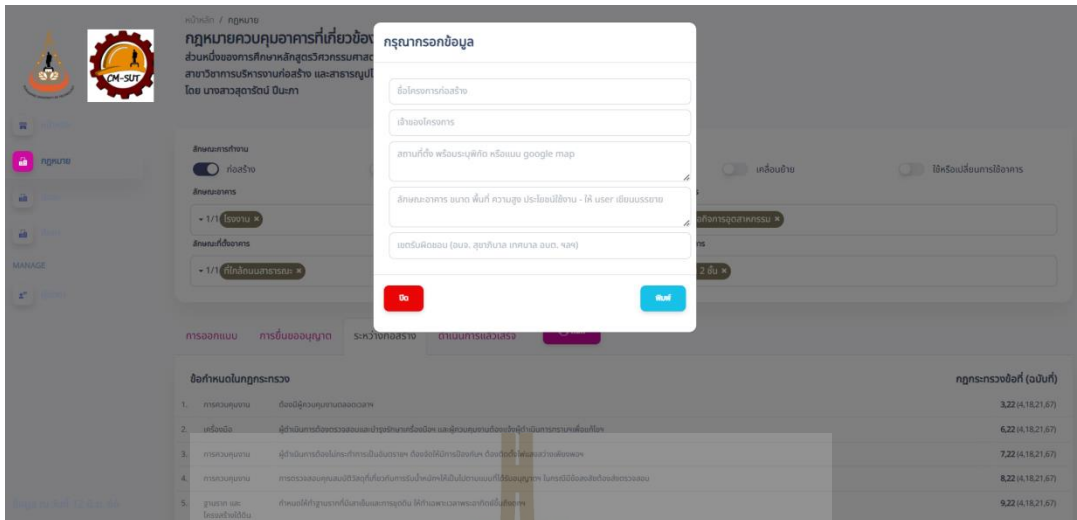
ส่วนที่ 3 เป็นเมนูสำหรับกำหนดเงื่อนไขของอาคารที่กำลังดำเนินการ ผู้ใช้งานต้องพิจารณารายละเอียดอาคารและเลือกตามเงื่อนไข โดยโปรแกรมออนไลน์กำหนดให้เลือก 4 เงื่อนไข ได้แก่ (1) ลักษณะอาคาร เช่น โรงงาน ภัตตาคาร ตลาด หอประชุม เป็นต้น (2) การใช้ประโยชน์อาคาร เช่น อาคารพาณิชย์ อาคารเพื่อการศึกษา อาคารเพื่อการสาธารณสุข เป็นต้น (3) ลักษณะที่ตั้งอาคาร เช่น ในที่สาธารณะ ใกล้ถนนสาธารณะ ใกล้แหล่งน้ำ เป็นต้น และ (4) ความสูงและพื้นที่อาคาร เช่น สูงไม่เกิน 2 ชั้น สูงเกิน 2 ชั้น สูงไม่เกิน 10 เมตร เป็นต้น การกำหนดเงื่อนไขที่สอดคล้องตรงกับคุณลักษณะของอาคารจะช่วยให้การกรองข้อมูลเพื่อนำไปปฏิบัติงานมีความครบถ้วนสมบูรณ์

ส่วนที่ 4 เป็นเมนูสำหรับกำหนดเงื่อนไขขั้นตอนการดำเนินการที่ผู้ใช้งานต้องการทราบ รายละเอียดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การออกแบบ การยื่นขออนุญาต ระหว่างก่อสร้าง (หรือระหว่างดำเนินการ) และดำเนินการแล้วเสร็จ ซึ่งเป็นการออกแบบเพื่อให้สะดวกต่อผู้ใช้งานในการตรวจสอบข้อกำหนดเฉพาะส่วนที่ดำเนินการ

ส่วนที่ 5 เป็นส่วนแสดงผลการกรองข้อมูลจากเงื่อนไขที่ผู้ใช้งานกำหนด โดยเป็นการแสดงข้อความจากกฎหมายอย่างย่อ เพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญในกฎหมาย โดยผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีข้อความแสดงหมวดหมู่ของเนื้อหา สาระเนื้อหาโดยย่อ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การแสดงผลดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นส่วนของกฎหมายที่มีตัวกรองเป็นลักษณะการทำงานในส่วนที่ 2 ที่ไม่มีเงื่อนไขของอาคารที่สนใจ และตอนที่ 2 คือส่วนของกฎหมายที่เพิ่มเติมในกรณีที่มีตัวกรองเงื่อนไขของอาคารที่สนใจ

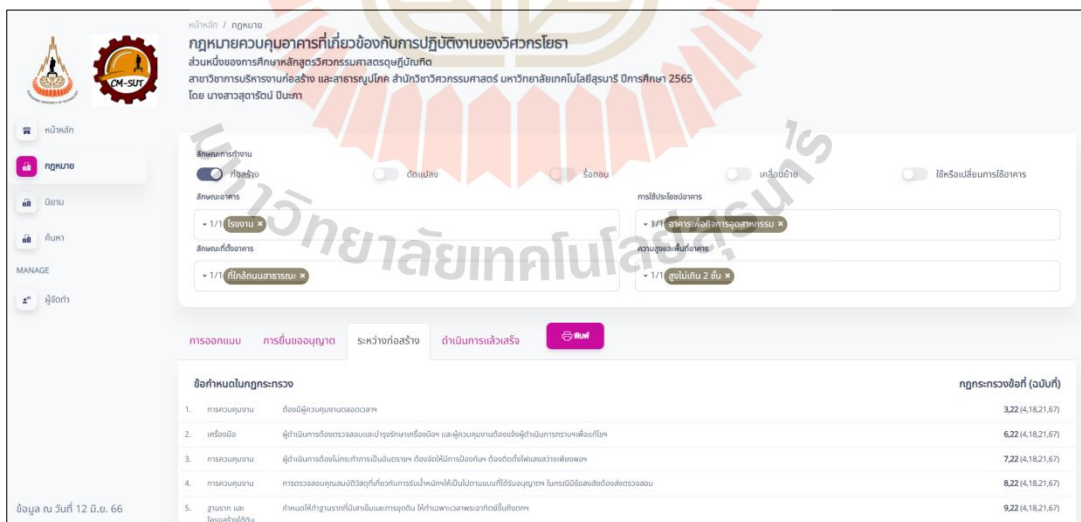
ส่วนที่ 6 เป็นการอ้างอิงกฎกระทรวงที่ระบุสาระเนื้อหากฎหมายข้อนั้น ๆ ตามเงื่อนไขที่ผู้ใช้งานเลือกไว้ โดยแสดงผลในรูปแบบ กฎกระทรวงข้อที่ (ฉบับที่) เช่น 2 (6, 48, 60) หมายถึงอ้างอิงจากกฎกระทรวงข้อที่ 2 ในฉบับที่ 6 และแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับที่ 48 และ 60 เป็นต้น

ส่วนที่ 7 เป็นปุ่มคำสั่งพิมพ์ผลการตรวจสอบกฎหมาย โดยโปรแกรมจะสั่งพิมพ์เป็นไฟล์ pdf เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามกฎหมายได้ โดยผู้ใช้งานสามารถระบุรายละเอียดของงานหรือโครงการได้ ดังรูปที่ 5.18

รูปที่ 5.18 หน้าโปรแกรมเพื่อกรอกข้อมูลรายละเอียดของโครงการ

กรณีตัวอย่างการใช้โปรแกรมออนไลน์เพื่อตรวจสอบว่า “การก่อสร้างอาคาร ที่มีลักษณะเป็นโรงงาน ที่เป็นอาคารเพื่อกิจการอุตสาหกรรม อยู่ใกล้ถนนสาธารณะ และมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น ในระหว่างก่อสร้าง” จะต้องดำเนินการตามที่กฎหมายควบคุมอาคารกำหนดไว้ แสดงได้ดังรูปที่ 5.19 และสามารถพิมพ์ผลการตรวจสอบเป็นไฟล์รูปแบบ pdf ได้ดังรูปที่ 5.20

รูปที่ 5.19 ตัวอย่างการใช้งานโปรแกรมออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมาย

สรุปกฎหมายควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา			
ชื่อโครงการก่อสร้าง	โครงการโรงงาน 1		
เจ้าของโครงการ	สุชาติรัตน์		
สถานที่ตั้ง	1 หมู่ 1 ต.บ้านบัว อ.เมือง จ.บุรีรัมย์		
ลักษณะอาคาร	โรงงานผลิตดินเผา		
อยู่ในเขตรับผิดชอบของ	ทต.บ้านบัว อ.เมือง จ.บุรีรัมย์		
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับอาคาร			
ลักษณะอาคาร :	โรงงาน/		
การใช้ประโยชน์ :	อาคารเพื่อกิจการอุตสาหกรรม/		
ลักษณะที่ตั้ง :	ที่ใกล้ถนนสาธารณะ/		
ขนาดและความสูง :	สูงไม่เกิน 2 ชั้น/		
ส่วนที่ 2 ลักษณะการดำเนินงานอาคาร			
ก่อสร้าง/			
ส่วนที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง			
ลำดับ	หมวดหมู่	ข้อกำหนด/กฎหมาย	กฎกระทรวงข้อที่ (ฉบับที่)
การออกแบบ			
1.	สถาปัตยกรรม	(กรณีที่มีการติดตั้งลูกกรง เหล็กค้ำ ที่ประตู หรือหน้าต่าง ชั้นสองขึ้นไป) ต้องออกแบบให้มีช่องเปิดสู่ภายนอกได้ทันที ขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 0.06 เมตร ยาวไม่น้อยกว่า 0.80 เมตร อย่างน้อยหนึ่งช่องทางในแต่ละชั้นของอาคารหรือของคูหา	21.2,22 (4,18,21,67)
2.		ต้องยื่นแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณฐานรากรวมถึงการยึดโยงกับดินสูงและเดือริกเดรน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดวิชาชีพวิศวกรรม	11.1,22,29.1 (4,18,21,67)

รูปที่ 5.20 ตัวอย่างการแสดงผลการตรวจสอบกฎหมายในรูปแบบ pdf

5.7 สรุปผลการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์

การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในงานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบค้นและตรวจสอบข้อมูลสารสำคัญในกฎหมาย ที่มุ่งเน้นความสมบูรณ์เชิงเนื้อหา มีความถูกต้องแม่นยำ และมีความครบถ้วน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้จริง เป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการใช้กฎหมายโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟ้าใส สามารถ และพิมุข สุศีล สัมพันธ์ (2559) ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนและผู้ใช้กฎหมายมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการนำมุมมองด้านการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธามาเป็นหลักเกณฑ์ในการนำเข้าข้อมูลเพื่อการสืบค้น ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการสืบค้นกฎหมายให้ตรงกับขั้นตอนการปฏิบัติงานทางด้านวิศวกรรมโยธามากขึ้น

รูปแบบของการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยเว็บไซต์และโปรแกรมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย โดยนำเนื้อหาในกฎหมายควบคุมอาคารมาจัดกลุ่ม จัดระบบการกรองข้อมูลอย่างเป็นระบบ สืบค้นโดยมีข้อจำกัดตัวเลือกซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคารอีกทางหนึ่งด้วย แต่อย่างไรก็ตามโปรแกรมที่ช่วยสืบค้นในระบบสารสนเทศในครั้งนี้ยังจำกัดเฉพาะกฎหมายควบคุมอาคาร ยังไม่รวมกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 3 รวมถึงยังไม่รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ

พิจารณาคดีปกครอง กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนา
โปรแกรมในครั้งนี้อาจเป็นแนวทางสู่การพัฒนาาระบบสารสนเทศกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่าง
กว้างขวางต่อไปได้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวិเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศด้านกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในครั้งนี้ ได้จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ คือการศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การศึกษากฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา และการพัฒนาระบบกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ซึ่งผลจากการดำเนินงานสามารถสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ การศึกษาเพิ่มเติม และการต่อยอดเพื่อประสิทธิผลแห่งการใช้กฎหมายควบคุมอาคารอันจะส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และวัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย

6.1 กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายควบคุมอาคารเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายหลัก พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วรวม 5 ฉบับ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากขึ้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารแล้วยังมีกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนด ประเภทและลักษณะของอาคาร ความมั่นคงแข็งแรงของอาคารรวมถึงวัสดุและอุปกรณ์ประกอบอาคาร ความมั่นคงของแข็งแรงของพื้นดินที่รองรับ ความปลอดภัยและวิธีการติดตั้งระบบในอาคาร ความปลอดภัยด้านอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉิน จำนวนห้องน้ำห้องส้วม ระบบแสงสว่าง ระบบการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคาร การบำบัดและกำจัดของเสียในอาคาร ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือที่สาธารณะ พื้นทีหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กัลัรรถ และทางเข้าออกของรถ บริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคาร ตลอดจน การติดตั้งและตรวจสอบอาคาร ตลอดจนคุณสมบัติเฉพาะและลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังรวมถึงอาคารต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

แม้ว่ากฎหมายควบคุมอาคารจะมีรายละเอียดข้อบัญญัติที่ครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารแล้ว แต่ในทางปฏิบัติ ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่อาจส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร เช่น กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และพระราชกฤษฎีกาประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายควบคุมอาคารไม่ได้มีความเป็นเอกเทศ หรืออาจกล่าวได้ว่ากฎหมายควบคุมอาคารมีสถานะเป็นกฎหมายรองจากกฎหมายผังเมือง เพราะมีข้อกำหนดบัญญัติว่า ในกรณีที่ดินที่มีการประกาศใช้ผังเมืองรวม ให้ถือว่าพื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารโดยไม่ต้องตราพระราชกฤษฎีกาบังคับใช้

นอกจากกฎหมายผังเมืองแล้ว ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการขุดดินและถมดินซึ่งกำหนดข้อจำกัดในการดำเนินการที่เน้นเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเป็นหลัก และกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่มุ่งเน้นการป้องกันปัญหาผลกระทบของอาคารต่อสิ่งแวดล้อมทั้งบริเวณโดยรอบอาคารและผลกระทบต่อส่วนรวมที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินการด้านอาคาร ซึ่งหากเจ้าของอาคารหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่มีความรู้ความเข้าใจ ก็อาจส่งผลให้ดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมาย ส่งผลให้เกิดความเสียหายในภายหลังการดำเนินการก่อสร้างแล้วได้

กฎหมายที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านอาคารอีกกลุ่มหนึ่งคือกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยระหว่างการก่อสร้าง ซึ่งเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นคุ้มครองสวัสดิการ ความปลอดภัย และรายได้ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานก่อสร้าง ซึ่งมีบทบาทสำคัญกับการดำเนินงานขององค์กรก่อสร้าง รวมถึงการตรวจสอบของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในพื้นที่ด้วย

กฎหมายอื่น ๆ ได้แก่กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กรรมสิทธิ์ และการเวนคืน มีผลกระทบต่อกรดำเนินการด้านอาคารในระหว่างการก่อสร้างค่อนข้างน้อย แต่จะมีผลมากในขณะเริ่มดำเนินการก่อสร้าง โดยเฉพาะการตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งและข้อห้ามการดำเนินการซึ่งต้องศึกษาจากกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ และรวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อโครงการที่แล้วเสร็จแต่มีปัญหาเรื่องตำแหน่งที่ดินและการเวนคืนในภายหลัง ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการประปา การไฟฟ้า การรถไฟแห่งประเทศไทย เขตทางหลวง หรือเขตทางเดินอากาศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคาร โดยเฉพาะการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ซึ่งกำหนดเฉพาะพื้นที่เป็นกรณีไป ส่วนในระหว่างการดำเนินการ กฎหมายเหล่านี้มักกำหนดสำหรับอาคารที่อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือกฎหมายเกี่ยวกับอาคารหรือกิจการที่มีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับโรงแรม โรงงาน อาคารชุด โบราณสถาน สถานีเชื้อเพลิง ซึ่งมีข้อกำหนดเฉพาะที่มุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นการรักษาสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่ออาคารข้างเคียง

ส่วนในแง่กฎหมายวิชาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคารเป็นอย่างมาก คือกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกรและวิชาชีพสถาปนิก โดยเฉพาะกฎหมายวิชาชีพวิศวกรรมที่มุ่งเน้นจรรยาบรรณและขอบเขตการปฏิบัติงานที่ชัดเจนตามระดับความชำนาญการเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของอาคาร บทบาทของวิศวกรตามกฎหมายวิชาชีพ มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมอาคารในทุกขั้นตอน ทั้งการสำรวจและออกแบบ การยื่นขออนุญาต ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และรวมถึงหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ ในด้านการตรวจสอบอาคาร และการควบคุมการใช้อาคาร

ผลการศึกษากฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อช่วยเป็นสื่อในการสืบค้นได้ รวมถึงข้อสรุปที่ทำให้เห็นความสำคัญของการศึกษากฎหมายอื่น ๆ ให้ครบถ้วนนอกเหนือจากกฎหมายควบคุมอาคารเพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับอาคารมีความถูกต้องสมบูรณ์ เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย ไม่ส่งผลให้เกิดอุปสรรคปัญหาหรือความขัดแย้งหลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จ ผู้วิจัยนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกฎหมายควบคุมอาคารมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนสัมพันธ์กันของกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งได้เสนอความเห็นให้มีการชำระกฎหมายควบคุมอาคารให้ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารอยู่รวมในกฎหมายฉบับเดียว เพื่อให้มีความสะดวกในการใช้งานมากขึ้น และอาจช่วยลดปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายได้

6.2 กฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

การศึกษากฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ศึกษารายละเอียดของกฎหมายควบคุมอาคาร อันประกอบด้วยพระราชบัญญัติควบคุมอาคารและกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้น โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และจับประเด็นบทบัญญัติในกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกร (2) ศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาตามพระราชบัญญัติการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ซึ่งมีทั้งส่วนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายควบคุมอาคาร และส่วนที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติควบคุมอาคารได้กำหนดบทบาทไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของวิศวกรโดยเฉพาะในด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติวิชาชีพและขอบเขตการปฏิบัติงานที่กำหนดสำหรับวิศวกรในแต่ละระดับไว้ และ (3) การวิเคราะห์กฎหมายควบคุมอาคารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือสารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ผลจากการศึกษาทั้ง 3 ส่วน สรุปได้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมีบทบัญญัติระบุงการบังคับใช้และการยกเว้นไม่บังคับใช้สำหรับอาคารบางประเภทหรือที่ติดตั้งในบางพื้นที่ที่กฎหมายไม่บังคับใช้ บทบัญญัติในกฎหมายมีเนื้อหาทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ส่วนที่ไม่เกี่ยวข้อง คืออาคารหรืองานส่วนที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายวิศวกรรมควบคุมที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิศวกร ส่วนที่เกี่ยวข้องคืออาคารควบคุมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิศวกร ซึ่งวิศวกรมีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องจำแนกได้ตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา ได้แก่ การสำรวจและออกแบบ การยื่นขออนุญาต การปฏิบัติงานในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย รวมถึงการใช้และเปลี่ยนการใช้อาคาร และความรับผิดชอบหลังจากดำเนินการแล้วเสร็จ ทั้งนี้กฎหมายจะมีบทบัญญัติแตกต่างกันโดยกำหนดรายละเอียดเฉพาะกรณีตามเงื่อนไขของประเภทอาคาร การใช้ประโยชน์ ลักษณะที่ตั้ง และขนาดของอาคาร

การนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ของกฎหมายควบคุมอาคารกับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอในมุมมองที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมโยธาสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจรูปแบบของกฎหมายควบคุมอาคารที่จะมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในการออกแบบอาคาร การควบคุมงาน หรือการตรวจสอบรับรองอาคาร ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่รับผิดชอบหลักของวิศวกรโยธา มุมมองต่อกฎหมายในลักษณะนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานก่อสร้างหรือการดำเนินการเกี่ยวกับอาคารในลักษณะอื่น ๆ ได้

6.3 สารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารสำหรับการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศ ดำเนินการตามวงจรการพัฒนาแบบ 5 ระยะ ได้แก่ การวางแผนโครงการ การวิเคราะห์ การออกแบบ การนำไปใช้ และการบำรุงรักษาหรือการตรวจสอบประเมินประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการใช้กฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่มีความหลากหลาย ซ้ำซ้อน และการมีกฎหมายรองจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานตรวจสอบภาครัฐต้องมีข้อมูลที่พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ซึ่งหากพิจารณาตั้งแต่ต้นกระบวนการ คือ การตรวจสอบพื้นที่บังคับใช้ การตรวจสอบนิยามของการเป็นอาคาร การตรวจสอบข้อยกเว้นการดำเนินการ การตรวจสอบลักษณะอาคารพิเศษ การตรวจสอบอาคารที่เป็นอาคารควบคุมตามกฎหมายวิศวกรรม การตรวจสอบสถานะที่ดิน การตรวจสอบลักษณะอาคารหรือกิจการของอาคารนั้น การตรวจสอบและประเมินผลกระทบของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการตรวจสอบกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ขาดความรู้ที่ครอบคลุม ขาดประสบการณ์ หรือขาดความรอบคอบในการปฏิบัติงาน อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายในระยะยาวได้ ผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เป็นการลดเวลาในการทำงาน และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ง่ายขึ้น โดยจำกัดเฉพาะกฎหมายควบคุมอาคารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมโยธา

เมื่อวางแผนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้แล้ว ผู้วิจัยได้ออกแบบระบบโดยการสร้างตารางความสัมพันธ์ของข้อมูลนำเข้า (input) และข้อมูลที่ต้องการแสดงผล (output) เพื่อให้ นักพัฒนาโปรแกรมออกแบบและพัฒนาโปรแกรม จนทำให้ได้ระบบสารสนเทศออนไลน์ 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 เว็บไซต์การตรวจสอบกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะแสดงผลเป็นลิงก์สำหรับสืบค้นข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ใช้งานจะต้องศึกษาเองในเบื้องต้นก่อนว่า ตำแหน่งที่ตั้งของโครงการได้รับผลกระทบจากกฎหมายใด

ส่วนที่ 2 เว็บไซต์ตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร โดยเป็นการนำสาระสำคัญที่กำหนดเป็นบทบัญญัติในกฎหมายควบคุมอาคารมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นผังงานเพื่อตรวจสอบว่า ลักษณะของอาคารอยู่ในข่ายที่ต้องบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร หรือมีข้อยกเว้น หรือมีเงื่อนไขเพิ่มเติม

ส่วนที่ 3 โปรแกรมตรวจสอบรายละเอียดข้อบัญญัติกฎหมายต่ออาคารในกรณีเฉพาะ ซึ่ง ออกแบบให้ผู้ใช้งานสามารถป้อนข้อมูลเกี่ยวกับอาคาร และโปรแกรมจะประมวลผลออกมาเป็น บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคารในกรณีนั้น ๆ

เมื่อพัฒนาสารสนเทศกฎหมายควบคุมอาคารแล้ว ผู้วิจัยได้ขอความเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ วิศวกรโยธาผู้ได้รับใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม เจ้าพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักกฎหมายอิสระ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหากฎหมายที่แสดงผล ประสิทธิภาพที่นอกเหนือจากการสืบค้นแต่รวมถึง การวิเคราะห์และเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และการนำระบบสารสนเทศนี้ ประชาสัมพันธ์ให้ได้นำไปใช้

ระบบสารสนเทศออนไลน์ที่ได้จากการพัฒนาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะวิศวกรโยธาที่ปฏิบัติงาน เพราะมีการคัดกรองเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานในวิชาชีพวิศวกรรมโยธา ช่วยให้มีเวลาในการสืบค้นและอ่านสาระสำคัญของกฎหมายทั้งฉบับได้

6.4 ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษากฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมโยธา และได้นำเสนอภาพรวมให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาที่ผ่านมา ประเด็นปัญหาสำคัญของการ

ใช้กฎหมายควบคุมอาคาร คือ ความหลากหลาย ข้าซ้อนของกฎหมาย รวมถึงกฎหมายรองที่ออกมา บัญญัติจำนวนมาก ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอให้ชำระกฎหมายควบคุมอาคารให้มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันให้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการตีความกฎหมายและการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานในการพิจารณา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความไม่มีมาตรฐานในการตีความ ซึ่งการให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างทักษะให้กับเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ในด้านการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา นั้น เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีเกี่ยวกับการ ออกแบบ และการก่อสร้าง ได้ก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ดังนั้น การปฏิบัติงานของวิศวกรโยธาก็ จำเป็นต้องมีความก้าวหน้ามากขึ้นด้วย การพิจารณาแก้ไขกฎหมายที่อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้า หรือไม่ทันสมัย จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาและศึกษาเพิ่มเติมเช่นกัน

ส่วนในด้านการพัฒนาสารสนเทศเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา รวมถึงเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรภาครัฐ ในงานวิจัยนี้ ได้มีขอบเขตเฉพาะ เพียงการรวบรวมลิงก์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการแสดงผลกฎกระทรวงที่ออกตามความใน พระราชบัญญัติควบคุมอาคารเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิศวกรรมโยธาเท่านั้น ซึ่งอาจ ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการสืบค้นข้อมูลของผู้ปฏิบัติงานจริงได้ แต่การพัฒนา สารสนเทศออนไลน์ในครั้งนี้ อาจแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา จัดการข้อมูลที่มีความหลากหลาย ข้าซ้อน ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้ ครอบคลุมเนื้อหากฎหมายในส่วนที่ต้องตรวจสอบต่อไป

รายการอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551. (2551, พฤษภาคม 23). ราชกิจจานุเบกษา, 125(70ก). 7-13.
- กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการ ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง พ.ศ. 2564. (2564, มีนาคม 2). ราชกิจจานุเบกษา, 138(15ก). 36-50.
- กฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2559. (2559, สิงหาคม 19). ราชกิจจานุเบกษา, 133(72ก). 8-11.
- กฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561. (2561, ตุลาคม 25). ราชกิจจานุเบกษา, 135(85ก). 1-4.
- กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพอวิศวกรรมและวิชาชีพอวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2550. (2550, พฤศจิกายน 30). ราชกิจจานุเบกษา, 124(86ก). 4-16.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2560). โครงการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบและแปลกฎหมายในกลุ่มประเทศอาเซียนในเรื่องกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ.
- ก้องเกียรติ กำศิริพินาน. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 8(1). มกราคม - มิถุนายน 2564. 14-25.
- การประปาส่วนภูมิภาค. (2558). กปภ.01-2558 มาตรฐานงานก่อสร้างทั่วไป. กรุงเทพฯ.
- เกรียงศักดิ์ พินทุสรศรี. (2561). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกรณีควบคุมขยะเหลือใช้ในโรงงาน. วารสาร บัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561. หน้า 116-127.
- ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอวิศวกรรมควบคุมแต่ละระดับ สาขาวิศวกรรมโยธา พ.ศ. 2551. (2551, พฤศจิกายน 21). ราชกิจจานุเบกษา, 125(178ง). 23-26.

- คงศักดิ์ นครวงศ์ และ สมเกียรติ สายธนู. (2556). ประสิทธิภาพการตรวจสอบและการควบคุมอาคารของเทศบาลตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย. วันที่ 10 พฤษภาคม 2556. 11-17.
- คณะกรรมการสาขาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). กรณีศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพวิศวกร. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 25 (NCCE25). สืบค้นจาก <https://thaince.org/กรณีศึกษาจรรยาบรรณแห่ง/>.
- จักรวรรต โนแก้ว. (2562). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งมวลชนตามแนวคิด การพัฒนาอย่างยั่งยืนศึกษาเฉพาะกรณี สถานีรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. (บทความวิชาการในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง). สืบค้นจาก <http://www.lawgrad.ru.ac.th/Abstracts/387>.
- จุฬามาศ จันทรประเทศ และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2559). การจัดการความปลอดภัยในงานก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 3 (The Third National Conference on Public Affairs Management) “การเปลี่ยนผ่าน และการปฏิรูปการบริหารสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Governance Transition and Reform to Sustainable Development)”. วันที่ 19 สิงหาคม 2559. 243-251.
- จุฬารัตน์ ศิริสิงห์ และ ศิวัช ศรีโกลดงกุล. (2562). ผลกระทบจากการก่อสร้างทางรถไฟทางคู่ที่มีผลต่อชุมชนริมทางรถไฟ : กรณีศึกษาชุมชนเทพารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารอิเล็กทรอนิกส์เวอริเดียน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตรดนัย สงสำเภา. (2564). ปัญหาการบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2511. (บทความวิชาการในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง). สืบค้นจาก <http://www.lawgrad.ru.ac.th/Abstracts/1246>.
- ชาญวิทย์ จันทรอินทร์ และ บุญิกา จันทรเกตุ. (2559). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการขุดดินและถมดิน : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองคลองแห จังหวัดสงขลา. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. วันที่ 26 สิงหาคม 2559. ชลบุรี.
- ทวีศักดิ์ กองแพง. (2540). การก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำตามกฎหมายว่าด้วยเดินเรือในน่านน้ำไทย (หลักเกณฑ์และวิธีการที่ต้องปฏิบัติ). เอกสารวิจัยส่วนบุคคล. หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง. สถาบันพระปกเกล้า.
- ธราเทพ ทองบัว. (2561). รวมข้อหารือและคำวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ประจำปีงบประมาณ 2561 (ตุลาคม 2560 - กันยายน 2561). กรมโยธาธิการและผังเมือง. กรุงเทพฯ.

- นวพร จันทรัตน์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ศึกษากรณีการก่อสร้างอาคารไม่ตรงตามแบบที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- นิภาภรณ์ ใจแสน. (2562). เกณฑ์ระดับเสียงที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบสนามบิน และการตรวจวัดระดับเสียงอากาศยาน. การฝึกอบรมหลักสูตร “การจัดการเสียงสนามบิน อย่างสมดุล”. วันที่ ๓-๕ เมษายน ๒๕๖๒. กรมควบคุมมลพิษ.
- ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานสำหรับงานก่อสร้าง พ.ศ. 2552. (2552, มิถุนายน 26). ราชกิจจานุเบกษา, 126(90ง). 7-8.
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่อง กำหนดโครงการ กิจการ หรือการ ดำเนินการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. (2562, มกราคม 4). ราชกิจจานุเบกษา, 136(3ง). 1-11.
- ประกาศคณะกรรมการสวัสดิการแรงงาน เรื่อง มาตรฐานด้านสวัสดิการแรงงานที่พึงอาศัยสำหรับ ลูกจ้างประเภทกิจการก่อสร้าง. (2559, พฤษภาคม 13). สืบค้นออนไลน์จาก https://legal.labour.go.th/images/law/Protection2541/notifications_0009.pdf
- ประเสริฐ ดำรงชัย. (ม.ป.ป.). กฎหมายก่อสร้าง.
- พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543. (2543, มีนาคม 7). ราชกิจจานุเบกษา, 117(16ก). 41-52.
- พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543. (2543, พฤษภาคม 23). ราชกิจจานุเบกษา, 117(45ก). 1-21.
- พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2542. (2542, ธันวาคม 2). ราชกิจจานุเบกษา, 116(121 ก). 1-23.
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522. (2522, พฤษภาคม 14). ราชกิจจานุเบกษา, 96(80). 1-43.
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (2535, เมษายน 6). ราชกิจจานุเบกษา, 109(39). 1-20.
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543. (2543, พฤษภาคม 15). ราชกิจจานุเบกษา, 117(42ก). 1-14.
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550. (2550, ตุลาคม 16). ราชกิจจานุเบกษา, 124(68ก). 1-3.

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558. (2558, สิงหาคม 27). ราชกิจจานุเบกษา, 132(42ก). 32-38.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. (2541, กุมภาพันธ์ 20). ราชกิจจานุเบกษา, 115(8ก). 1-44.
- พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ.2535. (2535, เมษายน 18). ราชกิจจานุเบกษา, 109(52). 6-24.
- พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542. (2542, เมษายน 21). ราชกิจจานุเบกษา, 116(29ก). 1-10.
- พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. (2504, สิงหาคม 29). ราชกิจจานุเบกษา, 78(66). 980-998.
- พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2562. (2562, พฤษภาคม 29). ราชกิจจานุเบกษา, 136(71ก). 1-44.
- พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535. (2535, เมษายน 9). ราชกิจจานุเบกษา, 109(44). 62-81.
- พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547. (2547, พฤศจิกายน 12). ราชกิจจานุเบกษา, 121(70ก). 12.
- พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542. (2542, พฤศจิกายน 29). ราชกิจจานุเบกษา, 116(120ก). 77-96.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. 2540. (2540, พฤศจิกายน 16). ราชกิจจานุเบกษา, 114(72ก). 1-17.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2562. (2562, พฤษภาคม 29). ราชกิจจานุเบกษา, 136(71ก). 1-26.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535. (2535, เมษายน 4). ราชกิจจานุเบกษา, 109(37). 1-47.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561. (2561, เมษายน 19). ราชกิจจานุเบกษา, 135(27ก). 29-43.
- พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522. (2522, เมษายน 30). ราชกิจจานุเบกษา, 56(67).
- พัชรราวลัย เกี้ยวแก้ว. (2565). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายโรงงาน ศึกษากรณี : เขตประกอบการอุตสาหกรรม. (บทความวิชาการในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง). สืบค้นจาก <http://www.lawgrad.ru.ac.th/Abstracts/1443>.
- ฟ้าใส สามารถ และ พิมุข สุศลสัมพันธ์. (2559). มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารของประเทศไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ครั้งที่ 1 เรื่องนวัตกรรมอาคาร (Building Innovation 2016 : B-inno2016). 10-11 สิงหาคม 2559. 468-471.

- มะลิวัลย์ โกสุมภ์. (2554). ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ระดับนิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- มานิตย์ จุมปา. (2559). หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- เลอชิตา สุรกิจบวร และคณะ. (2561). ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 , มกราคม - มิถุนายน 2563. 10-21.
- วงศกร นราธาวา และมาลี สุรเชษฐ. (2562). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย ศึกษาเฉพาะบทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งล่องลำน่าน้ำ ศึกษาเฉพาะบทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งล่องลำน่าน้ำ. วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช. ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2564.
- วันทนา กิ่งกาญจน์. (มปป.). การตรวจสอบเชิงสามเส้า. สำนักวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. สืบค้นออนไลน์จาก <http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/5866/1/img-204133750.pdf>
- วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). มาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ.
- ศักรพงศ์ สกุลเมธากาญจน์ และคณะ. (2563). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำและการดูแลบำรุงรักษา สาธารณูปโภคและบริการสาธารณะต่าง ๆ ของผู้จัดสรรที่ดิน. วารสารมหาจุฬานาครทรรพ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 11. พฤศจิกายน 2563.
- ศุภโชค สนธิไชย และ ศิริวรรณ โรโห. (2564). แนวทางปรับปรุงอาคารสถานศึกษาตามเกณฑ์อาคารอนุรักษ์พลังงาน : กรณีศึกษาอาคารเรียนและปฏิบัติการทางเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารวิชาการพลังงานและสิ่งแวดล้อมในอาคาร ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564). 56-74.
- สถาพร โภคา. (2559). ความเชื่อมโยงของกฎหมายอาคารและมาตรฐานปฏิบัติในประเทศไทยและข้อเสนอแนะปรับปรุง. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 21. วันที่ 28-30 มิถุนายน 2559. สงขลา.
- อัจฉรา คำอักษร. (2552). การจัดหมวดหมู่ข้อกำหนดก่อสร้างในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมและการบริหารงานก่อสร้าง.บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2554). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- Ahmed, I., Gajendran, T., Brewer, G., Maund, K., Meding, J.V., and Mackee, J. (2018). Compliance to Building Codes for Disaster Resilience: Bangladesh and Nepal. *Procedia Engineering* 212. (pp.986-993)
- Guargain, R., Pradhan, S., Maharjan, D.K., and Shrestha, S.N. (2018). 13-Building Code Implementation in Nepal: An Experience on Institutionalizing Disaster Risk Reduction in Local Governance System. *Science and Technology in Disaster Risk Reduction in Asia: Potential and Challenges 2018*. (pp. 207–220)
- Lee, H., Lee, J.K., Park, S., and Kim, I. (2016). Translating Building Legislation into a Computer-Executable Format for Evaluating Building Permission Requirement. *Automation in Construction*, 71(1), 49-61.
- Nguyen, H.T., Skitmore, M., Gray, M., Zhang, X., Olanipekun, A.O. (2017). Will Green Building Development Take Off? An Exploratory Study of Barriers to Green Building in Vietnam. *Resources, Conservation and Recycling* 127. (pp. 8-20)
- Olsson, P.O., Axelsson, J., Hooper, M., and Harrie, L. (2018). Automation of Building Permission by Integration of BIM and Geospatial Data. *International Journal of Geo-Information* 7. pp.307
- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity press: Cambridge.
- Scott, J. (2006). *Documentary research*. London: Sage.
- Zuraimi, M.S. and Tan, Z. (2015). Impact of Residential Building Regulations on Reducing Indoor Exposures to Outdoor PM2.5 in Toronto. *Building and Environment* 89. (pp.336-344)

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุดารัตน์ ปิ่นะภา เกิดเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2519 ที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. 2540 ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา ได้เข้าทำงานในตำแหน่งวิศวกร ที่บริษัท พีวเจอร์เอ็นจิเนียริงคอนซัลแตนต์ จำกัด เป็นเวลา 8 เดือน เป็นผู้ช่วยสอนและวิจัย สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นเวลา 6 เดือน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (วิศวกรรมโครงสร้าง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2545 และเข้าทำงานในตำแหน่งวิศวกร และผู้ช่วยผู้จัดการโครงการที่บริษัทอิมพีเรียลเจนเนอรัลเอนเตอร์ไพรส์ จำกัด เป็นเวลา 4 ปี ก่อนจะเข้าทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตำแหน่งอาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัย สังกัดสาขาวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน

